

ЖИЧКИ АПЕЛ

Благословом Епископа жичког Г. Хрисостома још 26. марта 2005. године у организацији Духовног центра Св. Владике Николаја у Краљеву је одржан Симпозион о електронским личним картама. На основу стручне анализе целог пројекта започетог у време министра полиције Душана Михајловића, а зачетог у главама креатора новог европског тоталитаризма, учесници Симпозиона су донели Декларацију и објавили свој заједнички став, којег је благословом подржао Трон жичког Епископа.

✧ ✧ ✧

1. Биометријске личне карте као обавезујући документ на националном нивоу су уведене у неколико држава света, углавном далекоисточних. У Европској унији велика већина земаља нема такве личне карте, оне нису услов за улазак у Европску унију нити њихово увођење доприноси бржем уласку. Очигледан пример је Словенија, која пре уласка у ЕУ није увела такве карте (иако је постојала могућност), већ обичне пластичне са вишим нивоом заштите.

2. Сабор Светог Синода у сталном сазиву православне цркве у Грчкој, Свети Синод Руске православне цркве, Свети Синод Украјинске православне цркве (Московске патријаршије), Протат Свете горе Атоске, Епископија Жичка упозоравају да се иза целог пројекта нових идентификационих докумената крије најтежи тоталитаризам потпуно супротан хришћанском разумевању света и живота, и погубан за људско достојанство и слободу као најдрагоценији дар Бога људима. „А Дух (Свети) је Господ, а где је Дух Господњи онде је слобода“ (2 Кор. 3,17). Управо зато због, светости слободеникаког Божијег благослова нема на овоме пројекту и православни га не могу подржати.

3. Земље које су планирале или планирају да уводе биометријске личне карте суочене су са отпором мислеће јавности и друштвене заједнице уопште. У Великој Британији је покушај увођења биометријских личних карти довео до вишемесечних дебата у парламенту и бурних реакција академских грађана, док је у Канади од стране званичне парламентарне комисије одбачен на неодређено време, као скуп, неоправдан и потенцијално опасан.

4. Светски стручни органи, какав је Заједнички комитет за људска права британске владе, процењују да је пројекат увођења биометријских личних

карти на националном нивоу потенцијално у колизији са европском Конвенцијом о људским правима, а званичне студије о изводљивости показују да такве личне карте не гарантују стопроцентну поузданост и аутентичност. Судови неких земаља (Јапан и Тајван) су реаговали са пресудама да пројекат биометријских личних карти крши права грађана и одредбе Устава, у складу са чиме су донети и суспензивни акти.

5. У Србији је пројекат набавке опреме за израду биометријских личних карти постао актуелан крајем 2003. године, када је тадашњи министар полиције објавио да је купљена модерна и скупа опрема од америчке фирме Motorola. Та куповина није прошла ни обавезан тендерски протокол ни законско додељивање новца из републичког буџета, због чега је 2004. године реаговао министар финансија са најавом подизања кривичних пријава. Србија је јединствен пример да је прво купљена опрема за биометријску идентификацију грађана, а после тога (тачније после три године) покренута скупштинска процедура за предлог закона о биометријским личним картама, због чега је себе сврстала у ред тоталитарних држава са волунтаристичким правним уређењем.

6. Америчка фирма која је МУП-у Србије продала систем за биометријску идентификацију грађана има посебне уговоре са америчком војском и централнообавештајном службом (CIA) те нико не може да гарантује да не постоји могућност одлива података страним службама. Такође је основано претпоставити да поменуте службе веома лако могу креирати лажне личне карте за своје потребе, које ће од стране нашег рачунарског система бити препознате као потпуно валидне. Индикативна је чињеница да у Америци државна управа није ни покушала са увођењем биометријских личних карти међу својим становништвом, јер би то сигурно довело до великог отпора јавности.

7. Није тражена масовна сагласност грађана Србије за проширивање базе података коју ће држава о њима водити нити су организоване јавне дебате и дискусије по том питању.

8. Пројекат директно угрожава приватност грађана као једно од фундаменталних личних права данашњице и отвара простор за електронски криптоване тајне архиве.

9. Бирократски апарат добија могућност готово тренутног манипулисања огромним бројем података преко централизоване базе и продаје делова базе трећим лицима.

10. Злонамерни упади споља или намерно исправљање централизоване базе изнутра носе огромну опасност по интегритет личности које су њима обухваћене.

11. Усвајање овог пројекта у будућности води ка много тоталитарнијим концептима интеграције свих докумената у један, чиме би се избрисала анонимност токова новца и отворио пут тоталном надзору државе над појединцем. Минијатуризација целог система се полако спроводи у свету, у виду поткожних чипова, због чега хришћани свих конфесија изражавају оправдан

страх од најаве тоталитарног режима описаног у Јовановом Откривењу (уп. гл. 13, ст. 16-18). Синоди неких Православних Цркава су дали званична саопштења, јер злонамерни људи могу искористити овакве пројекте за уношење раздора и немира међу хришћане.

Узевши у обзир све наведено, тржимо од државе поштовање елементарних грађанских права и придружимо се протесту светских академских кругова и стручне јавности. Позивамо све релевантне духовне, политичке и интелектуалне чиниоце нашег друштва да се укључе у решавање овог проблема, као и да се омогући право на приговор савести – алтернативни облик легитимисања.

Овај проглас и протест савести потписали су: проф. др Никола Милошевић, ред. чл. САНУ, Милован Данојлић, допис. чл. САНУ, проф. др Александар Липковски, Математички факултет БУ, проф. др Љубомир Протић, Математички факултет БУ, проф. др Милорад Стевановић, Технички факултет Универзитета у Крагујевцу, проф. др Љиљана Чолић, Филолошки факултет Универзитета у Београду, проф. др Мирјана Стефановски, Правни факултет Универзитета у Београду, проф. др Зоран Аврамовић, Филозофски факултет Универзитета у Косовској Митровици, проф. др Вељко Ђурић, Филозофски факултет Универзитета у Косовској Митровици, др Жарко Видовић, философ, Предраг Р. Драгић-Кијук, књижевник, мр Дејан Мирковић, правник и публициста, протођакон Радош Младеновић, Духовни центар Светог Владике Николаја у Краљеву, Владан Глишић, Бошко Обрадовић, Бранмир Нешић – „Српски сабор Двери“, Александар Павић, политиколог, оснивач НВО „За живот без жига“, Оливер Суботић, инжењер информатике и теолог, аутор књиге „Човек и информационе технологије“, Борислав Челиковић, историчар, Владимир Димитријевић, публициста.

Нека буде обзнањено да овај списак није закључен, и да постоје многобројни који се са овим не слажу, и спремни су да иницијативу потпишу. До закључења овог броја стигао је и потпис принцезе Линде Карађорђевић.

ГЛАСОВИ ПОМЕСНИХ ЦРКВАВА

Пред читаоцем „Жичког благовесника“ налазе се сва обраћања помесних Православних Цркава (Грчке и Руске, у чијем саставу је аутономна Украјинска Православна Црква) која се тичу права и слобода грађана у вези са различитим врстама нових, електронских типова жигосања. Грчка црква се борила на два фронта: против електронских легитимација и против изbacивања одредбе о вероисповести из личних карти. Прва борба је сасвим успела: иако је Грчка у Европској Унији, личне карте су сасвим обичне. Друга, због притисака због стране, није: вероисповест више није обавезан елемент личне карте. Украјинска и Руска Црква су се бориле против наметања ПИБ-а (пореског идентификационог броја) грађанима који га не желе (и украјинске и руске власти су изашле у сусрет Цркви, па су добијени и многи судски процеси, који су верницима омогућили да порезе плаћају без ПИБ-а, под својим личним именом). Сада се води борба за право да се поседују лична документа без чипа који садржи мноштво биометријских података.

Црква је увек била бранитељ човекове слободе. Не заборавимо: од трена у којем је први хришћански мученик одбио да се поклони римском цару као богу, почиње борба против државе засноване на тоталитарном начелу, борба за људска права. Две хиљаде година те одбране човекове слободе даје своје резултате и данас. Читалац ће се сам у то уверити.

ДОКУМЕНТИ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У ГРЧКОЈ

1. Извештај Светиога Синода Православне Цркве у Грчкој од 9. 3. 1993.

Стални Свети Синод Грчке Цркве на свом заседању 8.3.1993. проучио је питање да ли је обавезно увођење рубрике „вероисповест“ у новим електронским легитимацијама, које се уводе у оптицај и, у вези са тим, питање од већег значаја – о самом увођењу тог новог типа легитимација – електронских картица.

Свети Синод, ванредно формиравши специјалну комисију, која је детаљно проучила цели низ питања, везаних за тај проблем и која је прочитала реферат на заседању 3.2.1993. године у присуству министра унутрашњих послова Кефалојаниса, донео је следећу одлуку.

1. Црква има јасна сазнања да се земља налази у дубокој кризи и у тешком положају, услед добро организованог притиска спољних непријатеља, који теже да оскрнавe духовну чистоту народа и који имају намеру да дефинитивно поробе Грчку.

2. Да се би се пружио отпор тој агресији, народ треба да има духовни ослонац – пре свега у Православљу. Цела протекла историја сведочи да је управо спој патриотизма и Православља давао грчком народу неизрециву снагу да очува своје национално биће.

3. Одвајање грчког народа од Православља ће бити фаталан корак на путу његове асимилације (односно растварања међу другим народима - прев.) и било какви покушаји у том правцу треба да буду не само разоткривени, него и одбачени, као нешто што нам је потпуно страни.

4. Предлог да се необавезном учини рубрика „вероисповест“ у новим легитимацијама јесте, ван сваке сумње, – корак у правцу о ком смо већ говорили и који представља покушај руководства наше земље да се зближи са другим земљама Европе, другачијим од нас, и самим тим да извитопери наше Свето Предање у једном од кључних момената.

5. Црква, не заборављајући на своје обавезе пред народом, не може да доприноси спровођењу већ наведених тенденција, због чега она и наступа тако да штити идеју да у легитимацијама буде обавезна рубрика „вероисповест“ за све Грке, супротстављајући се сваком настојању наметања супротног мишљења и објашњавајући да обавезност те рубрике не противречи Уставу ни на који начин не омета вернике у поштовању верских догми и правила благочестивог понашања. Напротив, у демократској Грчкој верници имају велику религиозну слободу, а у одређеним случајевима користе олакшице од државе, које су утврђене за Православну Цркву.

Истовремено, Свети Синод, схвативши огромни значај решавања свих питања, везаних за увођење новог типа легитимација, са зебњом наглашава да се, приликом њиховог кориштења, узимајући у обзир неограничене могућности савремене технологије у области електронике, а везано за крађу или извртање информација, појављује реална претња од појаве ограничења слободе личности у држави. Реалност те претње је лако осетити – довољно је погледати образац електронске картице: на њој се налази електронска трака, која је предвиђена да се у њу унесу карактеристичне особности личности њеног власника; та се информација не може видети голим оком, и због тога за њу неће знати ни сам власник картице, али зато ће је моћи ишчитати одговарајући електронски уређаји, који се налазе на располагању органа власти.

Полазећи од горе наведеног, Црква сматра да је веома дискутабилна нужност увођења легитимација, које на толико очигледан начин угрожавају личну слободу грађана, тим пре што се ни у свим земљама ЕЕЗ јавно мњење, из истих разлога, не односи благонаклоно према тим легитимацијама.

У складу са овим што је горе наведено, Свети Синод сматра да не треба подржавати увођење нових електронских легитимација, узимајући у обзир толико очигледне и многобројне опасности, и изражава жељу да се преиспитају одговарајуће одлуке владе и да се прекину већ започете мере, како не би дошло до опасног смућивања и немира у нашем народу, који је изузетно осетљив када је реч о вери и питању слободе личности, коју гарантује Устав.

2. Окружна послианица Светиоџ Синода Православне Цркве у Грчкој по питању броја 666 и електронских картица, бр. 2626 од 7.4.1997.

Благочесћивом Грчком народу.

Вољена децо наша у Господу! Нека је са вама благодат од Господа Бога Сведржитеља.

Свети Синод Грчке Цркве, узнемирен тиме што се у последње време тако много пише, говори и делује у погледу проблема, који су у вези са Шенгенским споразумом и гласањем за прихватање закона „О заштити грађана прили-

ком прикупљања и обраде података личне природе“, проучио је то питање и, руководећи се речима Господа и Спаситеља Исуса Христа „дајте цареву цару и Божје – Богу“, саопштава својој верној деци закључке до којих је дошао.

1. Дајући „царево цару“, Свети Синод, као и сваки благоразумни хришћанин, признаје да се питања спољне политике и унутрашње безбедности, чији је циљ – благостање народа у његовом овоземаљском животу, регулишу помоћу државне власти, која је пред народом одговорна и обавезна да се бори за његове слободе, права и процват.

2. Међутим, и поред тога, Свети Синод, као и сваки грађанин Грчке, има право, по Уставу, да води рачуна о исправности поштовања права личности и заједнице, која даје Устав. Самим тим, Свети Синод, поуздано знајући да су сви појмови везано за дату тематику разводњени (на пример, термин „електронска обрада информација“) и да се не може сакрити целокупност нејасних аспеката те проблематике, обраћа се влади и руководству наше земље у целини, с тим да оно узме у обзир, у оквирима своје надлежности и одговорности, сва појашњења која су учињена у вези са разматраном темом. И уједно, оно мора да испољи бригу да се личност што је могуће боље заштити од електронске „обраде података личне природе“ мерама, које предвиђа Устав припремом нацрта закона, и да унесе неопходне исправке како би се побољшао закон који је изнет на гласање.

3. Осим тога, Свети Синод жели да нагласи да, у вези са Шенгенским споразумом и одговарајућим законом, поново постаје актуелна тема антихриста и његовог жига, о чему нам приповеда књига Апокалипсе. Обзиром да се та тема налази у непосредној вези са питањима хришћанске вере и човековог спасења, Свети Синод сматра да има право да изнесе своје мишљење у вези са свим аспектима те тематике, дајући „Божје-Богу“.

Са жаљењем запажамо да је напредак цивилизације у области примене електронских уређаја везан за број 666, који се користи као главни кодни број у тој истој технологији. На тај се број јасно указује у Библији, као на број антихриста. Поводом тог броја је написано и речено много.

Наша Црква признаје да печат Христов није некакав спољашњи символ, који се може нанети присилно или на тирански начин, него је то благодат Светога Духа, која преко светих Тајни Крштења и Миропомазања освештава човека и чини га „сином Божјим“, и због тога се те Тајне, посебно Миропомазање, називају „печатом Христовим“.

„Уистину, просвећење које потиче од Духа, јесте одређени печат“, – каже свети Симеон Нови Богослов. И онај ко печат Христов има и чува, самим тим исповеда да је Исус Христос – Син Божји, Који је дошао у свет ваплоћен и постао човек ради нашега спасења. И нема такве врсте печата, који се ставља насилно и тирански, а који би одузео моћ печату Христовом.

Тако да печат антихриста, о коме приповеда Апокалипса, није неки спољашњи символ, који се може ставити присилно, против жеље и против воље личности, него је то добровољно одрицање личности од живота Светога Духа, уз добровољно одрицање од вере у то да је Исус Христос – Син Божји и Спаситељ света. На ту тему су много писали свети служитељи Цркве и мудри научници – богослови.

Број 666, како се види из Апокалипсе, безусловно представља – печат антихриста. И самим тим - хришћанину не може бити свеједно што се тај број

намерно и систематски уводи у његов живот, а уједно и у живот целог грчког народа, који је скоро у потпуности хришћански и православан, независно од тога, колико свака засебна личност живи у вери.

Наравно, број 666 сам по себи нема посебан духовни значај када се, на пример, сусреће у израчунавању страница неке дебеле књиге или као редни број код регистрације. Па ипак, чини нам се чудном и контрадикторном чињеница да, с једне стране – наша земља сматра својом највећом вредношћу печат Христов, т.ј. веру у Христа и Свету Тројицу, чијим је Именом, коме приличи поклоњење, запечаћен наш Устав, и Часни Крст који, у буквалном смислу, представља наше знамење, а с друге стране – да ми као држава прихватимо такав начин живота и такве законе (у било ком погледу, а највише у погледу питања, која се налазе у непосредној вези са личношћу човека, његовом вером у Христа и његовом савешћу), који у пракси доводе до увођења у Грчкој држави електронског система, чији је основни елемент кодни број 666.

Зар то није немарност према речи Божјој? Зар то не води ка изазивању саблазни за наш Православни хришћански народ?

Предвиђамо да се многи неће сложити са нама у нашем приступу тој теми. И на несрећу, то ће бити углавном они кругови који не признају ауторитет Цркве.

Ето зашто Свети Синод сматра да је сада право време за обраћање влади и политичким функционерима наше земље са следећим препорукама:

1) Не сме се прихватити број 666 у својству кодног броја државних електронских система за заштиту личности. Требало би да постане традиција да се сваки пут, приликом смене владе, у својству потврде те одлуке направе званичне изјаве, по могућности – свих државних функционера.

2) Треба се обратити руководству земаља Европске уније које, иако су себе прогласиле (у сваком случају неке од њих) „секуларним“ државама, ипак представљају хришћанске земље, са хришћанском културом, и званично покренути питање замене броја 666 у главном електронском систему Уније – помоћу било кога другог кодног броја. Зар, уз такав напредак електронике, слична замена не би била могућа?

3) Не сме се дозволити да број 666 под било каквим изговором доспе у нови легитимацијски систем у нашој земљи и треба инсистирати да рубрика „вероисповест“ остане као обавезна у новом типу легитимација. Није ваљда случајна толика упорност да се уведе нови закон? Зар није оправдана сумња да коришћење броја 666 није случајно и да се иза тога крије нешто сумњиво?

Узнесимо хвалу Богу за процват културе и за све дарове Божје православном народу нашем.

Узнесимо хвалу Богу за то што се управљање земљом нашом врши демократским путем и што се слободе и права сваке личности бране Уставом наше земље, као и међународним споразумима, тако да се под заштитом налазе и као неприкосновена се поштују права личности малобројних људи са другачијим схватањима, чак и ако они долазе у очигледну противречност са правцем којим се креће већина.

Изражавамо уверење да ће наш народ благонаклоно прихватити ову нашу посланицу и да ће одговорни политички руководиоци учинити неки бољи потез, да се не би појавила потреба да један део нашег православног народа (или чак он цео) постане категорија која има другачија схватања.

Приводећи крају све ово, и обзиром да наступају дани Страдања Спаситељевог и Његовог Васкрсења из мртвих, ми се молимо да цео благочестиви грчки народ у радости дочека Светло Васкрсење, шаљемо свима мајчински благослов Цркве и призивамо на све благодат Божју и Његову бесконачну милост.

3. Окружна посланица Светиоџ Синода Православне Цркве у Грчкој, бр. 2641 од 9. фебруара 1998. гођ.

Блађочестивом православном Грчком народу.

Вољена наша децо у Христу, Св. Синод Грчке Православне Цркве, у вези са делимичним спровођењем, започетим 8. децембра 1997. год., одредби Шенгенског споразума на територији Грчке и уочи његовог потпуног ступања на снагу 1998. год., обраћа се свима вама са разјашњењем и са жељом да вас учини духовно чвршћима, имајући на уму то да многе забрињава и изазива код њих недоумицу питање спровођења у живот тог Споразума.

Основ те забринутости је, с једне стране, одсуство било каквих јасних и заокружених информација о датом Споразуму, о циљевима и средствима његовог спровођења у живот, а с друге стране – та забринутост се базира на веома основаним претпоставкама да помоћу Споразума држава покушава да наметне народу тоталитарни систем контроле над личним животом човека, увредљив по његово достојанство.

Осим тога, у вези са питањем спровођења у живот Шенгенског споразума су и озбиљни духовни проблеми: антихрист, његов печат и број 666, који изазивају немир и мноштво питања код верника; они пак очекују од својих духовних учитеља ауторитативна објашњења.

1) Св. Синод не може а да не констатује одсуство широког публицитета и детаљног информисања грађана о току усвајања Шенгенског споразума од стране Парламента Грчке.

2) Сврха тог Споразума, како је наглашено у његовом основном делу, јесте – омогућавање кретања људи и роба између држава, које формирају јединствену целину после „отварања граница“ и укидања система пограничне контроле. Полазећи од текста Споразума, закључујемо да последњи поставља себи за циљ постизање смањења нивоа организованог криминала и реализације контроле над њим, као и заштите интереса грађана, који се придржавају закона.

3) Међутим, без обзира на очекивана добра, резултати овог Споразума се очигледно базирају на таквим методама и механизмима, који су усмерени против слобода и права грађана.

Електронски систем информисања „Шенген“ има за циљ прикупљање, обраду и коришћење информација о личном животу оних грађана, које полиција сматра сумњивим или који заиста такви јесу.

Сходно одредбама Шенгена, уводи се нешто ново у области правног поретка, на пример – метода такозваног „тактичког праћења“ оних лица, која се, према нахођењу власти, могу оквалификовати као способна да у будућности изврше правно кажњиве радње“; или пак састављање спискова „непожељних лица“, која се не пуштају у земље, на које је се односи примена Шенгенског споразума, т.ј. у земље Европе. И то се ради искључиво само на основу сумњи.

4) Осим тих момената, који у великој мери ограничавају слободу људске личности и њена права, нарочито за нас, православне Грке, појављују се други разлози за узнемиреност у вези са Шенгенским споразумом. У новом „идеалном поретку“, који се сада ствара, православним људима прети опасност да се претворе у одређену контролисану мањину, која ће постати плен у рукама антиправославних људи и антигрчких снага.

Уједно, први кораци на реализацији тога споразума су показали да се њиме одвајамо од народа Балкана, који су исте вере са нама.

5) У овом или оном облику, у вези са Шенгенским споразумом, већ су се изјасниле различите политичке партије, друштвене организације, угледни научни радници, како у Грчкој, тако и у другим земљама.

Чак је Европски парламент у низу својих одредаба, у периоду од 1992. до 1997. године, истицао да је чињеница да „одсутује јавна реч и демократска контрола“ у току спровођења Споразума, и захтевао је да се „предузму мере да би се спречиле сличне ситуације убудуће“.

Св. Синод Грчке Православне Цркве инсистира на својим ранијим изјавама и захтева да се неодложно преиспита закон бр. 2472/97.

6) Дати Споразум је у директној вези са процесом издавања нових електронских легитимација и са коришћењем броја 666 на њима, који представља број антихриста, сходно тексту Апокалипсе, а не неки случајан број, како многи тврде. Св. Синод је, у својој претходној Посланици од 7. 4. 1997. год., указао на мистичко значење броја 666 и замолио да се он „не прихвата у својству кодног броја у државним компјутерским системима заштите човека“, а такође да се „не користи број 666 као кодни број у новим грчким легитимацијама, где се као обавезна оставља рубрика „вероисповест“. Како се показало у пракси, та молба Цркве није била услишена.

7) Ако се ипак испостави да се у новим пасошима користи као кодни, злослутни и за нас неприхватљиви број 666, Св. Синод ће то третирати као насиље над слободом савести православних људи и препоручиће им да одбију да прихвате нове легитимације.

У том случају влада ће морати да третира те вернике као лица која захтевају уважавање њихове слободе савести, и потрудиће се да изнађе друге државне мере у циљу регулисања тог питања.

Осим тога, питање „печата антихриста“, о коме се много говори и пише у последње време и које је узбуркало унутрашњи мир верујућих и изазвало смутњу, спорове и немир, како међу званичним лицима, тако и међу обичним народом, уопште више не представља питање ни за јавне расправе и дискусије, ни, још мање, за лична или колективна „ауторитативна“ тумачења. Свети оци су се са трепетом дотицали тема Апокалипсе и са изузетно великим опрезом су износили своја мишљења, саветујући верницима да буду крајње обазриви и трезвени, ако буде неопходно да (као просветљени од Светога Духа) пореде историјске догађаје које преживљавају са оним што је пророчански описано у Апокалипси.

„Печат“, било то име антихриста или број његовог имена, када дође тренутак његовог стављања људима – он ће тек онда повући за собом одрицање од Христа и спајање с антихристом, када буде добровољно прихваћен од стране човека.

Добровољно прихватање „печата“, које се поистовећује са отвореним одбацивањем Христа, лишава човека Божанске благодати, обзиром да сам човек својом вољом престаје да доприноси тој Благодати и без икаквог кајања тежи да је одбаци.

Вољена децо у Христу! Време, у коме ми живимо јесте време пада нивоа духовних вредности и опасности од извитоперивања православног начина мишљења. Посебну узнемиреност изазивају догађаји, који се одвијају у духовној и друштвеној сфери, где је идеја стварања светске заједнице са синкретичком религијом усмерена ка томе да нестане било каква разлика међу Православљем и јересима, истином и заблудом, здравим и исквареним начином мишљења. Цео тај скуп чињеница, а исто тако као упорност у коришћењу броја 666, приморава нас да будемо трезвени, будни, да духовно останемо присебни и да имамо непоколебиву наду у победу Христа. Због тога се обраћамо свима са апостолском речју „не смућујте се“ (2 Солун. 2,2). Будите чврсти у вери и уздајте се у Бога. Истрајте и одржите веру помоћу благодати Господње. Његова снага и бесконачна милост нека буду са свима нама.

Атински Серафим, Предстојатељ Еџолијски и Акарнајски, Теоклиј Пајрски, Никодим Идрејски и Егински, Јерошеј Левкадски, Никифор и др.

4. Обраћање Свећога Прошата Свеће Горе Аџоске поводом нацрта закона „О заштити човека од прикупљања и коришћења података личне природе“, Европског информационог система „Шенген“, као и ратификације и почетка ступања на снагу Шенгенског споразума у Грчкој од 24. 2. 1997.

Свети Протат Свете Горе Атос, будући да је обавештен о предстојећем разматрању нацрта закона „О заштити човека од прикупљања и коришћења података личне природе“ у Парламенту Грчке, који представља следећу фазу у ратификацији европског Шенгенског споразума, сматра својом обавезом да изјави следеће:

1. У вези са огромним могућностима савремених технологија, никакав закон, ни било какво судство не могу контролисати прикупљање, обраду и коришћење скоро „нематеријалних“ електронских информација.

2. Расправа о нацрту закона „О заштити човека од прикупљања и коришћења података личне природе“ је била утврђена од стране Европске економске заједнице, као ступањ који претходи ратификацији Шенгенског споразума од стране грчког Парламента, чему се грчка Влада придружила, сходно договору од 6. новембра 1992. године. Осим свега осталог, дати споразум укида пограничну контролу, уместо које се, ради сузбијања криминала, у оквирима уједињене Европе уводи информациони систем „Шенген“. Тај систем чини законитим стварање и међудржавно спајање свих архива са личним подацима грађана, који су или већ прекршили закон или га пак могу потенцијално прекршити.

3. Постоје јаки разлози да се говори о кршењу демократских принципа у том споразуму; озбиљне сумње су биле изречене такође од стране одређених законодавних органа, таквих као што је Европски Парламент и Државни савет Холандије. Тачно је утврђено да се, захваљујући Шенгенском споразуму и истоименом информационом систему, знатно олакшава и поједностављује

уплитање у лични живот грађана, а такође се наноси жесток ударац статусу претпоставке невиности грађанина. Осим тога, на тај начин се лицима која имају власт пружа могућност легалног приступа личним подацима радне снаге, са циљем да се она малтретира на различите начине. Разглашавање података личне природе о грађанима може да поприми облике тираније.

4. Поред свега осталог, за Грчку, која нема копнену границу ни са једном од земаља из састава ЕЕЗ, национална корист од тог Споразума је ништавна. Напротив, опасности од појединих одредаба Споразума су очигледне: као што је међугранично гоњење криминалаца и праћење осумњичених од стране држава – чланица ЕЕЗ, чак у случају да осумњичено лице не представља опасност по Грчку. Нагласимо да Велика Британија и Ирска управо из тог разлога нису ушле у састав Споразума.

5. Такође, са чисто православне тачке гледишта, постоји озбиљна узнемиреност и страховање поводом могуће повреде религиозних слобода и вређања хришћанских осећања, што се, на истоветан начин, већ десило с бескомпромисним наметањем Светског кодирања производа (УРС) нашој земљи, уз коришћење, злогласног броја из Апокалипсе – 666. Сходно једном ауторитативном мишљењу, опасност скорије појаве сличног европског, а касније и светског информационог система типа „Шенген“, уопште не представља плод нечије маште, као ни могућност његовог кориштења од стране антихришћанских снага са циљем да се касније наметне јединствена светска политичко-економска, а затим и духовна, диктатура, као што се то описује у 13. глави Апокалипсе. Напротив, савремени напредак у погледу информационих технологија, заједно са наметањем међународног информационог система, чине сасвим разумљивим и реално остваривим ове алармантне редове из Апокалипсе јеванђелисте Јована Богослова.

Обзиром да су горе наведене информације и упозорења веродостојни, ми објављујемо наше потпуно и јасно супротстављање прихватању датог нацрта закона. Православна Црква се човекољубиво брине о спасењу и личној слободи човека, без које он не може уистину да се сједини са Црквом и да се спасе. Управо зато је Црква увек и стајала на челу националне борбе за слободу. Монаштво са Атоса, као духовна предстража Цркве и као чувар Светог Предања православног народа, принуђено је да обавести народ о својој великој забринутости поводом очигледне опасности од система свеопште електронске евиденције, који се уводи, са свим горе наведеним негативним последицама по Богом дату слободу људске личности и њеног спасења у Христу.

Нацрт закона „О заштити човека од прикупљања и кориштења података личне природе“, на жалост, у суштини представља легализацију електронског прикупљања, обраде и кориштења информација личне природе: истовремено, такозвана „заштита“, која је уведена тек на речима, за човека је на делу – чисто теоретска.

Евентуално прихватање тог нацрта закона од стране Парламента представљаће последњи корак ка ратификацији Шенгенског споразума и, можда, ка коначном нестанку личних тајни и поштовања наше слободе.

У вези с тим апелујемо на сва одговорна лица да пажљиво преиспитају дато питање у светлу горе наведенога, и молимо Владу Грчке да, у најмању руку, привремено одложи усвајање нацрта закона у Парламенту.

АРХИЕПИСКОП И САБОР СВЕТОГ СИНОДА У СТАЛНОМ САЗИВУ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У ГРЧКОЈ

Саопштење

Данас се састао, 26. маја 2000. године, на ванредном заседању Сабор Светог Синода у сталном сазиву, са Председавајућим Његовим Преосвештенством Архиепископом Атине и Све Грчке г. г. Христодулом, да размотри нов след догађаја у вези са проблемом не уношења података о вероисповедању у личне карте¹⁾, након саопштења г.Премијера у Скупштини Грчке (24.5.2000).

Сабор Светог Синода у сталном сазиву с великим осећањем одговорности према сопственој служби и према Народу, кога и представља, и схватањем озбиљности проблема, једногласно даје следеће саопштење верном грчком Народу:

1. Грчкој Цркви јесте страна и остаће страна свака световна власт, као што јој и налаже њено дуго предање. Нити се заноси њом, нити помишља да заузме њено место. По овоме, улога Цркве и Владе се потпуно разликују, али се узајамно поштују. Међутим, ово не би требало да значи, нити да води у дрско пренебрегавање и игнорисање Цркве у процесу доношења државничких одлука, које се ње директно тичу, нити може да се оправда покушај да се она изруга.

Заиста, док је Црква показала расположење за плодну сарадњу са Владом по питању личних карти, и пошто је одговорно заступала уверење да није могуће донети одлуке док не дође до међусобног дијалога, неочекивано и на начин веома неуљудан, док је Глава Цркве био у црквеном посланству у Румунији, дошло се пред свршен чин, због покушаја једностраног и апсолутистичког долажења до решења једног питања које се тиче милиона грчких грађана и, у исто време, чланова Цркве.

Црква изражава због тога жаљење и неслагање са онима, због неочекиваног напада и због преваре, којима је наивно послужила. И пита се шта је по среди или шта се крије иза овог плана. очигледно значајно, да је одвело надлежне до самоповргавања, у заиста тешким тренуцима, као што су сада, када је потребна једнодушност и друштвено јединство.

2. Црква, која поштује у потпуности било које вероисповедање сваког Грка и вредност људске личности, која се чува и изражава у неускративом праву сваког човека у слободном самоопредељењу, од самог почетка се залаже за уношење вероисповести у нове личне карте на добровољној основи. Ово не противречи нити непостојећој директиви²⁾, нити Законодавству Европске Заједнице, а још мање тексту грчког Закона 1988/1991, који заиста предвиђа обавезно уношење вероисповести.

И сигурно је да је са овим једноставним и логичним предлогом Цркве сагласна велика већина грчког народа, чињеница коју је могуће лако проверити на референдуму.

3. Црква сматра да је уношење вероисповести на добровољној основи у личне карте непосредно повезано са грчко православним идентитетом наше

¹⁾ У Грчкој је законом било прописано обавезно уношење податка о вероисповедању у личним документима, које издаје одговарајућа служба (полиција).

²⁾ Прав. (κοινοτική οδηγία) дело Договора или Комисије Европске Заједнице, које обавезује државу-чланицу на коју се односи да напредује у одређеној измени унутрашњег законодавства, али не обавезујући је начинима којима ће то и постићи (директива).

Нације, који представља полазну историјску основу нашег националног очувања и неопходну подршку Народа, без омаловажавања било ког грађанина друге вере или верског убеђења, чију верску различитост Црква апсолутно поштује. И заиста у часу, када Земља пролази кроз велике и суштинске, националне и друштвене проблеме, и када Народ свакодневно преживљава низ пресудних ситуација, које захтевају болна решења, у овај несрећни час нашао се, потпомогнут унутрашњим и спољним круговима, читав један списак несугласица, с проблемом личних карти на врху копља, које су послужиле циљу да се црквено обоји наш друштвени и национални живот, али евентуално и за заблуде и самоопредељење нашег Народа и истовремено слабљење утицаја Цркве. Учињен избор на ову тему, под слоганом тобожње модернизације и углавном истицањем застарелих правних механизма, који имају за циљ слабљење Уставне одредбе „вера која преовлађује“ (3. члан Устава), ствара подлогу за конфликте и раздоре. Али Црква, чувар друштвеног и националног мира и јединства, народне солидарности, става против силе и расизма, не може наравно да буде обманута нити да буде благонаклона према раздору у Народу. Верује да, дакле, као и они на власти ради на истом.

4. Међутим, истовремено Црква сматра неопходним да заузме став према свакој страни, и не помишља да се сагласи са било каквом променом или оним што би угрозило да изгуби поверење, због кога је поштована и окружена верним грчким народом. С доста расуђивања, али и одлучно ће се борити сваким законским средством да убеди Владу да је у заблуди. Бориће се да пребаци, где и треба, борбу, бригу и проблем Народа. Народ озбиљно брине, не само о укидању уношења података о вероисповедању у личне карте, већ и о многим другим сличним појавама, као на пример: о електронској траци са, за власника, непознатим подацима, и о електронском досијеу. За све ово Власт није уопште показала спремност ни за основну заштиту грађана. Улога Цркве није да следи светске поступке и користољубиве циљеве да би задовољила оне који угрожавају наш национални идентитет. Борба ће бити непопустљива, снагом речи, али ће јој потпуно бити стран сваки облик неодговорног понашања, фанатизма и мржње, која ће се вероватно пројавити због провокатора, који намеравају да клеветају Православље унутар или изван Грчке. Такво понашање, са које стране и да се појави, јесте за оптужбу.

5. Сабор Светог Синода у сталном сазиву позива на доношење пријемчивог решења једног, по начину чудног и неочекиваног, проблема који настаје. Грешке су својствене човеку, али се претварају у злочин, када упорност у злу, егоизам и користољубље владају уместо разума, савести и осећања одговорности.

Сабор Светог Синода жали зато што један мали део грађана које не плаћа Парламент, обмањује Премијера и грубо вређа Грчку Цркву.

Црква се моли и нада да се хитно промени начин у доношењу одлука.

Црква ће се суочити са кризом, одговорна, савесна, помирљива, али непоколебива у очувању Свог „Вјерују“ и Своје надлежности.

Црква ће бити непрестано у стању опрезности. Црква бди.

6. Због свега овога Сабор Светог Синода је једногласно одлучио да сазове ванредно заседање Светог Архијерејског Сабора за шести дан наступајућег месеца јуна, у циљу доношења крајњих и јасних одлука.

У секретаријату Светог Синода.

Са грчког: Марина Вељковић

ДОКУМЕНТИ РУСКЕ ЦРКВЕ

САОПШТЕЊЕ СВЕТОГ СИНОДА РУСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ПОВОДОМ ЕЛЕКТРОНСКЕ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ ЉУДИ

Свети Синод Руске Православне Цркве упутио је Обраћање органима власти Заједнице Независних Држава и Балтичке области. Узрок за то обраћање је забринутост једног дела верника која се појавила због електронске идентификације грађана, стварања и унификације електронских база личних података, као и отпочеле или планиране у неким земљама акције издавања нових легитимација које садрже електронску информацију о природним својствима људског тела – биометријске податке.

Схватајући неопходност бриге о јавној и државној безбедности, борбе са криминалом и нарочито тероризмом, Свети Синод се са разумевањем односи према бризи оних који су на власти да се спроведе неопходна евиденција грађана од стране државе. Од најстаријих времена односи међу људима и народима решавали су се постављањем питања које је Исус Навин код Јерихона поставио арханђелу Михаилу: „Јеси ли наш или наших непријатеља?“ (Ис. Нав. 5,13). Једна од првих у историји мера пописа становништва спроведена је по непосредној заповести Божијој: „Избројте сву заједницу Синова Израљевих, по њиховим племенима, по породицама, по именима њиховим“ (Бројеви, 1,2). Мајка Божија и свети праведни Јосиф потчинили су се законитом захтеву власти и учествовали у попису становништва Римске империје у Витлејему.

Нема ничег греховног у томе што се за евидентирање грађана и безбедности човека и друштва користе најновија техничка достигнућа, па и електронска средства, која само развијају првобитне методе. Рецимо, описи и слике човечијег лица у циљу безбедности коришћени су и у древна времена. Усавршавање метода њиховог записивања нема у себи ништа начелно ново.

Па ипак, поред низа техничких преимућстава, стварање и унификација масе личних информација, као и развој средстава електронског препознавања личности, у себи крије не мало опасности. Све више расте зависност човека од техничких пропуста, грешака, немарности чиновништва или упада злонамерника. Није искључена ни могућност централизованог сабирања података о личном животу грађана и њиховим уверењима. То је претња правима и слободама личности, ствара могућност тоталне контроле човековог живота, па између осталог, и његовог погледа на свет. Такав развој догађаја оснажује опасност од односа према човеку заснованог на предрасудама које се тичу његових религиозних, политичких и других уверења.

Дата опасност добија веома реалне обресе у тренутку кад се у националном и међународном праву утврђују идеје моралног и светопогледног релативизма.

За православне хришћане, вернике наше Цркве, која је у XX веку преживела невиђене по масовности и суровости прогоне због исповедања имена Христовога, крајње је драгоценост могућност живљења у складу са нормама

вере. С тим у вези Свештеноначалије Руске Православне Цркве преговара са властима и то не без успеха, по читавом низу питања, обавештавајући црквени народ о току и исходима таквог дијалога.

У многим питањима власти су већ изашле у сусрет захтевима верујућих. Веома је важно да се у тој деликатној сфери све што предузима спроводи јавно, под строгом друштвеном контролом. Обративши се властима земаља у којима највећим делом живи паства Руске Православне Цркве, Свети Синод је изрекао низ жеља, чије би задовољење могло да уклони присутну забринутост и да не подвргне искушењима лојалност према грађанским законима карактеристичну за православне хришћане.

Посебно је указано на опасност од скупљања и чувања података о личном животу људи, нарочито о њиховом религиозном и политичком избору, здрављу, познанствима, путовањима и слично.

Сматрамо неоправданим даљинско препознавање човека без његовог знања, нарочито на местима на којима није дужан да се представи.

Сваки човек мора да зна какве се заправо информација налази у његовом „електронском досијеу“, и да има могућност да из њега уклони податке који су изгубили актуелност. Листу података који се сабирају и чувају, по мишљењу Цркве, треба јасно дефинисати и учинити општепознатом.

Чини нам се важним да се разрада електронских система идентификације и евидентирања грађана води очевидно, под контролом јавности, са јасним тумачењем мотива, као и објашњењем значења симбола који се у том процесу користе.

Сматрамо неопходним да се јасно и исцрпно дефинише списак установа које имају приступ базама података, као и усвајање мера за заштиту личних информација, са појачавањем одговорности за незаконито коришћење истих.

Средства препознавања човека не смеју да штете његовом здрављу, понижавају његову част и достојанство. Сматрамо неприхватљивим све врсте средстава препознавања која би била неодвојива од људског тела (тзв. био-чипови, нап. прев.).

У системима евиденције људима се не сме додељивати некакав број који ће се користити уместо имена. Слично броју пасоша, евиденциони бројеви могу да се односе на број докумената или записе у бази података, а не на личност.

На крају, а то је најбитније, недопустиво је да људи који из разних разлога буду одбили да учествују у новом идентификационом систему буду бачени на маргину живота, суштински ускраћени у области својих права, подвргнути дискриминацији приликом запошљавања, дељења социјалне помоћи, итд. За такве грађане мора се обезбедити алтернатива, која им омогућује да пуноправно живе у друштву, не правећи препреке остварењу њихових права и слобода, коришћењу законских олакшица без обзира на ову или ону форму идентификације личности.

Православне хришћане позивамо на то да схвате да је примање или непримање нових докумената, па и оних који садрже електронску информацију о природним својствима људског тела, нешто што не сме да служи да би хришћани осуђивали једне друге, да би сејали пометњу и раскол у Цркви.

Хиљадугодишње искуство живота у Христу сведочи да Господ чува унутрашњу слободу хришћана, у каквим год да се условима налази, јер „Господ је Дух; а где је Дух Господњи, тамо је слобода“ (2Кор.3,17).

Са званичног сајта Московске патријаршије, www.patriarhia.ru

„ПОШТОВАТИ ОСЕЋАЊА ВЕРНИКА И ИСТРАЈАТИ У ХРИШЋАНСКИ ТРЕЗВЕНОМ НАЧИНУ МИШЉЕЊА“

Изјава Светиоџ Синода Руске Православне Цркве

У последње време власти у Русији и низу других земаља Заједнице настоје да организују прикупљање информација о грађанима, које ће се чувати у државним компјутерским системима. То се објашњава нужношћу довођења у ред пореских наплата, као и жељом да се олакшају финансијски међусобни односи између грађанина и административних структура.

Између осталог, житељима појединих места су се почеле непосредно издавати електронске картице, помоћу којих ће се вршити обрачуни са локалним органима управљања и које ће постати основ за пружање социјалне и медицинске помоћи, односно враћања средстава, која су грађани дали држави у виду пореза. Дата новина је изазвала узнемиреност код верујућих људи; они се прибојавају тоталне контроле власти над приватним и друштвеним животом човека, као и одсуства било какве друштвене контроле над информацијама, које се могу налазити на тим картицама.

Сваком радном човеку ће, на његову молбу, бити додељен индивидуални порески код. Многи хришћани, који као светињу поштују име добијено приликом Крштења, сматрају да је недостојно да траже од државе да им она додели неко ново „име“ у виду броја.

Друго прилично значајно питање, поводом кога нам се обраћају верници, јесте проблем симболике, која се користи приликом регистрације грађана. У појединим документима се налази или ће се налазити бар-код – приказ бројки у облику линија разне дебљине. Сваки од тих кодова садржи у себи три раставне линије, графички подударне са симолом, који је адекватан броју „6“. На тај начин, у бар-кодovima, одлуком творца међународног система њиховог обележавања, је садржан приказ броја 666, који се помиње у књизи Откривења светог Јована Богослова као број антихриста (Откр. 13,16-18), а из тог разлога га користе сатанистичке секте, ради вређања Цркве и хришћана.

Многи стручњаци, који раде са компјутерима, нас уверавају: за употребу ознаке за бројку „6“, у својству раставне линије, није постојала никаква нужност. Из тога се може извести закључак: свесно или несвесно, али људи који су разрађивали глобални систем бар-кода данас широко примењиваног у статистици, трговини, евиденцији кретања робе и у многим другим сферама – изабрали су символ који је увредљив и узнемирујући за хришћане, што, у најмању руку, изгледа као дрско подсмевање. Забринутост због датог проблема већ су изражавале многе православне заједнице у свету, између осталих и Грчка Црква. Увиђајући сву сложеност проблема, Свети Синод се, упркос томе, обраћа пастирима и пастви са апелом да сачувају хришћански трезвен начин мишљења.

Узнемиреност, коју код вас изазивају поступци власти, са вама дели и црквена Јерархија, јер, на крају крајева, ради се о заштити права верујућих људи да живе у складу са сопственим религиозним убеђењима. Уједно, ми

при томе желимо јасно да дамо на знање: не треба се бојати спољних символа и знакова, јер никаква саблазан непријатеља људских душа није у стању да надвлада благодат Божју, која се у изобиљу налази у Светој Цркви. Ништа и нико не може да пољуља веру човека који уистину пребива са Христом и који се причешћује Тајнама црквеним. Свети апостол Петар пише: „И ко може вама наудити ако будете ревнитељи добра? Него ако и страдате правде ради, блажени сте. А страха се њихова не бојте, нити се плашите. Но Господа Бога освећујте у срцима својим, свагда спремни са кротошћу и страхом на одговор свакоме, који тражи од вас разлог ваше наде“ (1Пет. 3.13-15). Поједини су пастири својевољно уврстили питање прихватања пореског броја у круг питања која се постављају на исповести, док су одбијање пореске регистрације поставили као услов за приступање Светом Причешћу. Оне, који покушавају да повежу идентификационе бројеве са печатом антихриста, подсећамо да се у предању Светих Отаца такав печат схватао као знак, који потврђује свесно одрицање од Христа. Према речима Иполита Римскога, **тај печат ће да гласи: „Одричем се од Творца неба и земље, одричем се од Крштења; одричем се од свог служења Богу и пристајем уз тебе и теби верујем“**. Исто то казује и преподобни Нил Мироточиви: **На печату ће бити написано следеће: „Ја сам твој“ – „Да, ти си мој“**. Упркос том предању, људи понекад тврде да технолошко дејство може, тобоже, да само по себи учини заокрет у најскривенијим дубинама људске душе, доводећи је до заборављања Христа. Такво сујеверје се разилази са православним тумачењем Откривења светог Јована Богослова, сходно коме се „печат звери“ ставља на оне који свесно поверују у њега „једино ради лажних његових чуда“ (светитељ Јован Златоуст). Никакав спољни знак не ремети духовно здравље човека, ако не постане последица свесне издаје Христа и исмевања вере.

Изрекавши ово у име наше пастве, истовремено се обраћамо властима, напомињући све наведене разлоге за забринутост и недоумице.

Црква се са разумевањем односи према тежњи ка усавршавању начина прикупљања пореза, зато што од тога у великој мери зависи добробит људи, пре свега оних који пате од сиромаштва, болести и старости. Такође, ми поздрављамо покушаје да се грађанину олакша приступ социјалној помоћи и другим добрима која му пружа држава, јер знамо каквим је тешкоћама праћен тај приступ.

С друге стране, Свети Синод подсећа државу: сходно нормативима световног права, а између осталог – руског Устава, прикупљање, чување и кориштење информација о приватном животу лица без његове сагласности није дозвољено (члан 24). *Одговарајући на ајел узнемирене ѱасѿве наше Цркве, ѱозивамо оне у чијим је рукама власѿи да се озбиљно ѱозабаве нашом Молбом*. Нас, поред осталог, забрињава немогућност приступа грађана информацијама о њима, које могу бити чуване у електронским сефовима пореских органа и других административно-финансијских установа, као и могућност да те информације буду искориштене на штету људи.

Налазимо да је важно пружање могућности верницима да се не појављују као подносиоци молби за издавање индивидуалног пореског броја.

Ајелујемо на власѿи Русије и других земаља ЗНД, где је доминанѿан број ѱравославног сѿиановнишѿива, – да се ѱосѿави ѱишѿање оѿклањања свеѿшодрних символа из бар-кода, ѱушѿем измена у међународном сисѿему исѿисивања одговарајућих

знакова. Ако то пак не буде могуће урадити, сматрамо да је неопходно створити алтернативни национални електронски језик. Постоји још једна битна околност. Ускоро људи, који немају порески код или пластичну картицу, могу да се нађу у ситуацији да им је практично ускраћена могућност да добијају социјалну или чак медицинску помоћ. Ако се нешто слично деси, појавиће се сви могући основи за сумњу у принципе равноправности грађана и слободе савести – принципе, које тако активно пропагира савремена цивилизација.

Управо зато ми инсистирамо на нужности постојања алтернативног система евиденције грађана и пружања истима социјалних, медицинских, осигуравајућих и других услуга.

Црква не може а да не подигне свој глас у заштиту људске слободе. Јер, за духовно јединство друштва изузетно је значајно да се верници не осећају као грађани другог реда, да не би поново у држави видели прогонитеља и скрнавитеља вере. Да, православни хришћанин, коме власти наметну прихватање докумената са бројем, који је по злу познат, неће нанети штету својој души. Али, истовремено, он ће морати да поново, као и у време прогона, да направи мучну разлику између Домовине и државе. Истинско покајање због злочина, начињених у 20. веку против верујућих људи, ће наступити онда, када држава буде континуирано поштовала осећања верника и када се не буде уплитала у питања савести човека, из било којих разлога: политичких, економских, идеолошких или полицијских.

Молећи се за Русију и друге земље, где се налази наша паства, надамо се да државне власти неће остати равнодушне према болу милиона хришћана. А служителјима Христовим и нашој пастви упућујемо речи апостола Павла: „Бог трпљења и утјехе нека вам да исто да мислите међу собом по Христу Исусу“ (Рим. 15,5).

(www.russian-orthodox-church.org.yu)

ПОСЛАНИЦА ВЛАСТИМА СВЕТОГА СИНОДА УКРАЈИНСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ (МОСКОВСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ)

Председнику, Врховном Савету и Влади Украјине, духовним лицима, монашћеву и свим верницима Украјинске Православне Цркве

Данас је православни народ, као истински чувар вере и благочестивости, посебно забринут због онога што се дешава у религијском, политичком, економском, научном и културном животу наше земље и целог света. У томе ми уочавамо утешну пројаву будности и духовне трезвености у црквеној средини. Са своје стране, с пуном пастирском одговорношћу пред Богом за душе које су нам поверене, истичемо да савремена цивилизација не само да се муњевито секуларизује, него се и врло често руководи у свом развоју идејама, које су супротне божанским и које су богоборне. Последица тога је – кориштење до сада непознатих средстава масовног уништења, међународни тероризам, пропаганда разврата и насиља преко средстава јавног информисања, насилно мешање у тајну живота и томе слично. Савремени западни свет, и поред сталних прича о слободи и слободном развоју, у стварности својим на-

чином живота чини човека апсолутним робом страсти и греховних жеља. Трули антихришћански дух све активније продире у наш свакодневни живот посредством упорног наметања западних вредности: идола комфорног живота, самоуверености, дозвољености свега итд. Сходно Откривењу, у одређено време ће се тај процес завршити доласком антихриста на престо и одлучењем многих верујућих од благодати Божје, захваљујући њиховом прихватању злослутног погубног жига. Јер, како је, према речима Јована Златоуста, пре светског потопа човечанство потонуло у својим гресима, тако ће се и на крају историје људи најпре прожети духом антихриста, а затим ће прихватити његов печат.

Сада код многих верника – припадника Украјинске Православне Цркве – велику узнемиреност изазива намера руководећих структура Украјине да у земљи уведу свеопшту кодификацију, сходно Одлуци кабинета министара Украјине „О мерама везаним за увођење идентификацијских бројева за физичка лица“, од 6. новембра 1997. године. Прилично велики број православних хришћана склон је (и не без разлога!) да у томе види испуњење апокалиптичког пророчанства, везано за печат антихриста, и да доживљава идентификацијске бројеве као „број звери“, на који је указао свети апостол и јеванђелиста Јован Богослов (Откр. 13,17–18).

Већ сада није тешко замислити могуће последице кодификације целокупног становништва земље. Јер, *услед кодификације и даљеј стварања банке информација о свим грађанима, доћи ће до колосалној пораси контроле сваке личности појединачно. А касније обједињавање компјутеризованих система контроле на међународном нивоу створиће све услове за настанак надржавних руководећих структура, које могу да прерасту у пророчанством предвиђену „светску владу“.* То би био последњи корак на путу ка потпуној реализацији есхатолошке перспективе (развоја догађаја у последњем периоду историје човечанства), коју је описао свети апостол и јеванђелиста Јован Богослов, јер, у случају да дође до освајања неког таквог апарата тоталне контроле човечанства, лако ће доћи и до стварања „царства антихриста“.

Али, при томе је нужно имати на уму да ће печат антихриста само да заврши процес отпадије од Бога и Његове благодати, што се данас тајно дешава у дубини људских срца. Управо у том случају индивидуални идентификацијски број, који ће бити додељен сваком човеку и нанет на њега помоћу некакве технологије која се „не скида“, заиста може постати „печат антихриста“. *На крају ће се човек наћи у дилеми: или да прихвати код, без кога би његова егзистенција у друштву постала немогућа, или да га одбије и да се на тај начин нађе ван граница антихришћанске заједнице, и да се тако појачају прогањањима – што је редослед настијајућих догађаја, који је представљен у Откривењу светој апокалиптици Јована Богослова.*

Свети Синод Украјинске Православне Цркве, проучивши са свих аспеката проблем, који је у вези са увођењем идентификацијских бројева и који је, по његовом налогу, био разматран на проширеној седници Синодалне Богословске комисије, на којој су, поред њених чланова, учествовали стручњаци за компјутерске системе, економисти, одговорна лица из државне пореске администрације, као и настојатељи, намесници и духовна лица познатих манастира и друга ауторитативна свештена лица, и дошао до закључка да би у датом тренутку категоричне изјаве о томе да се православни хришћани при-

моравају да прихвате печат антихриста биле преурађене и неправедне.

Као прво, сходно учењу Светих Отаца, печат антихриста ће бити универзалан за цело човечанство. Данас пак, милошћу Божјом, наш народ се још није утопио у секуларизовану породицу западних народа и наше легитимације и идентификацијски бројеви су за сада предвиђени само за унутрашњу примену.

Као друго, сама по себи кодификација, ван било каквог контекста, не може да се оквалификује као антихришћанска акција.

Међутим, *сваки православно хришћанин има право да сам одреди за себе: да ли је за њега могуће да прихвати такав код.* У вези с тим, не умањујући будност верника, сматрамо да прихватање данашњих идентификацијских бројева још не означава издају Христа и стога још не значи прихватање „печата антихриста“. Света Црква ће у право време дићи свој глас, упозорити и сачувати своју верну децу од непоправљиве грешке.

На тај начин, схватајући да се увођење кодификације, које се данас предлаже на Украјини, не сме поистовећивати са стављањем „печата антихриста“, Украјинска Православна Црква уједно не може да не изрази своју озбиљну забринутост због могућих последица тог потеза, макар то било у далекој перспективи. Црква позива државну власт да одмерено и осмишљено приступи разрешењу тако важног питања, као што је увођење идентификацијског броја, што, поред осталог, може довести и до дестабилизације друштва и губитка поверења у власт код народа.

Ајелујемо на одговарајуће државне органе да за православне вернике на Украјини разраде алтернативни систем опорезивања и регистрације физичких лица и религијских организација, који не би био дискриминиран, као и право на слободан избор система наплате пореза за све грађане, да их ни у ком случају не приморавају да прихвате идентификацијски код, који, пред свега осталог, чини човека безличним, фактички га лишавајући презимена и имена на нивоу грађанског и државног живота, унижавајући његово достојанство и доводећи до повреде његових права и слобода. У сваком случају, ако се поштују религијска убеђења грађана, сваком вернику се мора дати право да може одбити прихватање кода, у коме ће се налазити три и више „шестица“.

Молимо државну власт да не позива на административну или кривичну одговорност оне вернике наше Цркве, који уопште не буду хтели да приме идентификацијски број.

Подсећамо сву верну децу Свете Мајке – Цркве на апостолски завет: „Не љубите свијета ни што је у свијету. Ако неко љуби свијет, љубави Очеве нема у њему; Јер све што је у свијету: похота тјелесна, и похота очију, и надменост живљења, није од Оца, него је од свијета. И свијет пролази и похота његова; а онај који твори вољу Божју остаје вавијек“ (1 Јн. 2,15–17).

Дакле, „бдите и молите се да не паднете у напаст“ (Мт. 26,41), јер „не знате дана ни часа у који ће Син Човјечји доћи“ (Мт. 25,13).

„А Бог сваке благодати, који вас позва у вјечну своју славу у Христу Исусу, нека вас он... усаврши, утврди, укријепи, утемељи; Њему слава и сила у вијекове вијекова. Амин“ (1 Петр. 5,10–11).

Митрополић Кијевски и целе Украјине, Владимир са члановима Св. Синода „Руски дом“, бр. 10, 1998.

**ПОСЛАНИЦА ВЕРНИМА
СВ. СИНОДА УКРАЈИНСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
(МОСКОВСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ)**

Свети Синод Украјинске Православне Цркве, непрестано се старајући поучавању здраве науке православне вере и разобличавању оних који се противе (Тит. 1,9), обраћајући пажњу на озбиљну и дуготрајну узнемиреност црквеног православног народа и пастирски узимајући у обзир непокојство добре савести многих грађана наше Отаџбине поводом проблема идентификационих бројева, сматра својом светом дужношћу да то питање поново размотри и да се обрати својој духовној деци, грађанима Украјине и њеним властима следећом Изјавом:

Питање о увођењу идентификационих бројева и раније је, не једном, било тема детаљног разматрања, чији су резултат одлуке Св. Синода наше Свете Цркве чије важење и непроменљивост потврђујемо опет.

Ипак, нове околности створиле су неопходност да дамо неколико објашњења ради продубљавања поимања дате тематике у контексту есхатолошке димензије наше вере (то јест онога што се тиче судбине Цркве и Њених чеда у последња времена пред крај света). Наша вера, заснована на историјским сведочанствима Светог Писма и Символа вере о Доласку Христовом и Његовој спасоносној победи, окренута је ка будућности, догађају Другог и Славног Христовог доласка, после кога ће настати ново небо и нова земља. Други Долазак је испуњење хришћанске вере, без којег Хришћанство губи свој смисао. Зато очекивање Другог Доласка траје кроз сав живот Цркве и њено богословље. Апостол Павле каже да сваки пут кад служимо Евхаристију, смрт Господњу објављујемо „док се не врати“ (1.Кор. 11,26). И сваки дан, читајући Символ Вере, ми исповедамо веру у Долазак Христов који чекамо и веру у живот будућега века.

Есхатологија, као реално збивање у будућности, присутна је у нашем садашњем животу, испуњавајући га хришћанском надом и смислом. Зато се она не сме разматрати једнострано, то јест као тема која се не тиче нашег садашњег постојања, али, с друге стране, не може се прихватити као дело личног избора сваког хришћанина, нешто сасвим приватно. Зато је брига због будуће судбине света природна за сваког верника, јер је повезана с његовом личном судбином.

Ипак, реалност очекивања будућег живота и Другог Доласка као догађаја, претпоставља и историјску стварност свих појава са њим повезаних. Другом Доласку Христовом претходиће појава и краткотрајно зацарење антихриста, који ће хтети да буде уместо Христа Бога, и захтеваће за себе такве почасте које припадају само Богу. Они који га буду примили као Бога, примиће његов знак („печат антихриста“ – Откр. 13,16-17), који ће им дати могућност да обитавају у простору који ће привремено контролисати антихрист. А ко буде остао веран Христу, и не поклони се антихристу, биће лишен свих права и, на крају крајева, чак и свештеног дара Божјег – живота. С царством антихриста у будућности повезана су два питања чији су корени у садашњици: појам жига и права и слободе личности.

Добијање антихристовог жига подразумева свесно поклоњење њему као Богу. За неке ће оно бити добровољно, за друге – принудно, али у оба случаја свесно. Печат (сам по себи) – јесте техничко средство које ће дати могућност да се буде у свету потчињеном антихристу, и без поклоњења њему он није ништа, нема никакве мистичке стварне власти над човеком. Па ипак, царство антихриста неће бити могуће без одговарајуће техничке базе, помоћу које ће он покушати да оствари свој циљ.

У вези с тим, било каква, чак и предвидива, ограничења политичких и привредних права и слобода грађанина помоћу техничких средстава у хришћанском линеарном поимању времена усмереног свом крају добијају своју есхатолошку димензију и не могу а да не узнемире савест чланова Цркве, тако да се поставља питање: с каквим циљем се то ради? Проблем права и слобода у том случају не може бити приватна ствар верника.

Садашњи процес кодификације грађана тиче се непосредно политичке и економске активности грађана. Уводи се у формама које имају типолошку сродност са ограничењима апокалиптичких времена. Притом се све време игноришу и блокирају стварни методи остварења функције државне регулације и контрола у области јавне економије и политичке делатности, што код верника изазива апокалиптичке паралеле.

Очима вере у садашњем току догађаја ми можемо уочити извесне есхатолошке знаке. У исти мах, пројављујући потребну трезвеност, не смемо да те знаке поимамо као догађаје самог краја света. Зато оне који су примили идентификационе бројеве, добровољно или принудно, не треба схватати као одступнике од вере. С друге стране, не треба приморавати оне који свесно то не желе на примање кодова, а, у случају несагласности с њима, због верске осетљивости називати их фанатицима и секташима.

Пошто нам се у контексту Божанског Откривења указује есхатолошка усмереност и погубност свестране техничке контроле над личношћу, ми не можемо да будемо равнодушни према увођењу исте у нашу домовину, где нам је Господ одредио да живимо и земљу коју нам је дао преко наших родитеља. Бог, Који свиме управља, је, ради добра Својих чеда, устројио тако да садашња техничка средства, без обзира на неједнозначан однос према њима, могу да на задивљујући начин послуже за решавање државних проблема на начин прихватљив за хришћане. Али, притом, државна власт, декларишући своју приврженост новим политичким стандардима, мора да се према осећањима својих грађана односи часно и одговорно.

Изградња новог демократског друштва је, у ствари, изградња грађанског друштва, које признаје реалну а не митску, власт тих истих грађана који га чине. Зато се задатак извршне власти састоји у решавању проблема грађана, који имају стварну власт, коју су делегирани држави. Сваки покушај државних чиновника да наметну грађанима своје решење било каквих питања, позивајући се на некакве тобож важне разлоге, непосредно је супротан концепту грађанске државе. Резултат је не процват, него тапкање у месту. Власт мора наћи начина да реши проблеме, а не да решавање истих блокира, нарочито кад је реч о свештеним, Богом даним, правима и слободама човековим.

Одбијање одговорних представника државне власти да пређу на алтернативни модел регулације привредне делатности грађана (нарочито у вези с плаћањем пореза), или вештачко стварање проблема око увођења истог, с пу-

ним правом се доживљава као нарушавање основних начела демократије и неодговорност према народу. У религиозном контексту такве акције власти добијају апокалиптичну димензију, што се може оценити као свесно или несвесно припремање техничке базе која погодује зацарењу антихриста. Таква позиција власти у будуће не ће доприносити смањивању напетости у друштву, нити ће његовим члановима пружити данас тако неопходну стабилност и наду да ће се живот побољшати.

Обраћамо се свим људима добре воље на Украјини да учине све што је могуће да би се спречио сукоб између власти и верујућих.

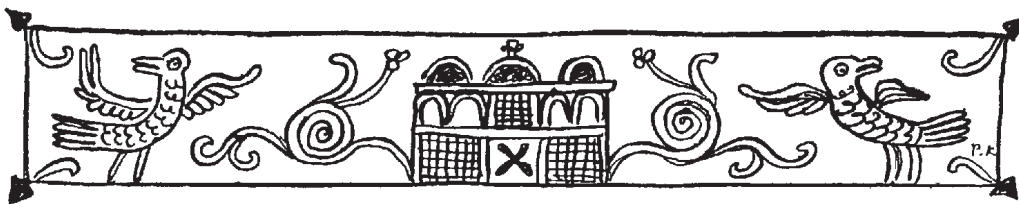
Још једном упорно позивамо представнике свих органа власти да помогну остварењу законски загарантованог права верујућих да живе и врше своје грађанске дужности у складу с религиозним уверењима, а нарочито да остварују финансијске операције без бројчане идентификације, као ни да не допусте универзалну примену идентификационог броја у свим областима људског живота.

Такође молимо власт да разради механизам којим би верници који су раније примили идентификациони број истог могли да се одрекну, јер сматрају да не могу да га користе због својих религиозних уверења, и да им се омогући да остварују своју економску делатност у оквиру алтернативног обрачунског система плаћања, као и они који уопште нису примили те бројеве.

Вернике призивамо да се, по речима, ап. Павла, „не колебају умом и да се не смућују ни духом ни речју... као да је већ дошао дан Христов“ (2.Сол.2,2).

*Поглавар Украјинске Православне Цркве
Блажењејши Миширойолиш Кијевски
и све Украјине Владимир са члановима Св. Синода
Дано у Кијевско-Печерској Лаври, 29. 12. 2003.*

ХРОНИКА НАЈАВЉЕНОГ СЛОБОДОУБИСТВА

Личне карте с чипом у Србију се уводе зато што је 2003. купљена опрема за исте – без јавне расправе, без парламентарне одлуке, без тендера. Закон у Скупштини Србије је формалност, која, три године након овог нечувеног чина, треба да га оправда. Да би читалац имао увид у то како је ствар текла, доносимо низ новинских чланака PRO ET CONTRA („PRO“ – су пропагандни текстови чији је циљ био да се грађани припреме за безакоње, а „CONTRA“ су чланци слободних новинара, који су упозоравали на опасности, нарочито у „НИН“-у, „Геополитици“, и „Огледалу“.)

Ту су и текстови о свеопштој помами електронске идентификације: од права, преко пацијената јавних здравствених установа, до школараца.

Демократије у једном друштву нема без јавне и слободне расправе и без минимума јавне сагласности свих заинтересованих. Свега тога у Србији ове, 2006. године, нема. Зашто?

Можда је одговор у Домановићевој сатири „Данга“ која се, после сто година, показује као пророчанство.

ДАНГА

Снио сам страشان сан. Не чудим се самом сну, већ се чудим како сам имао куражи и да сањам страшне ствари кад сам и ја миран и ваљан грађанин, добро дете ове намучене, миле нам мајке Србије, као и сва друга деца њена. 'Ајде да речем да ја правим изузетак од осталих, али не, брате, већ све на длаку радим што и други, а нашања сам тако пажљива да ми нема равна. Једаред сам видео на улици откинуто сјајно дугме од полицијске униформе, загледах се у његов чаробни сјај, и таман хтедох проћи, пун неких слатких мисли, док ми одједном задрхта сама рука, па право капи; глава се сама приклони земљи, а уста ми се развукоше на пријатан осмех којим обично сви ми старијег поздрављамо.

„Баш ми крв у жилама племенита, и ништа друго!“ помислих у том тренутку, и с презрењем погледам на једног простака што баш у тај мах прође и у непажњи нагази оно дугме.

„Простак!“ изговорим јетко и пљунем, па мирно продужим даље шетати, утешен мишљу да су такви простаци у врло малом броју, а необично ми беше пријатно што је мени бог дао fino срце и племениту, витешку крв наших старих. Ето, сад видите како сам красан човек, који се баш ништа не разликује од осталих ваљаних грађана, па ћете се и сами чудити откуд баш мени у сну да дођу страшне и глупе ствари на ум.

Радоје Домановић

Тога дана ми се није ништа необично десило. Вечерао сам добро и по вечери чачкао зубе, пијуцкао вино, а затим, пошто сам тако куражно и савесно употребио сва своја грађанска права, легао у постељу и узео књигу да бих пре задремао. Убрзо ми је књига испала из руке, пошто је, наравно, испунила моју жељу, и ја сам заспао као јагње с мирном савешћу, јер сам потпуно извршио све своје дужности.

Одједном се обретох као на неком уском, брдовитом и каљавом путу. Хладна, мрачна ноћ. Ветар јауче кроз оголело грање и чисто сече где дохвати по голој кожи. Небо мрачно, страшно и немо, а ситан снег завејава у очи и бије у лице. Нигде живе душе. Журим напред и клизам се по каљавом путу, то лево, то десно. Посртао сам, падао и најзад залутао. Лутао сам тако, бог свети зна куда, а ноћ није била кратка, обична ноћ, већ као некаква дугачка ноћ, као читав век, а ја непрестано идем, а не знам куда.

Ишао сам тако врло много година и отишао некуд тако далеко, далеко од свог завичаја, у неки непознат крај, у неку чудну земљу, за коју, ваљда, нико живи и не зна и која се сигурно само у сну може сањати.

Врљајући по тој земљи, стигнем у неки велики, многољудни град. На пространој пијаци тога града искупио се силан народ и подигла се страшна граја, да уши човеку заглуну. Одседнем у једну гостионицу баш према пијаци и упитам механцију што се скупио толики свет?

– Ми смо мирни и ваљани људи – отпоче ми он причати – верни смо и послушни своје кмету.

– Зар је код вас кмет најстарији? – прекидох га питањем.

– Код нас управља кмет; он је најстарији: после њега долазе пандури.

Ја се насмејам.

– Што се смејеш?... Зар ти ниси знао?... А одакле си ти?...

Ја му испричам како сам залутао и да сам из далеке земље, Србије.

– Слушао сам ја о тој чувеној земљи! – прошапутала онај за себе и погледа ме с решпектом, а затим ми се обрати гласно:

– Ето, тако је код нас – продужи он. – Кмет управља са својим пандури-ма.

– Какви су то пандури код вас?

– Е, пандура, знаш, има разних, и разликују се по рангу. Има виших и нижих... Дакле, ми смо ти овде мирни и ваљани људи, али из околине долазе овамо свакојаки пробисвети те нас кваре и уче злу. Да би се распознавао сваки наш грађанин од осталих, кмет је јуче издао наредбу да сви овдашњи грађани иду пред општински суд, где ће сваком ударити жиг на чело. Ето, зато се народ искупио да се договоримо шта ћемо радити?

Ја се стресох и помислих да што пре бежим из те страшне земље, јер се ја, иако сам племенити Србин, нисам навикао баш на толико витештво, и би ми зазорно!

Механција се добродушно насмеја и тапну ме по рамену, па ће охоло рећи:

– Хе, странче, ти се већ уплашио?!... Међер нема наше куражи далеко!...

– Па шта мислите да радите? – упитам стидљиво.

– Како шта мислимо! Видећеш ти само наше јунаштво! Нема наше куражи надалеко, кажем ти. Прошао си многи свет, али сам сигуран да већих јунака ниси видео. Хајдемо тамо заједно. Ја морам пожурити.

Таман ми да пођемо, кад се тек пред вратима чу пуцањ бича.

Провирим напоље, кад ал' имам шта видети: један човек са неком тророг-
љастом, сјајном капом, а у шареном оделу, јаше једног другог човека у врло
богату оделу обичног, грађанског кроја, и заустави се пред механом, те се скиде.

Механција изиђе и поклони се до земље, а онај човек у шареном оделу
уђе у механу и седе за нарочито украшен сто. Онај у грађанском оделу оста-
де пред механом чекајући. Механција се и пред њим дубоко поклони.

– Шта ово значи? – упитам механцију збуњено.

– Па овај што уђе у механу, то је виши пандур, а ово је један од најуглед-
нијих грађана, наш велики богаташ и патриота – прошапута механција.

– Па што допушта да га јаше?

Механција ману на мене главом, те одосмо мало у страну. Насмеја се не-
како презриво и рече:

– Па то се код нас сматра за почаст које се ретко ко удостоји!...

Он ми причаше још ваздан ствари, но ја га од узбуђења нисам разабрао.
Али сам последње речи добро чуо: „То је услуга отаџбини, коју не може и не
уме сваки народ да цени!“

Стигосмо на збор, где је већ отпочет избор часништва зборског.

Једна група истакла као кандидата за председника неког Колба, ако се
добро сећам имена; друга група неког Талба, трећа, опет, свога кандидата.

Направи се грдан метеж; свака група жели да протури свога човека.

– Ја мислим да од Колба немамо бољег човека за председника тако важ-
ног збора – говори један из прве групе – јер су његове грађанске врлине и
кураж свима нама добро познате. Ја мислим да нема ниједног међу нама кога
су великаши чешће јахали но њега.

– Шта ти говориш – цичи један из друге групе – кад тебе није ни практи-
кант никад узјахао.

– Знамо ми ваше врлине – виче неко из треће групе – ви нисте ни један
ударац бича отрпели а да не заукате.

– Да се споразумемо, браћо! – поче Колб.

– Мене су, истина, јахали често наши великодостојници још пре десет го-
дина и ударали бичем па нисам јаукао, али опет може бити да има још за-
служнијих људи. Има можда млађих и бољих.

– Нема, нема! – дрекнуше његови бирачи.

– Нећемо да чујемо за те старе заслуге! Колба су јахали још пре десет го-
дина – вичу из друге групе.

– Сад се јављају млађе снаге, а за старе нећемо да знамо више – вичу из
треће групе.

Наједанпут се утиша граја; народ се расклопи, те учини пролаз, на коме
угледах млада човека око својих тридесетак година. Како он наиђе, а све се
главе дубоко приклонише.

– Ко је ово? – шапнух механцији.

– То је првак у грађанству. Млад човек, али много обећава. У своје младо
доба дочекао је да га је и сам кмет већ три пута досад јахао. Стекао је више
популарности него ико до сада.

– Можда ће њега изабрати?... – упитам.

– Више него сигурно, јер ово досад што је кандидата, све су старији, и
после тога и време их већ прегазило, а овога је јуче кмет пројахао.

– Како се зове?

– Клеард.

Учинише му почасно место.

– Ја мислим – прекиде Колб тишину – да нам бољег човека за ово место не треба тражити од Клеарда. Млад је, али ми старији ни изблиза нисмо му равни.

– Тако је, тако је!... Живео Клеард!... заори се из свију грла.

Колб и Талб га одведоше да заузме председничко место.

Сви се опет приклонили дубоко, а затим настаде тајац.

– Хвала вам, браћо, на овако високој пажњи и почести коју ми данас једнодушно указасте. Ваше наде које су положене на мене и сувише су ласкаве. Тешко је руководити народним жељама у овако важне дане, али ја ћу уложити све своје силе да поверење ваше оправдам, да вас свуда искрено заступам и да свој углед и даље високо одржим. Хвала вам, браћо, на избору.

– Живео, живео, живео! – осу се са свију страна.

– А сада, браћо, дозволите да са овога места проговорим неколико речи о овом важном догађају. Није лако претрпети муке и болове који нас очекују; није лако издржати да се врелим гвожђем стави жиг на наше чело. Јест, то су муке које не може сваки поднети. Нека кукавице дрхте и бледе од страха, али ми ни за тренутак не смемо заборавити да смо потомци врлих предака, да кроз наше жиле тече племенита, јуначка крв наших ђедова, оних див-вitezова што ни зубом не шкрипнуше умирући за слободу и добро нас, њихових потомака. Ништавне су ове муке према оним мукама, па зар да се ми покажемо трулим и кукавичким коленом сада, у сваком добру и изобиљу? Сваки прави родољуб, сваки који жели да се племе не обрука пред светом, поднеће бол јуначки и мушки.

– Тако је! Живео, живео!

Још се јави неколико ватрених говорника, који су храбрили застрашени народ и говорили отприлике то исто што и Клеард.

Јави се за реч један блед, изнемогао старац, смежурана лица и беле косе и браде као снег. Ноге му клецају од старости, леђа повијена, а руке дрхте. Глас му је треперео, а у очима се светлеле сузе.

– Децо – отпоче он, а сузе се скотрљаше низ бледе, смежуране образе и падоше на белу браду – мени је тешко и скоро ћу умрети, али ми се чини да је боље не допустити такву срамоту. Мени је стотину година, и живео сам без тога... Па зар сада да ми се на ову седу изнемоглу главу удара жиг ропски...

– Доле с том матором рђом! – дрекну председник.

– Доле с њим! – вичу једни.

– Матора кукавица! – вичу други.

– Место да млађе куражи, а он још плаши народ! – вичу трећи.

– Срам га било од оне седе косе! Наживео се, па га још страх нечега, а ми млађи јуначнији! – вичу четврти.

– Доле с кукавицом!

– Да се избаци напоље!

– Доле с кукавицом!

Раздражена маса младих, јуначних грађана јурну на изнемоглог старца, те га у јарости почеше ударати и вући. Једва га пустише због старости, а иначе би га камењем засули. Сви се заклеше и заверише да ће сутра осветлати

образ свога народног имена и да ће се јуначки држати. Збор се растури у најбољем реду. При разилажењу се чули гласови:

- Сутра ћемо се видети ко смо!
- Видећемо сутра многе хвалише!
- Дошло је време да се покажемо ко вреди, а ко не, а не да се свака рђа размеће јунаштвом!

✧ ✧ ✧

Вратио сам се назад у хотел.

- Јеси ли видео ко смо ми? – упита поносно механиција.
- Видео сам – одговорим механично, а осећам како ме снага издала и глава бучи од чудних утисака.

Још тог истог дана сам читао у новинама њиховим уводни чланак ове садржине: „Грађани, време је да једном престану дани празне хвале и разметања овога или онога од нас; време је да се једном престану ценити празне речи, којима ми изобилујемо истичући своје неке уображене врлине и заслуге; време је, грађани, да се једном и на делу опробамо и да се стварно покажемо ко вреди а ко не! Али држимо да међу нама неће бити срамних кукавица које ће власт сама морати силом дотеривати на одређено место где ће жиг ударати. Сваки који у себи осећа и трунку витешке крви наших старих, грабиће се да што пре мирно и с поносом поднесе муке и бол, јер је то бол свети, то је жртва коју отаџбина и опште добро свију нас захтева. Напред, грађани, сутра је дан витешке пробе!...“

✧ ✧ ✧

Мој механиција је тога дана легао да спава одмах после збора да би сутрадан што пре стигао на одређено место. Многи су, опет, отишли одмах пред судницу да ухвате што боље место. Сутрадан отиђем и ја пред судницу. Слегло се све из града, и мало и велико, и мушко и женско. Неке мајке понеле и малу децу у наручју да и њих жигосу ропским, односно почасним жигом, како би касније имали преча права на боља места у државној служби. Ту је гурање, псовање – у том помало личе на нас Србе, па ми би мило – отимање ко ће пре доћи до врата. Неки се чак и погушају. Жигове удара нарочити чиновник у белом, свечаном оделу, и благо укорева народ:

– Полако, забога, доћи ће сваки на ред, нисте ваљда стока да се тако отимате!

Почело жигосање. Неко јаукне, неко само застење, али нико не одржа без икаква гласа док сам ја био. Нисам могао гледати дуго то мучење, већ одем у механу; кад тамо, неки већ засели, те мезете и пију.

– Пребринусмо и то! – говори један.

– Море, ми и не кукасмо много, али Талб се дере као магарац... – рече други.

– А, ето ти твога Талба, а јуче га хоћете да председава на збору!

– Е па ко га знао!

Разговарају, а стењу од бола и увијају се, али крију један од другог, јер сваког срамота да се покаже кукавицом. Клеард се обрука јер је застењао, а истакао се јунаштвом неки Леар, који је тражио да му се два жига ударе и није гласа пустио. Цео град је само о њему говорио с највећим поштовањем. Неки су утекли, али су били презрени од свију.

После неколико дана шетао је онај са два жига на челу, исправљене главе, достојанствено и охоло, пун славе и поноса, и куд год прође све се живо клања и скида капе пред јунаком својих дана.

Трче улицама за њим и жене, и деца и људи да виде великана народног. Куд год прође простире се шапат пун страхопоштовања: „Леар, Леар!... То је он! Он је тај јунак што није јаукнуо, ни гласа од себе дао док су му два жига ударали!“ Новине су писале о њему и обасипаху га највећом хвалом и славом. И заслужио је љубав народну.

✧ ✧ ✧

Слушам те хвале на све стране, па се чак и у мени пробуди јуначка крв српска. И наши су стари јунаци, и они су умирали на кољу за слободу; и ми имамо јуначку прошлост и Косово. Свега ме обузе народни понос и сујета да осветлам образ свога рода, и јурнем пред судницу, па викнем:

„Шта хвалите вашег Леара?... Ви још нисте ни видели јунаке! Да видите шта је српска, витешка крв! Ударајте десет жигова, а не само два!“

Чиновник у белом оделу принесе мом челу жиг и ја се тргох... Пробудим се из сна.

„Умало ја не потамнех славу њиховог Леара“, помислим и окренем се задовољно на другу страну, а би ми помало криво што се цео сан није завршио.

1899.

Хроника најављеног слободоубиства: Вечерње Новостии, 30. новембар 2003.

**НАЈМОДЕРНИЈИ СИСТЕМ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ
ГРАЂАНА У РАДУ ОД ЈАНУАРА 2004. '**

ЛЕГИТИМИСАЊЕ ПО КОМПЈУТЕРУ

**У МУП Србије у току инсталација „Моторолиног“ система вредног
20.000.000 евра. Препознавање на основу кажипрста и слике**

БЕОГРАД – „Motorolin“ најсавременији уређај за идентификацију грађана, који не постоји у свету, биће инсталиран у српској полицији до краја новембра, док ће у употребу бити пуштен у јануару 2004. године. Овај пројекат, вредан је 20.000.000 евра.

– Радници МУП Србије извршили су проверу новог система и у току је инсталација – објашњава Алексеј Макаров, представник компаније „Влатаком“, овлашћени дистрибутер „Motorole“ за Србију и Црну Гору. – Систем је најмодернији у свету, мада и неке земље Европе планирају да уведу нешто слично. Србија ће прва моћи да препознаје грађане паралелно кроз две провере

Прва провера, на основу отиска кажипрста и то препознавањем у 12 тачака, једна је од најпоузданијих метода где је готово сигурно, у 99,99 одсто, да се идентификује човек. Препознавање на основу фотографије, друга је метода и готово да се први пут примењује у свету.

„Влатаком“ МУП-у Србије испоручује четири модела компјутера – каже Макаров. – У полицији ће бити уграђено 300 „лајф скенера“ где ће бити база

података грађана и криминалних досијеа, а све ће бити направљено на основу отиска и слике. Ту ће бити 1.200 „принт тракова“ , 660 цепних компјутера и 330 „дејт стрита“ за идентификацију грађана на граничним прелазима.

„Лајф скенер“ је састављен од камере у покрету, два скенера (за прсте и длан) и тактилни екран, као и тастатуру за уношење имена и података. „Принт трак“ је сличан „лајф скенеру“, али нема скенер за длан. За позорнице је намењен цепни компјутер „ХДТ-600“. – Позорници ће имати тактилми екран као и „windows CE“ – наводи представник „Влатакома“. – Имаће GPRS модем којим ће се преко мобилних оператера моћи да се прикључе на Интернет. Са компјутера моћи ће да се у шаље извештај директно у базу, а помоћу скенера биће прочитано ко је грађанин подвргнут провери. Ту је и читач личне карте, а лопов који украде цепни компјутер неће моћи да га користи. Своје компјутере имаће и патроле у колима, уграђене на сувозачевом месту.

На граничним прелазима користиће се „дејт стрит“. Полицајци ће лако, на основу заштита на пасошу, моћи да утврде ко прелази границу.

Због новог компјутерског система полиција ће, због веће заштите, да изради и нова лична документа – пасоше, личне карте, саобраћајне и возачке дозволе.

БРЗИНА: Алексеј Макаров наводи да ће се новим системом, односно упоређивањем отисака прстију и слика, расветлити злочини из блиске и далеке прошлости. Такође, на основу снимака са безбедносне камере, за 10 секунди, моћи ће се открити ко је нападач.

ОБУКА: Целокупни систем је направљен да буде јасан. Према речима Алексеја Макарова, припадници МУП Србије тренутно имају обуку о коришћењу компјутерског система. Курс траје недељу дана, а „Motorola“ обећала да ће обука трајати све док сваки полицајци на науче да га употребљавају.

Хроника најављеног слободоубиства: „Балкан“, 17.1.2004.

ЗА ДВАДЕСЕТ МИЛИОНА ЕВРА СРБИЈА УВОДИ ДОКУМЕНТА КОЈА НИКО НЕМА

Нова документа још нема ниједна земља европске уније, а полиција инсистира на њиховом увођењу јер олакшавају идентификацију грађана

БЕОГРАД – Нове личне карте у Србији биће пластичне картице са компјутерским чипом, у коме ће, поред основних података, бити и отисак прста. Како је објашњено на представљању новог система издавања и провере личних докумената у МУП, документа ће се добијати знатно брже, а евентуална полицијска провера ће трајати знатно краће. Провера идентитета на улици вршиће се помоћу читача „smart картица“, односно нове личне карте. Званично образложење МУП је да се увођењем новог система евиденције личних података, Србија приближава земљама Европске уније. Међутим, представник компаније „Motorola“, која нам је продала систем, тврди да смо у овој области први, односно једини у Европи.

Инжењер електротехнике, Миодраг Перишић, који се последњих неколико година бави пословима електронске управе за канадску федералну владу, у писму једном београдском дневном листу тврди да у основна демократска права спада и право грађана да захтевају од државе да прикупља, чува и обрађује само нове врсте личних података за које су они дали јасну и масовну сагласност. Перишић подсећа да је принцип у многим демократским земљама да је држава, а не грађанин, дужна да обезбеди идентификацију особа осумњичених за разне врсте прекршаја закона.

– Објашњење да се све ово ради због усклађивања са прописима Европске уније не стоји јер ти прописи само налажу стандарде за поједине типове идентификационих докумената, али не и како доћи до друштвеног концензуса шта је прихватљиво и потребно, а шта није, односно која документа држава треба да има за унутрашње и спољне потребе – наглашава Перишић.

Мирна Косановић, адвокат ЈУКОМ, сматра да се не задире у приватност грађанина, поготово ако је МУП имао идеју да усагласи документа са земљама Европске уније и ако; је то један од услова да јој се што пре прикључимо.

– Међутим, остаје питање у којим се све то земљама такав начин идентификације примењује. Досад су се отисци прстију и потписи чували у архивама одељења Министарства унутрашњих послова – додала је она.

У нови систем уложено је 20 милиона евра, а цео посао је завршила „Motorola“.

Потпредседник компаније „Motorola“ Натан Гидрон приликом представљања новог система рекао је да је у питању најсавременија технологија:

– Овај систем, први ове врсте икада инсталиран у Европи, гурнуће Србију у први ред земаља које користе напредне и комбиноване биометријске технологије за утврђивање идентитета и кривичне истраге – рекао је Натан Гидрон.

Замена идентификационих картица почеће крајем године. Процес замене ће бити у року законске регулативе, што значи да ће грађанин по истеку времена за важећи, документ добити нови документ. Како је речено на поминутој конференцији за новинаре у МУП Србије, сва документа у целом свету треба да закључно са 1.1.2006. године добију заједничке карактеристике.

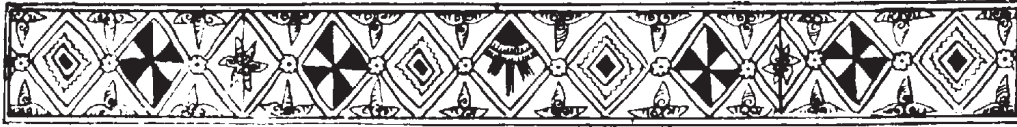
Поводом издавања нових личних карти позвали смо и МУП Србије, са жељом да нам објасне нови систем и да ли је тачно да је Србија прва земља у Европи са оваквим системом. Међутим, до закључења овог броја одговор нисмо добили.

Канађани, и поред страха од штероризма, одбили картице

Перишић наводи да је прошле године у Канади влада покушавала да пласира идеју о националној личној карти, али је јавност бурно реаговала и од те идеје се одустало.

– Овај систем је омогућавао бржу идентификацију људи, а самим тим и лакше проналажење особа које су осумњичене за разна кривична дела, а између осталог, и з тероризам. Канађани се плаше тероризма, али су ипак одбили понуђену варијанту нове националне личне карте – нагласио је он.

М. Анђелковић

Хроника најављеног слободоубиства: НИН, 25. март 2004.

НОВЕ ЛИЧНЕ КАРТЕ

ДОБАР ДАН, ОРВЕЛЕ!

Нове легитимације требало би да нам олакшају живот, али олакшаће и полицији да преко чипова лакше шпијунирају грађане

Почетком следеће године добићемо нове личне карте. Према речима Бранка Белића, помоћника начелника за информатику Министарства унутрашњих послова Републике Србије у цео посао биће уложено 80 000 000 евра.

„Наглашавам да ова сума обухвата и набавку и инсталирање целокупног система за издавање не само личних карата већ и пасоша, возачких дозвола, дозвола за ношење оружја и саобраћајних дозвола. Осим тога овај систем биће од користи и криминалистичкој полицији али ће систем за евидентирање криминалаца бити потпуно одвојен од збирке података о грађанима којима се издају личне исправе“, објашњава Белић.

Промена система неће повећати таксе које грађани плаћају приликом подношења захтева за издавање личних карата јер је један од услова под којим је Влада Србије дала зелено светло за отпочињање пројекта био да се таксе не повећавају.

Поред ове, грађани ће осетити и друге погодности које ће донети примена новог система. Они неће морати да доносе фотографије као до сада јер ће се фотографисање обављати на лицу места, приликом подношења захтева за нову личну карту, узимање отисака прстију биће компјутеризовано а када систем буде потпуно изграђен и пуштен у рад неће морати да подносе гомилу докумената већ ће бити довољно да поднесу само захтев а цео посао ће се даље обављати унутар са-мог система и грађанин ће само морати да одреди адресу на коју жели да му се достави нова лична карта.

„Сама процедура издавања нових личних карата је таква да гарантује тачност и спречава злоупотребе“, наглашава Белић.

Практично то значи да ће једно лице теоретски моћи да има више личних карата али ће се на њима налазити истоветни подаци што значи да неће бити могућа пракса за коју се својевремено тврдило да постоји на Косову где није била реткост да једно лице има више личних карата са различитим идентитетима. Истини за вољу, ова пракса није била само косовска специјалност. На бирачком месту у центру Београда председница изборне комисије преконтролисала је личну карту једног гласача и казала му: „Можете гласати господине, мада сам сигурна да сте овде били пре подне и да сте већ гласали али сте се тада друкчије звали“.

Провера идентитета биће бржа него до сада јер ће се подаци читавати провлачењем личне карте кроз посебан читач.

На новој личној карти биће одштампана фотографија, отисак прста, име и презиме грађанина, датум његовог рођења, потпис и датум када је документ издат и до када важи. Адреса неће бити одштампана већ ће тај податак бити ускладиштен на чипу који ће бити уграђен у личну карту. Према ре-

чима Бранка Белића, то је једна од предности уграђивања чипа јер ће се промена адресе регистровати у чипу и неће бити потребно издавање новог документа после сваког пресељења.

„На чипу ће се налазити кључеви који ће гарантовати безбедност података а на њему је остављено довољно места да се на њега могу унети и други подаци, као што је број социјалног осигурања“.

Још увек није одлучено како ће изгледати нове личне карте, тако да постоји могућност да се на њима нађе и српски грб уколико Скупштина одлучи како ће он изгледати а претпоставља се да ће подаци бити штампани ћирилицом.

Предности увођења нових личних карата су: бржи поступак издавања, мање малтретирање грађана, смањивање администрације, битно мања могућност злоупотребе. Ипак, нове личне карте доносе могућност да се преко њих грађани могу шпијунирати на начин који подсећа на Орвелову „1984“. То омогућавају чипови који ће у њих бити уграђени и закон који налаже грађанима да морају да их имају и да их носе са собом.

У нове личне карте биће уграђен шеснаестобитни процесор са тридесет и два килобајта меморије. Сам по себи чип не омогућава праћење нечијег кретања јер у њему нема предајника који емитује сигнал као што је то случај са мобилним телефоном. Ипак шпијунирање је могуће по узору на систем контроле који се спроводи у робним кућама у којима је роба означена чипом и на улазу се налази детектор који у случају изношења робе без плаћања активира аларм.

НИН је замолио електроинжењере да објасне принцип преко кога се могу пратити грађани.

„Постоје две могућности увођења. Уколико би се лична карта користила приликом подизања новца у банци или безготовинског плаћања, могла би се формирати евиденција о нечијим трошковима. Уколико у нове личне карте буде уграђен тзв. smart чип (према подацима из МУП-овог прес материјала такав чип биће уграђен у нове личне карте, оп. В.С.), било би могуће пратити кретање грађана уколико би на одређеним местима били постављени уређаји који би, када неко прође крај њих, читавали чип који је уграђен у личне карте. Нешто слично овоме тренутно се може видети на Копаонику. Тамо скијаши добијају картице са чипом које региструју уређаји постављени на уласку у ски стазу“.

Правници сматрају да треба сачекати да личне карте буду подељене грађанима. Наташа Новаковић, саветник у Хелсиншком одбору за људска права у Србији, каже:

„Не постоје чврсте законске границе о томе када престаје друштвени интерес да се обезбеди сигурност грађана а када почиње њихово шпијунирање. То питање није прецизно дефинисано у нашем али ни у другим правним системима. Свака ситуација у којој се сумња на кршење права грађана мора бити анализирана понаособ. Да ли су, и у којој мери, права наших грађана угрожена увођењем личних карата са чипом, моћи ће да се утврди тек када оне буду уведене и када се законом дефинише начин њихове контроле“.

Поставља се питање у чему је опасност од овог начина увођења уколико се зна за могућност шпијунаже преко мобилних телефона са којом смо се мање-више помирили.

Да ли ће неко имати мобилни телефон ствар је његовог избора и он може али и не мора, да га носи са собом. Са личним картама није тако јер смо по

закону обавезни да их имамо, а „ималац личне карте дужан је да личну карту носи са собом“.

Чињеница је да је постављање и прикривање уређаја за читавање чипова скупо и непрактично и поставља се питање зашто би се неко тиме бавио. Ипак, да нам је пре десетак година неко рекао да ћемо доживети све што нам се десило, рекли бисмо му да је параноичан и упитали би га: „Зашто би неко то радио?“

Само Срби и Израелци

Према НИИ-овим сазнањима једина земља која тренутно у личне карте уграђује чипове је Финска. Али, правна регулатива у Финској се разликује од наше. Финци нису обавезни да изваде личне карте и не морају да их носе са собом. Поред Србије само Израел намерава да у карте својих грађана уграђује чипове. Израелци морају да имају личне карте и носе их са собом, а намеру да у њих уграде чипове израелски званичници правдају угроженошћу од тероризма.

Нацистичко завештање

Личне карте у облику какав нам је данас познат уведене су у Србију током Другог светског рата. Београдска полиција почела је 1924. године да води евиденцију житеља општине и сви грађани морали су да пријаве место боравка. Створена је картотека која је имала 1 000 000 картица, која се данас налази у Архиву града. Претече личних карата постојале су у Краљевини Србији. Бора Вујић, хроничар Ваљева објашњава:

„Личне карте први пут се јављају у Србији пред почетак Првог светског рата. Оне нису биле обавезне и грађани их нису желели тврдећи да су намењене цепарошима а да поштен свет свој идентитет доказује уз помоћ два сведока. Када су Немци 1941. године окупирали Србију, они су увели обавезне личне карте које су грађани морали да носе са собом. Током фебруара и марта 1942. године Немци су овај посао препустили органима Недићеве Србије. Кад би партизани заузели неко место, њихови војни штабови издавали су грађанима личне карте. После 1946. овај посао препуштен је органима унутрашњих послова“.

ID није лична карта

Уколико би неко казао да су нам нове личне карте неопходне да би смо се приближили Европској унији не би био у праву. Документи за идентификацију, скраћено ID (Ај-Ди), постоје у свим земљама али то нипошто не значи да ти документи изгледају као наше личне карте. У Великој Британији личне карте не постоје. Када је британска влада предложила њихово увођење због ситуације у Северној Ирској, хулиганстава на стадионима и раста стопе криминала, суочила се са бесом јавности која је сматрала да је то, претварање Британије у полицијску земљу и одустала је од те идеје. И у остатку англосаксонског света, САД и Канади, личне карте не постоје. У Аустралији у Новом Јужном Велсу постоји документ који подсећа на нашу личну карту али је то у ствари извод из матичне књиге рођених на коме се налази фотографија и његово поседовање није доказ да је неко држављанин Аустралије. У овим земљама се као ID користе возачке дозволе, пасоши и слична документа са фотографијом. Данци такође не знају шта су личне карте и они

могу да полицији покажу карту здравственог осигурања, банковну картицу на којој се налази њихова фотографија или да саопште свој матични број. Холанђани немају личне карте и могу да се легитимишу слично као Данци. Шпанци имају личне карте али не морају да их носе са собом. Личне карте су распрострањене у Француској али Французи не морају да их изваде уколико то не желе. Француска влада организује рекламне кампање у којима грађане позива да изваде личне карте, упознаје их са предностима тог документа наглашавајући да је његово добијање бесплатно. Када извади личну карту Француз не мора да је носи са собом, може да се њоме легитимише и када није важећа а француска полиција не може да га легитимише уколико својим понашањем не ремети јавни ред и мир. Португалци и Турци морају да имају личне карте и да их носе са собом а у овим земљама постоји пракса да се оне по казују и уз пасоше. Немци морају да имају личне карте и да их носе са собом. Источноевропске земље као Бугарска имају личне карте и њихова правна решења личе на наша. Слично је и на Кипру. У свету личне карте немају Индијци и Мексиканци, а морају да их имају и свуда да их носе Кубанци. Јапанци могу да имају личне карте уколико то желе, али чак ни високо-технолошки Јапан нема чипове у личним картама, а они се не налазе у личним картама ниједне од наведених земаља.

Владан Стоишић

Хроника најављеног слободоубиства: „Blic“, 30.9.2004.

НЕЗАКОНИТ ТЕНДЕР ЗА ОПРЕМУ МУП-А

Буџетска инспекција Министарства финансија поднела је три кривичне и три прекршајне пријаве против некадашњих одговорних лица у МУП-у Србије због кршења Закона о буџетском систему и Закона о јавним набавкама, изјавила је Весна Ковач, секретар Министарства финансија. Она није желела да прецизира о којим се службеницима МУП-а ради, како не би ометала истрагу.

– Контрола буџетске инспекције утврдила је да је МУП од 2001. до 2003. преузео финансијске обавезе за период од 2004. до 2010. које су за 7,2 милијарде динара веће од буџета – рекла је Весна Ковач.

Према њеним речима, прекршен је и Закон о јавним набавкама, у случају набавке информатичке опреме „Тетра систем“, када није тражена сагласност Управе за јавне набавке.

– Вредност уговора је **20 милиона евра**, с тим да је два милиона евра плаћено авансно, а остатак у 12 једнаких, шестомесечних рата. Неправилност је у одредби која омогућава добављачу да у случају да МУП не плати једну рату, све остале доспевају одједном. То може направити МУП-у проблем, јер се може десити да има проблем са исплатом доспелих обавеза, а за буџет Србије то може бити додатни трошак – објаснила је Ковач.

МУП и компанија „Motorola“ потписали су 24. децембра 2003. уговор о реализацији пројекта дигиталне радио мреже „Тетра“, савременог система веза. Тада није саопштено колико увођење новог система кошта.

Подношење кривичних пријава најавио је министар финансија Млађан Динкић.

Председник Либерала Србије Душан Михајловић тада је најавио да ће против Динкића поднети кривичну пријаву због клевете.

– Не знам против кога су поднете пријаве, нити да ли сам ја међу њима. Ниједан закон није прекршен – рекао је за „Блиц“ Душан Михајловић.

К.П.

Хроника најављеног слободоубиства: „Blic“, 21.10.2004.

ФЕДЕРАЛНЕ ВЛАСТИ У САД ДОЗВОЛИЛЕ ЕЛЕКТРОНСКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ КАРТОНЕ

МИКРОЧИПОВИ И У ЉУДИМА

Федерална администрација САД за храну и лекове дала је зелено светло за комерцијалну употребу првог електронског чипа који ће бити уграђиван у људски организам. Одобрење је добила компанија „Аплајд диџитал солушн“ произвођач вери-чипа, а он би требало да помогне докторима у брзом приступу лекарском картону пацијента.

У саопштењу компаније са седиштем на Флориди наводи се да се вери-чип уграђује у људско тело за свега неколико минута током безболне операције. Одмах по објављивању ове вести, акције „Аплајд диџитал солушна“ скочиле су на берзи за 68 одсто и сада је њихова цена 3,57 долара.

Чип величине зрна пиринча уграђује се изнад лакта и ради на основу радио-таласа. Он емитује шифру са 16 бројева коју доктор декодира путем скенера како би утврдио идентитет пацијента и његове медицинске податке (историју ранијих болести, алергије, тип крвне групе). Ти подаци ће бити смештени у посебној бази података. Доктори тврде да се ради о идеалном решењу у случајевима када пацијент није при свести или када има проблема са комуникацијом. Сличну технологију до сада су користили сточари и власници кућних љубимаца.

Скот Р. Силвермен, директор „Аплајд диџитал солушна“, тврди да су федералне власти „пребродиле језиви фактор“ најновије технологије.

„Верујемо да се данас много мање људи плаши ове технологије“, каже Силвермен.

Међутим, стручњаци су забринути за безбедност поверљивих информација и наводе да би вери-чип могао да се искористи за праћење пацијената:

– Уколико се заштита пацијената не заснива на потпуном поверењу, могло би да дође до бројних компликација – каже Емили Стјуарт, аналитичар из пројекта за заштиту приватности у здравству.

Сличног мишљења је и Марк Ротенберг из информативног центра за електронску приватност:

– Да ли ће они који пристану на уградњу чипа моћи да га изваде? Заиста мислим да ће права дебата у друштву почети када та технологија почне да се

користи за затворенике или особе које су на условној слободи, можда чак и за странце који посећују Америку.

Он истиче да ће тек бити праве дебате о заштити људских права и приватности и коришћењу савремене технологије. Критичари упозоравају да би ту технологију могли да злоупотребе компаније, владине службе или они који имају већа овлашћења. На пример, да ли ће вери-чип заменити легендарне плочице које се користе за идентификацију припадника војске или ће запослени у нуклеарним постројењима бити доступни у сваком тренутку властима.

Министарство здравља САД најавило је да ће са 139 милиона долара подржати одлуку председника Џорџа Буша о увођењу електронских лекарских картона за већину Американаца у наредних десет година. Компанија са Флориде најавила је да ће хитним службама бесплатно поделити 200 скенера вредних 650 долара. Уградња чипа коштаће између 150 и 200 долара.

А. Пејровић

Хроника најављеног слободоубиства: „Blic“, 20.4.2005.

ПОЛИЦИЈА ПРЕУЗИМА ПОСАО ФОТОГРАФА

Намера МУП-а Србије да у својој штампарији у Липовици (за те потребе адаптирају се магацини БИА) од 1. јануара 2006. године штампа нове личне карте са тзв. чип технологијом, прети да угрози пословање власника фотографских радњи. Наиме, из Удружења фотографа упозоравају да у МУП-у намеравају да се сами баве израдом фотографија за лична документа, чиме ће угрозити њихов опстанак.

– С обзиром да од 30 до 50 одсто наших прихода долази управо од израде фотографија за лична документа - пасоше, личне карте и визе, оваква одлука МУП-а могла би да остави близу 4.000 породица без прихода – каже за „Блиц“ Михајло Таталовић, председник Удружења фотографа. Он истиче да у Србији има преко 1.000 фотографских радњи, у које је уложено преко 56 милиона евра.

– Већина власника фотографских радњи купила је опрему за дигиталне фото-лабораторије на лизинг, а њихова цена иде и до 80.000 евра. Да бисмо то могли да отплаћујемо, рачунали смо на стабилну кредитну способност. Уместо тога, МУП нам узима најпрофитабилнији део посла, угрожавајући нам отплату тако купљене опреме. Због свега тога, прва последица биће по један отпуштени радника из сваке фото-радње, што ће аутоматски оставити преко 1.000 људи на улици – тврди Таталовић.

Удружење фотографа позива се на искуства других европских земаља, попут Немачке, Словачке, Мађарске и Хрватске, где је израда фотографија за лична документа остала у надлежности фото-радњи, а њихово скенирање у надлежности МУП-а. Таталовић подсећа на лош пример Босне и Херцеговине, где је Министарство унутрашњих послова преузео израду фотографија за лична документа, а последице су биле, осим дугих редова у којима су грађани чекали фотографисање за нова документа и лош квалитет фотографија.

– У Босни и Херцеговини се дешавало да младом човеку коса испадне седа на тако урађеној фотографији јер полицајци нису били вични раду са дигиталним камерама. Онда је све морало да се ради испочетка – каже Таталовић.

Дигиталне камере за потребе МУП-а, тврди наш саговорник, већ су набављене тендером из 2003. године, а у неким градовима, попут Кикинде, већ је и почела њихова примена. Тврдње Удружења фотографа Србије јуче нисмо могли да проверимо у МУП-у јер обећан одговор није стигао до закључења овог броја.

Кашарина Прерадовић

Хроника најављеног слободоубиства: „НИН“ 22.9.2005.

МИКРОЧИПОВАЊЕ СРБА

Министар Динкић је запретио: или ће се због афере о набавци војне опреме неко наћи на оптуженичкој клупи или он напушта политику. Што преведено значи: ако никоме не буде суђено пада влада. Којој се, наравно, никако не пада без обзира што народ мисли да би требало.

Црногорски политичари и придодата им свита такође су запретили: или ће у Београду престати мрко да их гледају, пре свега саобраћајни полицајци као константна претња мирном суживоту њихових и српских аутомобила, или ће се повући у безбедну Милову државу која по учесталости неразјашњених убистава опасно угрожава ону Милошевићеву.

Размена претњи окончана је стављањем у притвор неколико официра и „панцирног Милета“ (значи, ниједног припадника „јужне нације“ која у обрачуну са свим српским налази будилник свог новог узлета). Ефикасно, а безболно! Остају, тако, и праведни Млађан, срећно усељен у свеже реновирану, луксузно опремљену зграду Министарства финансија, и Црногорци, хиперсензибилни на све у Београду осим на дебеле привилегије (најважнија: могу да раде само кад им се прохте, а не, као смртници нецрногорског држављанства, кад им дужност налаже). Благотворни учинак претњи исказао се тиме у потпуности, а једине жртве, евентуално, могу бити наши војници који ће у догледној будућности, док се не нађе добављач из иностранства, остати без нове опреме.

Да је неко сличним претњама обасипао јавност кад је продаван „Књаз Милош“, можда бисмо сазнали и зашто су се преговори о овој трансакцији вредној мање евра од спорне војне опреме, али никако безначајној, водили по приватним становима, а председници надлежних комисија из необјашњених разлога остајали без свести после телефонских позива из појединих кабинета. У време промене власништва над пуњењем воде из Аранђеловца лопта је, међутим, спуштана, и то са места бок уз највише.

Што, отприлике, значи да је борба против корупције на овим просторима и даље селективна, битно везана за политичку моћ, а да се све остало може подвести под – манипулисање јавношћу. У супротном, полиција би свој посао обавила пре ултимативне наредбе извршних органа државе да то уради, односно, открила би корупцију у набавци војне опреме и без мига да то сме да учини.

Јавне набавке, треба и то знати, као начин избора пословних партнера, међутим, од пролећа нису стриктно предвиђене ни за МУП Србије, па није чудно што полиција зазире од петљања директне погодбе „државни новац за робу“ у суседном, војном, атару. Ко зна шта се сутра, кад се промени власт, може наћи и у њеном дворишту...

Јер, ове јесени би службе које бдију над нама и нашом безбедношћу требало да добију нова, већа овлашћења, а самим тим и нову, савршенију и скупу опрему.

Нови закон о личним картама предвиђа да сви грађани сиромашне земље Србије морају да постану власници идентификационих докумената која по квалитету (и количини података) падају у топ-пет у свету. На микрочипу ће се наћи тродимензионална слика вашег лица, електронски отисак прстију обе шаке, електронски потпис и отисак рожњаче и, наравно, сви остали подаци који вас генетски и чињенично разликују од било кога другог.

За овај сложен подухват већ је набављена најмодернија техника. Биће инсталирано сто центара за „узимање“ биометријских података. Састојаће се од специјалне кабине у којој ће милион грађана Србије бити снимани специјалном, а и каквом би другом, камером...

Колико ли ће ово коштати нашу државу, односно све нас? Ко је склапао посао? Са ким? Јавности ови подаци нису познати.

А биће, по свему судећи, потребе и за новим, бројним прислушним уређајима. Јер, Влада Србије затражила је од Скупштине да, по хитном поступку, размотри измене Законика о кривичном поступку, којима би се омогућило да и БИА, осим органа унутрашњих послова, како је било до сада, може да „врши надзор осумњичених лица, снима телефонске и друге разговоре“. Предвиђено је да се по наредби истражног судије, а па основу предлога јавног тужиоца, могу (извините због суве терминологије), надзирати и снимати телефонски и други разговори техничким средствима и оптичка снимања људи за које постоје основе сумње да су самостално или заједно са другима извршили кривично дело против уставног уређења или безбедности, против човечности и међународног права или са елементима организованог криминала. Довољно широко да свако може бити повремено ослушкиван и праћен не би ли се у старту откриле сумњиве намере, зле примисли и неподобна чињења.

У исто време (паралелна акција?) и ВБА, војна служба безбедности, добиће одобрење за „додатне активности“: према Нацрту закона о службама безбедности. ВБА ће моћи да примењује „посебна средства и методе“ за прикупљање података. Под тим се подразумева прислушкивање телефона, контрола писама и пошиљки, праћење и присмотра особа, као и снимање простора и објеката. Ову меру одобравају републички тужилац Србије или Црне Горе.

Ускоро ће, дакле, уз јавну, и тајне службе добити право да ослушкују све разговоре, не само телефонске, да вас прате, снимају... Реално је претпоставити да неће иста техничка служба прислушкивати и за МУП, и за БИА, и за ВБА, па ће триплирање овлашћења сигурно значити и триплирање опреме која се за присмотру користи. Хоћемо ли сазнати од кога ће, у којим количинама и за које паре бити набављена?

Чак и ако оставимо по страни чудно нарастање жеље државе да преко више колосека надзире поданике, а њихов потенцијални број може бити раван, само да је технике, целокупном грађанству, може се испоставити да Драгићеви „чудесни шлемови“ коштају тек разломак цифре коју је држава преко својих чиновника спремна да уложи у контролу и праћење свих који су јој сумњиви, односно, можда, што да не, стали на жуљ.

О цени ограничавања људских слобода и грађанских права за сада нико не говори. Ваљда зато што је то тешко проценити мером вредности званом новац.

Зоран Миљашовић

Хроника најављеног слободоубиства: Вечерње Новостии, 17.9.2005.

У СРБИЈИ, ПОСЛЕ ВИШЕМЕСЕЧНИХ ПРИПРЕМА
ПОЧЕЛО БЕСПЛАТНО ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ГОВЕДА

СВАКА КРАВА У КОМПЈУТЕРУ

БЕОГРАД – У Србији, после вишемесечних припрема и обуке ветеринара, почело је обележавање говеда. Ушне минђуше до краја године добиће око милион и 200 хиљада грла и тако „оверити“ свој пасош за Европу.

Пројекат финансирају Европска унија и Влада Србије и то представља увод у нову еру подршке у заштити здравља потрошача и развој пољопривреде на домаћим газдинствима. Европска агенција за реконструкцију и српска влада уложиће, у односу пола пола, око три милиона евра у ту акцију, што значи да је обележавање за власнике стоке бесплатно. Она поред обележавања подразумева и прављење базе података, што значи да ће свако грло бити у компјутеру, а подаци о њему и његовом кретању доступни свим заинтересованима.

Обележавање ће омогућити праћење свих животиња током читавог њиховог живота а тиме и производа од меса и млека – каже Жика Костић, дипломирани ветеринар, власник Ветеринарске станице у Звечки код Обреновца, који је међу првима започео посао у свом атару. – Тако ће безбедност хране бити осигурана од стаје до трпезе. То ће истовремено значити и већу могућност извоза говеда и њихових производа на тржиште ЕУ.

Поред обележавања, животињама ће бити узета и крв ради утврђивања да ли има оболелих од бруцелозе, леукозе и туберкулозе.

– Нема сумње да је реч о најзначајнијем подухвату у сточарству у последњих двадесетак година – каже Костић.

– Управа за ветерину врхунски је одрадила припреме и обезбедила материјал и евиденцију. У наредним месецима тимови ветеринара посетиће свако сточарско домаћинство како би закачили јединствене посебно дизајниране маркице на сваку животињу. Ушна маркица је попут регистарске таблице: садржи јединствени број који идентификује животињу и њено порекло. За сваку од њих биће издат „пасош“, а имаће и здравствену легитимацију. Са нестанком животиње гаси се и „регистрација“, што значи да је непреносива. Само грла тако обележена моћи ће да иду у кланице или на продају као жива стока.

– ЕУ је обезбедила повластице за Србију када је у питању извоз прехранбених производа на њено тржиште али је услов да се овде храна производи по европским стандардима – каже Костић. – Овом акцијом учињен је први корак ка задовољењу тих стандарда, а биће их свакако још.

М.Чабаркаја,

Хроника најављеног слободоубиства: Вечерње Новостии, 17.9.2005.

ЧИП ВИДИ СВЕ

БЕОГРАД – Нови лични документи, у форми пословне картице у којем ће бити лична карта, возачка и саобраћајна дозвола, али и оружни лист, са додатком смарт картице, почеће да си издају, трком 2006, године. За издавање ових докумената грађанин ће морати да издвоји најмање 400, а ако има и више дозвола биће му потребно и више од 3.000 динара.

Полиција је предвидела да ће се сви подаци о власницима нових докумената сливати у један рачунски центар. Он ће бити у Липовици, крај Београда.

– Српски МУП, односно влада Србије, купио је објекте у Липовичој шуми, које је користила Војска Србије и Црне Горе – наводе саговорници „Новости“ из полиције. – У овим зградама биће централни компјутерски систем где ће се прикупљати сви подаци о власницима докумената. Тренутно се ради на уређењу зграде и ускоро би требало да се монтира рачунарска опрема.

Да би започела реализација програма о новим личним документима неопходно је да полиција пређе на компјутерски ТЕТРА систем. Када он заживи и са монтажом потребне опреме стартоваће издавање документа са смарт-картицама.

Планирано је да замена постојећих докумената траје од пет до десет година. Добијаће се тек по истеку старих, сада важећих.

– Готово је немогуће фалсификовати нова документа и избећи ће се мноштво превара, крађа и злоупотреба идентитета – истичу у МУП. – Имаће, по међународно постављеним безбедносним и технолошким захтевима, вишеструки механизам заштите. Тешко ко ће моћи да учита нове, лажне податке у смарт-чип.

У смарт чиповима биће убачени биометријски подаци власника картице. Ту ће бити меморисани лични подаци, његова фотографија, отисци прстију и електронски потпис. За сада, није планирано да се убацују неки други подаци.

– Једном узети подаци употребљавају се и за решавање свих захтева грађана према министарству унутрашњих послова, а сам компјутерски потпис грађанима омогућава и електронско потписивање уговора, наручивање потврда, уверења, докумената... – наводе у полицији. – Иначе, нова документа издавање се у року од 72 сата од тренутка подношења захтева. Захтеве ће, као и до сада, грађани предавати у локалним полицијским станицама, где ће бити и фотографисани.

Поред нових докумената у облику пословне картице, смарт чипови биће уграђени и у садашње пасоше. Сви лични и биометријски подаци у чипу, уграђиваће се у већ такозвани плави пасош, за који није предвиђено да промени тренутни изглед.

Из полиције обећавају да ће се нова документа са смарт картицама плаћати по сад важећим ценама. Према ценовнику нова лична карта је 400, возачка 380, а саобраћајна дозвола 960 динара. Цена нове дозволе за оружје, у зависности од врсте оружја и да ли је за ношење или држање, креће се од 330 до 1.090 динара.

Крегиш

Целокупан систем за издавање нових идентификационих докумената вредан је **100.000.000 евра**. Опрема је купљена на кредит, а већ су исплаћене неке од рата, сав новац иде из буџета владе Србије.

„Фабрика“ ѿласѿике

Српска полиција, уз сву опрему за издавање нових докумената, купила је и погон за прављење картица. Овакав погон за прераду пластике ретко која држава има у Европи. Због тога, у МУП планирају да, када погон почне да производи лична документа, понуде производњу картица и за земље из окружења.

М. Чабаркаѿа

Хроника најављеног слободоубиства: НИИ, 8.6.2006.

ВЕЛИКИ БРАТ ПРЕД СУДОМ

Може ли путник који из Франкфурта или Париза лети за Америку да постане сумњив приликом слетања у Њујорк зато што у авиону није желео да једе прашку шунку?

Европску суд правде је закључио да може, када је недавно прогласио незаконитим такозвани Трансатлантски споразум између САД и ЕУ о ваздушном саобраћају. По том споразуму, авио-компаније су дужне да америчкој пограничној полицији доставе одговоре анкетираних путника на 34 питања, међу којима и на питање шта путник није желео да једе од хране која је сервирана у авиону. Разлог се може наслутити: прашка шунка је од свињског меса, муслимани не једу свињетину, а терориста, који угрожавају Америку, највише је међу муслиманима.

Трансатлантски споразум закључен је у мају 2004. на инсистирање Вашингтона и у Америци се сматра мером повећане безбедности у борби против међународног тероризма, након напада на Њујорк 9. септембра 2001. Министарски савет ЕУ био је, несумњиво из политичких разлога, сагласан да се такав споразум закључи, али је сада Европски суд правде пресудио да је овај документ незаконит, јер не гарантује заштиту приватности путника. А то је у супротности са европским законима и поимањем грађанских и људских права у Европи. Суд је закључио и да „не постоји правна гаранција да ће америчке власти на адекватан начин обезбедити заштиту прибављених података“.

Међу подацима које су европске авио-компаније дужне да доставе америчким властима – и то на 15 минута пре полетања авиона из Европе – поред имена и адреса путника, налазе се и детаљи из њихових биографија и личног живота, па чак и бројеви њихових кредитних картица.

У Европском парламенту, који није био консултован пре склапања споразума, вођена је расправа о легалности документа у сенци две афере. Прва се тиче тајних летова америчких шпијунских авиона, који су из Европе превозили ухапшене оптужене за тероризам у друге затворе. Друга је повезана са гневом 26,5 милиона америчких грађана због тога што су поверљиви подаци о њима, дати иначе служби социјалне заштите, изашли у јавност.

Обе афере биле су у Европском парламенту протумачене као докази о немарном односу америчких власти – у првом случају према савезницима у Европи, а у другом према људским правима сопствених грађана. Отуда и питања: ко гарантује да се америчка полиција неће немарно односити и према подацима које добије о путницима из Европе? Чему бројеви кредитних картица? Колико је терориста и колико криминалаца ухваћено за последње две године, откако се Трансатлантски споразум о ваздушном саобраћају примењује? Колико је терористичких напада спречено?

„Велики брат“ није позван само пред Европски суд правде и прозван у Европском парламенту. У јавним расправама нашао се и пред најширим могућим судом. Европа се, заједно са Америком, бори против тероризма, али изгледа да је постала осетљивија на људска права, па самим тим и на мере безбедности које задиру у приватност грађана, него Америка – примењују коментатори.

Карактеристична је оцена женевског листа „Трибин“. Швајцарска, као што се зна, није у Европској унији, али има значајне авио-компаније које лете за Америку. Коментатор каже да се ради о пољуљаном „трансатлантском поверењу“, а ЕУ и Швајцарска „немају политичке храбрости да се одупру америчком притиску и манији принудног лова на шпијуне“. Оно, пак, што недостаје Вашингтону то је „саговорник који је политички јак и демократски кредибилан да може да подсети на све либералне принципе који су оправдали стварање САД“.

Шира јавност је још оштрија. У реаговањима слушалаца Би-Би-Сија чују се и мишљења да су америчке мере „заstraшујуће“ и „параноидне“ и да Европа треба, заузврат, сличном шиканирању да подвргне америчке путнике, „па да виде како то изгледа“. „Велики брат“ постаје све већи и неће се смирити док нам свима на имплантира микрочипове, каже један гневни млади човек. А други иронично предлаже да се Американцима дате информације наплаћују. Мало ко верује да подаци које Американци узимају, кршећи људска права европских путника, штите од тероризма, а још мање да помажу хватању терориста.

Вашингтон је, међутим, на одлуку Европског суда правде реаговао упозорењем: авио-превозницима који не буду достављали тражене информације биће изречене новчане казне – од 6.000 долара по путнику – а неким би могло да буде ускраћено и право на слетање у Америку. То је позиција из тамног вилајета: ако се подаци не дају, крши се амерички пропис; ако се дају, крши се европски закон. А ради се о великим пословима: годишње Атлантик прелети 9,6 милиона људи, што је 48 одсто свих путника који из света стигну у Америку.

Суд правде је дао рок од четири месеца за нову нагодбу.

Драгослав Ранчић

ГЛАСОВИ ИЗ СВЕТА

Проф. др РОџЕР КЛАРК
Аустралијски државни универзитет

ЕЛЕКТРОНСКА ИДЕНТИФИКАЦИЈА – ИЗАЗОВИ И ОПАСНОСТИ –

Идентификација људи представља повезивање података из прошлости са одређеним људским бићем. Користи се у вези са подацима који се чувају у досијеима и новим извршним подацима који обухватају аспекте догађаја стварног света. Неколико база је на располагању да би се помогло у формалној идентификацији. Међутим, ниједна од њих не задовољава све пожељне карактеристике. Према томе, организације комбинују идентификационе технике да би се тиме постигла одговарајућа равнотежа између штете која настаје због погрешног укључивања (односно повезивања информација са погрешном особом) и погрешног искључивања (односно неуспеха у повезивању информација са правом особом). Приступ који је свеопште прихваћен када организација по први пут успоставља однос са одређеном особом је тражење обиља података о њима и то из великог броја извора. Ако нема недоследности и „лоших“ референци особа бива прихваћена као идентификована помоћу тог сета података. Да би се олакшала идентификација током идућих интеракција између организације и особе, особи се издаје обележје (углавном картица). Да би створила довољно поуздање у идентитет особе организација може тражити не само давање обележја, већ и сазнања за које се очекује да само особа има, као што је лозинка или лични идентификациони број.

Зависност од докумената и обележја ствара, у најбољем случају, систем умерене поузданости. Са развојем технологије неке државне органе и организације све више привлачи биометрија. Ово је идентификација особе путем неког дела њихове личности или нечега што одређена особа ради.

Идентификација, анонимност и псеудонимност

Постоје извесне трансакције које се не могу одвити без откривања, верификације и бележења идентитета. Значајан скуп околности у којима је потребно потврђивање идентитета је тамо где је неопходна аутентификација за извођење неке радње у будућности, као што је плаћање позајмице или појављивање на суду ради одобравања кауције. Један од zgodних начина да се изведе таква аутентификација је да једна страна обезбеди доказе о идентитету, али да друга не региструје више од неопходног броја података. Специјалан случај овога је када особа скупља лична и поверљива документа (као што су подаци о лечењу) или документ који служи као доказ идентитета (као што

је пасош). Анонимни подаци су они који се не могу повезати са одређеном особом. Постоји велики опсег трансакција за које идентификација није логичан предуслов, што укључује све врсте плаћања кешом, трансакције које укључују размену, бирое за тражење информација (нпр. бројева телефона) итд. У зависности од садржаја, идентификација може помоћи у заштити интереса једне или обе стране или друштва као целине. Она такође прети идентификованој страни из разлога које ћемо изложити. Анонимност задовољава интересе особа у избегавању нагомилавања база података о њима од стране других, али исто тако може компромитовати интересе других страна. Алтернатива постоји и представља компромис између екстрема идентификације и анонимности. Псеудоним је оно чиме се идентификује страна трансакције, а који није, у нормалном току догађаја, довољан да би се трансакција повезала са одређеним људским бићем. Подаци могу бити непосредно повезани са особом уколико се прати одређена процедура. Најједноставнији, мада не и једини начин примене и извршавања псеудонимне шеме је одржавање индекса који повезује псеудо-идентификатора са поузданим идентификатором за особу и његово подвргавање техничкој, организационој и правној заштити. Према томе, особе могу бити анонимне, осим када околности оправдавају приступ правом идентитету (нпр. када се полицији издаје налог за претрес). Принципи псеудонимности су познати, али се ипак изненађујуће мало примењују.

Напад на анонимност

Већ постоји велики број трагова података које особе остављају за собом, а развој технологије резултира стварањем нових. Током 20. века организације су тражиле смањење трошкова који су везани за администрацију у њиховом односу са грађанима, и то заменом људског додира аутоматизацијом, што је резултирало потребом за већом интензивношћу добијања података у тим односима. Организације теже да искористе растуће технолошке револуције и покушавају да претворе, до тада анонимне, податке у идентификоване.

Примери укључују:

- претварање анонимног новца у идентификоване кредитне и дебитне картице (односно специјалне картице које се могу користити за плаћање директно са рачуна у банци);
- примену CND-а и CLI-а у телефонији да би се идентификовала област, па чак и локација са које позив долази, а с тим и идентитет особе која зове.
- шеме лојалности, како би се идентификовале све трансакције које је особа направила са одређеном организацијом;
- проширене шеме лојалности, како би се идентификовало интензивно мноштво трансакција које свака особа има са низом организација Владине агенције су често у позицији да законски особама наметну услов да идентификују себе при извршавању одређене врсте трансакција. Корпорације могу користити разна навођења и трговачку моћ како би постигле исти циљ.

Прешње у шемама базираним на чиповима

Чип-картице је могуће применити у великом броју сврха. Процена поверљивих питања у малопродајном финансијском сектору открила је следеће главне проблеме:

– доста увећан интензитет трагова трансакција (ваша кредитна и дебитна картица су стварале траг од 5-10 трансакција месечно, а можда и седмично, док, са друге стране, ваша смарт картица може омогућити бележење места где се налазите и шта радите 5-10 пута дневно);

– искоришћавање трагова трансакција: од стране владиних органа, што представља репресивну употребу државне моћи над појединцем; од стране маркетиншких корпорација како би побољшали продају својих производа и услуга;

– доказ о идентитету, који се углавном тиче: потребе за доказом о идентитету у вези са добијањем и употребом картице; употребе смарт картице као вишенаменског доказа о идентитету.

Поред примене у финансијске сврхе, картице и њихове повезане базе података могу омогућити доказ о идентитету и склоностима. Поред добро познатих примера, као што је судбина Јевреја у Холандији за време инвазије нациста, скорашњи новински извештаји наговестили су да је информација о расној припадности, повезана са националном идентификационом картицом, коришћена у разликовању племенске припадности током покоља у Руанди. Још две примене чипова су од великог значаја. Прва је начин ношења криптографских „кључева“ за које постоји велика могућност да буду коришћени у блиској будућности за шифровање порука и дигитално потписивање електронских докумената. Постоји озбиљан ризик да блесава нација, односно САД, може наставити свој нереални, хладни, ратни став и затражити право уплитања у приватне „кључеве“ појединаца. У сваком случају, дигитални потписи стварају велику могућност за мешање у приватност. Друга примена чипа је уношење биометрије, односно мере неког дела особе, као што је отисак прста или облик руке, прста или палца или неког од модела људског понашања, као што су динамика потписивања или куцања лозинке. Биометрија се, дакле, може користити при тестирању тога да ли је могуће да особа која прилаже картицу иста као особа којој је та картица издата. Такође се може користити као начин откључавања шифрованих кључева смештених у истом чипу. Биометрија многим људима изгледа наметљива и опасна. У зависности од примене, не мора само изгледати тако, већ и јесте тако.

Преиђе у вишенаменским идентификационим шемама

Многе идентификационе шеме се користе од стране једне организације, у једну сврху, али постоји очигледна заинтересованост разних организација да смање трошкове коришћењем исте картице за разне сврхе. Специјалан случај вишенаменске идентификационе шеме је оно што је објашњено као шеме регистрације грађана. Тиме се свакоме у земљи даје јединствена шифра (код) и обележје (обично картица) које садржи код. Нарочито се користе за послове здравственог осигурања, пореза и пензионог фонда. У неким земљама користи се у додатне сврхе, као што је администрација социјалног добра и да би се утврдило да се одређена права врше само од стране људи који на то имају законско право, као што је вршење права гласа, права становања, права рада, права кретања преко граница земље и права кретања у оквиру граница земље. Шеме регистрације грађана трпе, а можда и добровољно прихватају, становници неких земаља, док их у многим земљама не одобравају и активно им се супротстављају. Заштите приватности варирају од веома

малих до средње јаких, али само постојање овакве шеме представља претњу против које је било каква „заштита података“ само безначајност. Да би се створило друштво под тоталном контролом морају бити испуњена три услова:

- мора постојати низ база личних података, од којих сваки обрађује податке за одговарајућу сврху
- базе личних података морају бити повезане преко једне или више телекомуникационих мрежа
- подаци морају бити доследно идентификовани.

Прва два услова су задовољена током последње две деценије, као резултат примене информационе технологије. Трећи је, дакле, критични технички фактор који онемогућава постизање друштва под присмотром. Шеме регистрације грађана путем личних карти превазилазе ту препреку.

Претње идентификационих шема базираних на чиповима

Не мора бити изненађење да примена чипова у опсежним, вишенаменским идентификационим шемама резултира повећањем претњи приватности које настају из сваке од њих. Сваки потпуни идентификатор је претња слободама, због тога што представља основу свеprisутне идентификационе шеме, а таква шема омогућава огромну моћ над становништвом. Сво људско понашање би постало видљиво за државу и опсег за неконформизам и неслагање био би пригушен до тачке коју су предвидели анти-утопијски романописци. Најпотпуније шеме комбинују наметљиву колекцију података са потенцијално свеprisутним инструментом моћи. Као резултат, врсте вишенаменских идентификационих шема или система регистрације грађана које ће се показати способним за изазивање највишег нивоа бриге су оне које су базиране на уграђеним чиповима и ДНК-отиску. Из анализе која је овде спроведена изгледа неизбежно да ће идентификационе шеме базиране на чиповима угрозити приватност и да постоји директан сукоб између примене чипова у идентификационим картицама и преживљавања релативно слободног и демократског друштва коме теже напредне нације. Због могућности да буду електронски контролисани, чипови су веома флексибилни инструменти. Нуде толико велики опсег дизајнеру шеме да се у суштини могу примењивати у неколико алтернативних сврха:

- да би се уништила приватност, што представља једну крајност;
- да би се заштитила приватност, што представља другу крајност;
- да би се постигла равнотежа између интереса приватности или других интереса особа, група и корпорација и државних агенција и друштва као целине.

Ова последња секција идентификује одређене карактеристике у дизајну који би требало да буду усвојени од стране оних који примењују чип технологију у идентификационе сврхе:

- идентификовани трагови трансакције морају бити ограничени на околности у којима су оправдани због непостојања алтернатива;
- да би се постигла равнотежа међу сукобљеним интересима, мора се много више примењивати псеудонимност, нарочито кроз заштићене индексе;
- аутентификација идентитета мора се само користити тамо где је формално потребна и мора се много више примењивати довољна аутентификација;

– мора се користити више једнонаменских идентификатора, а не један вишенаменски;

– веома важна последица принципа „више идентификатора“ је одржавање раздвојености између примене у оквиру вишефункционалних чипова, да би се утврдила целовитост примене и заштита против неауторизованог одавања података и идентификатора;

– још једна битна примена принципа „више идентификатора“ је увођење „role ids“-а и „person ids“-а, да би се показала чињеница да особа врши више улога у исто време или да више особа обавља исту организациону функцију.

Други опсег потреба повезан је са омогућавањем појединцу да има озбиљну контролу над процесима који укључују картице базиране на чиповима:

– власништво картице мора бити у рукама личности, а не државе;

– дизајн идентификационих шема базираних на чиповима мора бити јасан појединцу;

– издавање и конфигурација картице морају бити плод конкуренције више фирми, укључујући и корпорације приватног сектора, у сарадњи са представницима јавних интереса;

– приватни кључеви који се различито користе за шифровање поруке и за дигиталне потписе могу бити смештени у истој картици, али се не сме дозволити развијање централне базе приватних кључева;

– контрола биометрије особе мора бити у рукама особе, а не државе. Према томе, не сме се дозволити смештање биометрије у јединствену државну базу података.

Ове карактеристике дизајна стварају додатне изазове за организације које планирају употребу чипова као основу за идентификациону шему. Али оне представљају основу по којој организације могу легитимно остварити своје циљеве, док грађани могу бити уверени да шеме неће претерано угрозити њихову приватност.

Ризици надзора података

Надзор података је систематска употреба личних система података у истраживању или снимању радњи или комуникација једне или више особа.

Лични надзор представља надгледање идентификоване особе. Масовни надзор је надзор више група људи, нарочито великих група, обично да би се идентификовале особе које припадају одређеној интересној сфери или да би се можда потиснуло њихово понашање. Организације добијају моћ над особама кроз акумулацију података о њима. Оне могу повећати ту моћ црпљењем података из више извора. Појединци су углавном немоћни да исправе нетачне податке, погрешне процене и неразумне одлуке. На нивоу друштва као целине, даљи озбиљни проблеми избијају на површину, пошто преовладава општа сумња, док самоопредељење и разноликост бивају угушени ефектом свеобухватног надзирања.

Шта сад?

Идентификација базирана на чиповима обухвата најозбиљније претње за слободна и демократска друштва. Једна могућност је директан сукоб између моћи владе и владиних агенција, са једне стране, и становништва које није спремно да се лако препусти ропству, са друге стране. Али технологија

такође обећава. Као резултат тога, алтернатива постоји и у њој се чипови примењују на начин који прави равнотежу између интереса државе и корпорација и интереса особа. Овим се неће моћи постићи „идеал“ контролисаног и ефикасно вођеног друштва, са особама које се третирају као роба и понашају на не мање предвидив начин него жи-вотиње, али ће се заузврат очувати човечанство. Време за избор између ове две могућности није далеко. Оно је већ сада.

ГЛАС ПРОТЕСТА ПРОТИВ ID КАРТИЦА У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ

Сајмон Дејвис, челник „Privacy International“, објавио је 29. септембра 2003. у „Дејли телеграфу“ свој коментар поводом покушаја владе Тонија Блера да наметне ID картице Британцима. Дејвис сматра да ће њихово увођење „темељно изменити природу власти и карактер нације“.

Он додаје: "Ово је неизбежно јер савремена ID картица није обично парче пластике. Она је видљива компонента мреже интерактивне технологије која најинтимније особине појединца спаја са машинеријом државе. То је средство којим ће моћ власти бити рационализована и поједностављена. Скоро све врсте ID картице које су уведене у последњих 15 година имају три компоненте које поседују потенцијал разоран по личне слободе и приватност.

Сваки грађанин је приморан да да отисак свог прста или снимак дужице ока у националну базу података. Ова информација се комбинује са осталим личним подацима какви су раса, животно доба и грађански статус. Фотографија комплетира досије. Уз то, увођење исте води суштинском повећању полицијске моћи. На крају, власти ће желети да траже ID картицу у различитим околностима, и људи ће бити принуђени да изражавају незадовољство. Још значајнији, мада суптилнији, елемент је чињеница да ће картица и њен нумерички систем омогућити повезивање информација из свих државних база података. Тај број је најмоћнији елемент новог система. Такав систем, повезан десетинама хиљада читача са централном базом података, јесте уобичајени начин за решавање проблема фалсификовања личних докумената. Али технолошки јаз између власти и организованог криминала толико се сузио да и најсигурније ID картице могу да се набаве бланко, свега неколико седмица након увођења. Криминалци и терористи могу да се крећу много слободније и сигурније него што су то могли у земљи са више врста разних ID картица.

Због тога је у Малезији у ID картицу уграђен чип који садржи „биометрију“ – отисак прста, дужице или шаке. ID картица и прст се стављају у читач и личност је „потврђена“.

Власти могу да захтевају још личних података које треба да се сместе у чии да би се потврдио идентитет власника. Процес потврде идентитета може се обавити било где – на улици, на аеродрому, у школи, на базенима или у установама власти.

Никада нећете чути да власт помиње ове аспекте проблема. Уместо тога, нови ID системи се представљају као доброћудне „грађанске карте“ које обезбеђују приступ олакшицама и јавним сервисима.

Пре пет година, влада је тихо повукла предлог за увођење ID картица кад је открила да ће увођење истих коштати милијарде фунти више но што се мислило, да ће се њима мало постићи на сузбијању криминала, и да ће постати веома непопуларне. Колико ће бити непопуларније кад људи открију да ће се тражити скенирање делова њиховог тела?

Ако су ID картице биле неупотребљиве пре пеш година, зашто би биле употребљиве сада? Неће бити употребљиве – осим ако се не дода биометрија и не створи државна база података. То онда није лична карта: **ТО ЈЕ ДРЖАВНИ СИСТЕМ ЗА НАДЗИРАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ.**

Ако се ово уведе у садашњој друштвеној атмосфери, неизбежне су три последице. Прво, веома заштићена картица постаће својеврстан унутрашњи пасош, који ће бити захтеван на увид у безброј ситуација (не напуштај кућу без њега). Друго, милиони људи ће бити угрожени сваке године због изгубљених, украдених или оштећених картица, као и због пада компјутерског система или машинерије за читање биометријских података. И, коначно, картица ће неизбежно бити злоупотребљавана од стране званичника који ће се истима служити као механизмима предрасуда, дискриминације и злостављања.

Нико не може да наведе земље где су ID картице утицале на смањење опасности од тероризма. Да би се то постигло, власти ће предузимати мере незамисливе у демократским земљама.

Влада се због тога суочава с избором. Или ће увести високо безбедне биометријске ID карте и тако насрнути на све области слободе, или ће увести мало безбедне карте доступне криминалцима и терористима на црном тржишту. Или, наравно, она напушта такву идеју, и усредсређује се на много доказанија средства за борбу с тероризмом“ – каже Сајмон Дејвис.

Јеромонах Христовул Светогорац

ШТА ЗНАЧЕ „ИНТЕГРИСАНИ ПОДАЦИ“?

Поједини још нису схватили како ће се сакупљати и складиштити њихови лични подаци и мисле да постоје неки људи који ће их пратити на „традиционалан“ начин. Зато ћемо се овде осврнути на нови глобални економски систем, који се полако намеће и ствара безготовинску заједницу. Циљ им је да готовину замене једним кодираним бројем. Хоће свакоме човеку на свету да дају један јединствени кодни број, који неће поседовати други човек на земљи. На првом нивоу овај код се даје на једној картици или електронској идентификацији и постепено се преноси на руку или на чело. Тада би се забранила употреба готовог новца и ко би га поседовао био би кажњаван. А то ће се остварити пропагандом поводом контролисања незаконитих трансакција. Али ће у исто време контролисати и сваку трансакцију.

Систем ће радити на следећи начин: Коју код трансакцију да учини неки човек то ће бити остварено на основу јединственог кода његове интегрисане карте или неког микрочипа на његовој руци или челу електронским путем. Нпр. господин Н.Н. је запослен у некој фирми. Када на крају месеца треба да буде исплаћен са рачуна његовог газде преноси се на његов – који има број кода 520.1578349 и који је његов лични број кода – сума у износу од 30.000,- динара, његова плата. Следећег дана Н.Н проверава да ли је на његов рачун

пренета одређена сума и уверава се да је она заиста ту. Знајући да на своме рачуну има овај новац, чини разне трансакције, увек електронским путем и сваки пут задужујући износ. Значи, сваки пут се електронски преноси одређена количина новца са његовог рачуна на рачун другог. Када се одигравају трансакције, кодови се спајају са банкама преко електронских машина on line и на тај начин се бележи свака промена коју показује сваки од кодова, да би се потом власницима приказао рачун у детаље, али истовремено, да би се доставиле информације и разним другим службама у случају да су им потребне. Погледајмо како се на рачунару националне банке података бележи ток једног дана грађанина – кодног броја:

Национална банка података

Строго поверљива страница Дневног надгледања

18. март 1998. лични код 520.1578349

СУБЈЕКТ ПОДАТАКА: Н.Н.

СТАРОСТ: 40 година

АДРЕСА: Палих бораца 167, Нови Београд

ЗАНИМАЊЕ: Благајник у фирми АЛФА

БРАЧНО СТАЊЕ: ожењен и отац једног детета...

(и други ускладиштени лични подаци)

ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА 18. марта 1998.

- 5.45 Напунио је бензин за 1.000,- динара на Шеловој пумпи у улици Вождовој бр. 4
- 7.15 Телефонирао је на број 222777, Позив од једног импулса 5 динара
- 7.17 Телефонирао је на број 355872. Позив од једног импулса 5 динара
- 7.35 Купио је бурека са спанаћем 50 динара и кафу 30 динара у радњи „На ћошку“, Победина 62
- 10.40 У ЈАТ-у је купио једну авионску карту до Ниша летом 925 за 21.00
- 14.30 Ручао је у ресторану „Круна“, Булевар Немањића 124. Јео је: Бечку шницлу 100 динара, салату 30 динара, хлеб 10 динара. попио је литар вина. Рубинов Шардоне 150 динара.
- 17.30 Купио је „Политику“ 20 динара и часопис „Национал“ 30 динара
- 18.00 Телефонирао је на број 018/592 6734, у трајању од 7 минута. 45 дин.
- 18.15 У кафеу „Алан“ ул. Пушкинова 33, попио је један виски 100 дин.
- 18.55 У радњи „ЛИЛА“, Цара Константина 65, купио је оделце за бебу од 4 месеца, вредност 650 динара.
- 20.40 У радњи „Србија“, која се налази на Сурчинском аеродрому купио је једну чоколаду без млека 50 динара и паклу цигарета Fast,
- 22.30 Плаћа 250 динара за такси бр НИ – 33-333

КРАЈ БЕЛЕШКЕ ДНЕВНОГ НАДГЛЕДАЊА

ДНЕВНА ОБРАДА ЕЛЕМЕНАТА РАЧУНАРА БАНКЕ ПОДАТАКА

Данас је купио бензин за 1.000,- динара. Овог месеца је за бензин потрошио укупно 5.000,- динара. Најрадије купује у Шелу. Очигледно је да, осим што иде на посао који је од његове куће удаљен 20 км, путује и негде другде. Бензин је купио у 5.45. Његово радно време почиње у 8.30. Вероватно је кренуо тако рано јер је хтео негде да иде. Раније је забележено да је у 7.00 сати купио неке хришћанске књиге у продавници цркве Св. Саве. Највероватније да онај период од два сата проводи у цркви. Хришћанин је и учествује у бого-

службеима. Видимо да до његовог радног времена, увек око 7.35 купује буре са спанаћем и кафу у одређеној радњи „На ћошку“. Радња се налази близу цркве Св. Саве, што потврђује претпоставке. Телефонски број 222777, који је позвао у 7.15 припада посланику Н.Н. из партије..., познатом по својим позитивним ставовима према Цркви и својим противљењима електронској идентификацији. У прошлости је покретач протеста против личних карти с чипом и својим писањем је узбуркао јавност и сматран је опасним за националну безбедност.

Број телефона 355872, који је позвао у 7.17 припада госпођи Јованки Митровић, мајци монаха Атанасија, познатог по својим антиевропским идејама. и по писању многих књига на ову тему које су у прошлости узнемириле јавност. Сматран је за опасног и одређен му је суптилан надзор, јер постоји сумња да ће говорити у будућности и на тај начин поново узбуркати јавност.

На основу ова два телефонска позива постоје основане сумње да Н.Н. сарађује са револуционарним елементима и оцењује се да је сумњив као опасан за националну безбедност. Налаже се да буде под суптилним надзором.

До сада у току текуће године, трипут је путовао до Ниша. Ова путовања нису оправдана његовим послом. Очигледно путује ради сусрета и из личних потреба.

Увек одлази у петак увече, што значи да користи викенд, и не жели да узме одсуство са посла, али нити да о томе знају на послу.

Види се да у своме јеловнику увек средом: и петком користи посну храну. Ово потврђује да је савестан хришћанин и да се држи типика Цркве. Али, страст му је вино. Уз сваки ручак попије око литар вина и представља опасност у вожњи, јер скоро увек вози после ручка када је пио. У случају контроле од стране саобраћајца препоручује се подвргавање алко-тесту.

Стални је читалац листова „Истина“, Национална борба“ познатих по томе што служе „националним интересима“ и благонаклонима према Цркви. Окарактерисани су као листови националистичког садржаја, који подржавају православне ставове. Боре се против свих наднационалних идеја и за промену су власти, што нам је у прошлости задавало доста тешкоћа. Њихови писци и издавачи су под суптилним надзором.

Из овога се може извести закључак и показују се реалним сумње да је реч о човеку који је расположен да се супротстави и који се информисе од људи са тешком националистичком прошлошћу.

Број телефона 018/592 6734 припада новинару Н.Н, листа „Истина“, познатом по својој дрскости активностима против електронске идентификације. Антиевропски је расположен и борац је само за „интересе своје отаџбине“, увек се противећи нашој наднационалној власти. Зато је под суптилним надзором од стране С.И.С.-а (систем информација савести). Сматра се сумњивим за покретање младих на побуну против нас. Недавно је добио ћерку и изгледа да је зато Н.Н. купио оделце за бебу. Новац који је дао таксисти, 250 динара, још је један додатни доказ да му је то коначна дестинација, јер од аеродрома до Пантелеја, где живи Н.Н. вожња таксијем стаје 250 динара. Информације о коначној дестинацији можемо добити и од таксисте, јер поседујемо његов код.

П.С. Његова прва сутрашња трансакција показаће тачно крај у којем се налази.

КРАЈ ДНЕВНЕ ОБРАДЕ ПОДАТАКА

Све горе наведене адресе, бројеви телефона и имена су измишљени. Једноставно су употребљени да би приказали, објаснили, како ће се свакодневно, на основу нашег кода, сакупљати све информације, чак и оне најосетљивије. Наравно, они којима је позната технологија рачунара знају да код сваког човека има могућност складиштења великог броја електронских страница о свим темама које нас се тичу. Може, нпр., у нашем досијеу неко да потражи и страницу која се тиче „здравља“. Тамо на екрану рачунара може да види сву историју нашег здравственог стања од тренутка нашег рођења: које смо болести преležали, нашу крвну групу, ДНК, од којих хроничних болести патимо, колико пута смо потражили помоћ болнице, колико пута и ком трајању смо били хоспитализовани, који лекар прати наше здравствено стање, које лекове користимо, и све што год има везе са нашим здрављем. Ако нпр. пореска управа потражи архив који се тиче нашег економског стања на крају сваке године, сакупљајући све извештаје о нашим пословним трансакцијама, само ће да нам испостави решење које ћемо морати да потпишемо, или ће једноставно тражити порез који треба да платимо. Свакако, уз помоћ рачунара биће упоређено наше економско стање са оним од прошле године. Такође ће постојати могућност провере наших расхода у односу на наше приходе. Све ово ће важити и за многе друге ствари које овде не можемо излагати.

Постојаће толико архива у нашем коду, да ће моћи да се складиште подаци о свим активностима и свим странама нашег личног живота, који ће бити изложени као на длану. Одашуд ће се сакупљати подаци и биће складиштени у нашем личном коду, у централној националној банци података, одакле ће бити преношени у европску банку података.

Укида се, у суштини, и заповест Господња, која каже: да не зна твоја левица шта чини твоја десница. Властима ће све бити познато и где она буде сматра за сходно употребиће ове прикупљене податке.

У исто време оснива се планетарни систем контроле уз помоћ сателитског система, итд. У аутомобилима, животињама, на људима, поставља се код у виду микрочипа, тако да се било ко може лоцирати на којем год крају планете да се налази.

Свако ко не жели да зажмури пред овим види да се налазимо пред укидањем човекове слободе, и да овај систем који се остварује прераста у једну напредну технологију са свим карактеристикама које налазимо у 13. глави Откровења. Овај систем ће обављати јавну контролу, како пише у Светом Писму (Отк.13,17). Можете да замислите какво истребљење бисмо доживели да су у прошлости диктатори типа Хитлера у својим рукама имали један такав вид технологије, и да су контролисали сваку нашу трансакцију и да су могли у сваком тренутку да лоцирају наш положај на планети?

Ако сам чист, зашто да се бојим?

Неки безнадежно, вероватно из страха, говоре: „Не смета ми ако гледају све што чиним, јер сам чист, и не бојим се!“ И ми се слажемо са њима да су чисти. Оно, међутим, чега се бојимо је следеће: Шта ће бити ако до система дође неко „нечист“ ко мрзи „чисте“? Шта се тада десити? Када пожели да истреби чисте, које могућности се тада њима пружају да траже своја права и куда ће се обратити да их потраже? Заборављамо колико је тиранија прошлости покренуло прогон светих људи .

Зар смо заборавили прогон хришћана у комунистичким земљама?

ГЛАСОВИ ИЗ СРБИЈЕ

ЕЛЕКТРОНСКИ КОНЦ-ЛОГОР

У Србији се убрзано ради на увођењу нових личних докумената такозваних смарт картица. Супротно свим људским правима на заштиту приватности који су гарантовани у Општој декларацији о правима човека и Међународном пакту о грађанским и политичким правима, као и у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, претходна Влада Србије је без икакве јавне расправе и демократске контроле ужурбано припремила увођење тзв. смарт картица. Уместо папирних докумената, грађани ће имати висококвалитетну ламирантну биометричку картицу с микроконтролом, у којој ће бити садржани сви подаци о власнику. До краја 2006. највећи део личних докумената биће повучено из употребе, а замениће их модерне смарт картице.

Право на приватност једно је од основних људских права, које ограничава државу у њеним покушајима да се меша у лични живот својих грађана. Ово право заштићено је низом међународних повеља и докумената чији је потписник и наша земља. У Општој декларацији о правима човека каже се да „нико не сме бити изложен произвољном мешању у приватни живот, породицу, стан или преписку, нити нападима на част и углед“ (члан 12); Међународни пакт о грађанским и политичким правима истиче: „Нико не може бити предмет самовољних или незаконитих мешања у његов приватни живот, у његову породицу, у његов стан или његову преписку“ (члан 17); члан 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода такође штити право на приватност; Америчка конвенција о људским правима истиче „право на лични живот“ (члан 11). С тим у вези, у земљама Европе постоји читав низ озбиљних правила везаних за скупљање и обраду личних података грађана, чији је циљ да спрече злоупотребу истих од стране државе. Европски суд за људска права и Европска комисија за права човека разматрају 8. члан „Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода“ као основу за судске процесе и одлуке које се тичу заштите података. Комисија је разматрала три случаја у којима је употреба личних идентификационих бројева од стране државе била повод за спор државе с појединцем (Линдквист против Шведске, Н 10879/84; Лундвал против Шведске, Н 10473/83; Козлер против Шведске, Н 11762/85). Комисија је жалбе појединаца овим поводом тумачила управо у области нарушавања члана 8. Европске конвенције о људским правима. Конвенција о заштити података заснива се управо на томе што су ЛИЧНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ БРОЈЕВИ НЕПОСРЕДНО ПОВЕЗАНИ С ОБРАДОМ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА. Најобичнији број отвара приступ бази података с огромним бројем информација о појединцу.

У земљи у којој има милион незапослених и која полако пада у дужничко ропство, јер дугује око 13,8 милијарди долара, у којој је спољни дуг већи него за време Слободана Милошевића и која је, уместо 488 милиона долара, ове, 2003, повериоцима вратила 50 милиона долара, у тој, дакле, земљи, у којој сваке године умире 30 хиљада људи више но што их се роди – прва брига је увођење нових легитимација, електронских, најсавременијих, каквих нема скоро нигде у Европи. Без јавних расправа какве су уобичајене у истински демократском друштву, претходна Влада Србије и њено Министарство унутрашњих послова решили су на овај корак у име „транспарентне транзиције“, „европских интеграција“, „борбе против криминала и тероризма“. Како се ови послови рекламирају? О. Николић у „Недељном телеграфу“ (1. октобар 2003) бележи: „До краја 2006. највећи део личних докумената, четири милиона пасоша и 12 милиона личних карата, возачких и саобраћајних дозвола и оружних листова биће повучено из употребе, а замениће их модерне „смарт“ картице. Неће више бити рељефних личних докумената на којима су фотографије причвршћене нитнама. Уместо папирних докумената, грађани ће имати висококвалитетну ламинантну биометричку картицу с микроконтролором, у којој ће бити садржани сви подаци о власнику“. То најављује пуковник Саша Милићевић, начелник Управе за информатику МУП Србије. Господин Милићевић, хвалећи се да смо набавили најсавременији „Motorolin“ систем за контролу грађана, каже: „До сада се „Motorolin“ систем успешно користи у Белгији, Италији, Финској, Аустрији, Великој Британији, Естонији, Малезији, Макау, Канади и делимично САД. Електронска идентификациона документа, како говоре њихова искуства, само су повећала ефикасност државне администрације и смањила све могуће врсте злоупотреба. Увођење ове врсте докумената део је и светске стратегије у борби против тероризма“ (где се користи, а ако САД уопште немају личне карте). У будућој, у Европу усмереној Србији, полицајац ће контролом картице или отиска прста, за пет секунди моћи да провери идентитет грађана. Комплетна криминалистичка провера и упоређивање с базом од 10 милиона Срба трајаће од 15 секунди до два минута. Полицајац ће картицу увући у прорез свог малог рачунара, који ће носити у руци, и провера је завршена. Г. Милићевић препоручује грађанима да радосно чекају нова документа: „Најпре ће бити замењени пасоши. Ићи ћемо на то да, по европским стандардима, путна исправа и национална ID картица (лична карта) буду идентификациони документи првог реда. Сви остали документи биће изведени из њих. Задржавања на граници трајаће знатно краће, јер довољно је само показати картицу и процедура с полицијом је завршена. Начин издавања ових докумената такође ће бити једноставан. То је, уједно, и највећа предност овог система за грађане. При издавању докумената, на шалтеру ће провести мање од десет минута, а нови пасош или међународно важећу возачку дозволу добиће у року од 24 или 72 сата“. У новом документу ће, поред основних података, бити и отисак прста и дигитални потпис власника, као и дигитални снимак његовог лица, што је немогуће фалсификовати. Предности новог система су, објашњава даље пуковник, следеће: „Сви грађани ће пред државом бити исти. Злоупотребе у раду унапред су онемогућене. Сви подаци су на картици криптографски заштићени, тако да им је тајност загарантована. Сем тога, после комплетне информатизације послова МУП неће бити ни решавања проблема преко ре-

да. Национална база података биће повезана с међународним системима, а и визни режим биће знатно олакшан“. Пуковник је уверен да ће криптографија спречити заштиту и злоупотребу података у дневнополитичке сврхе; биће и специјалних мера, за које он вели: „У великом броју земаља, контрола злоупотребе решена је увођењем институција или особе у влади или при њој која се стара да се подаци којима држава располаже не користе у друге сврхе осим контролних. Та особа је обично на високом државном положају и представља цивилну контролу. Такође, у производњу картица су укључени посебни, заштитни механизми који онемогућавају неауторизовани приступ подацима с картице и њихово коришћење“. Картица је отпорна на деформације, хемикалије, термички стабилна, не сме бити направљена од токсичних материјала, нити аутореклексивна. Не може се поломити. Подаци на њој не могу се мењати. Пошто ће постојати три нивоа заштите података, картицу ће користити само прави власник, полицајци неће моћи да неауторизовано приступају подацима, нити ће хакери продирати у систем. Наравно, највећа предност је борба против криминала.

МУП ће увести и нови систем: уместо досадашње застареле радио-везе, то ће бити мобилни систем полицијске комуникације који ће покривати целу Србију. Полиција ће имати уређаје који ће моћи да скенирају, преносе звучне, сликовне информације итд. Нове направе ће бити у исти мах радиостаница, мобилни телефон, компјутер с унутрашњом интернет мрежом, факсом. Сада ће, само на основу отиска прста, моћи да се открију криминална дела. Још детаљније податке о нашој европској полицији и њеној будућности даће нам, у разговору с новинарем „Блица“ (17. новембар 2003), г. Томас Соке, директор Одсека за биометрију у компанији „Моторола“. Он говори да је Србија, бар у нечему најнапреднија у Европи – у полицијској контроли свог становништва. Ево његових речи: „Србија уводи најнапреднији систем за идентификацију грађана и издавање личних докумената у Европи и један је од најбољих у свету. Европска унија и друге земље крећу се у правцу биометријских докумената, односно аутоматског препознавања отиска прстију или особа, али је Србија, по примени, испред њих“. (Зашто баш у области полицијског надзора да будемо први?)

Г. Соке хвали биометријске документе, који ће од 2006. бити главни услов за улазак у Европску унију, у коју ћемо, с оваквим стањем привреде и друштва, ући као што смо ушли у бескласни комунизам, вођени самоуправљањем. Соке вели: „Нова лична карта биће слична пластичној кредитној картици, а на њој ће се налазити слика особе, њени подаци и чип у који су, у електронском облику, унети отисци прстију“.

И г. Соке је пун хвале за нови метод рада наше полиције: „Нови систем омогућава брзо идентификовање особа помоћу отисака прстију и брзо решавање злочина. Позитиван ефекат савремене технологије осетиће и грађани кроз брзо издавање личних докумената и брзу идентификацију, а путовања људи из Србије у иностранство биће знатно олакшана. Компанија „Motorola“ је партнер у америчком пројекту издавања биометријских виза и Србија је у предности због увођења оваквих докумената. Није могуће фалсификовање, јер не постоје две особе са истим отисцима прстију.(...) Грађанин ће доћи код службеника полиције, без потребе да носи сопствену слику. На скенеру ће му узети отиске, фотографисаће га дигиталном камером, оставиће лични пот-

пис, а службеник ће у рачунар унети његове податке. Процедура траје десетак минута, информације се уносе у централни рачунар, а особа убрзо добија докуменат. Слика је посебним поступком урезана у пластику и није је могуће фалсификовати, као ни електронски чип.

Још није познато колико ће грађане коштати овај процес.(...) Легитимисање грађана, односно провера идентитета, биће могуће у полицијским станицама, на граничним прелазима, царинским терминалима и другим местима која поседују одговарајуће станице, као и на улици од полицајаца. Лична карта или пасош се поставља у терминал за проверу, а грађанин ставља прст на скенер за узимање отиска. Ти подаци се упоређују с подацима уписаним на документу и тако се утврђује идентитет, а провера је скоро тренутна. Уколико се отисак прста грађанина не поклапа с отиском уписаним на чипу његовог документа, полицајци за десетак секунди могу да претраже базу података од десет милиона грађана Србије и утврде о коме се ради. На исти начин поступак ће се обављати и у полицијским станицама и на улици, јер полицајци ће носити са собом уређај лакши од пола килограма који ће се радиовезом повезивати с централним компјутером.(...) Српска полиција добила је централни рачунарски систем који се састоји од шест такозваних мечера – компјутера у кутијама високим око два метра и у њима ће бити смештени сви подаци. „Motorola“ ће МУП-у испоручити и 1200 радних станица за узимање података и идентификацију грађана који ће служити за цивилну употребу и биће распоређени у полицијским одељењима у другим местима у Србији. Осим тога, српска полиција ће добити и 300 радних станица које су нешто сложеније и служе за употребу у криминалистичкој полицији. Наручено је и 660 малих ручних уређаја који ће носити полицајци на улици и у патроли. Радови на постављању система биће завршени за неколико дана, а до краја месеца ће све бити спремно за употребу. (...) Централни рачунарски систем, 1.500 радних станица и 660 преносних уређаја с уградњом „Motorola“ је испоручила за 20 милиона евра. Плаћање је одложено на пет година и без државне гаранције. Србија је изузетно повољно добила најсавременији биометријски систем јер ће, поређења ради, у Великој Британији трошкови замене личних карата коштати пет милијарди фунти.(...)

База података у централном рачунару имаће три дела – цивилну, криминалистичку и базу трагова. У цивилној бази биће смештени подаци о свим грађанима, а у криминалистичком делу информације о људима с криминалном прошлошћу. У бази трагова биће смештени сви отисци познати или непознати, који су икад раније пронађени на неком месту злочина. Упоредивањем података из ових база биће могућа бржа идентификација починилаца и решавање криминалних случајева. Обично, када у некој земљи поставимо овакав систем, полиција у првој недељи употребе реши неколико случајева који стоје пет-шест година. Ниједан човек не може тако брзо да прегледа и упореди велики број отисака прстију као што то чине рачунари“.

Геополитика 14/2004

ПОСМРТНИ ЛИЧНИ БРОЈ

Најава увођења нових електронских докумената с идентификационим бројевима узнемирила је последњих година вернике у неколико православних земаља. Пре свих у Грчкој, где се Грчка Православна Црква отворено

супротставила увођењу нових личних карата које је, у оквиру процеса усклађивања законодавства са земљама Европске уније, предложила влада Косте Симитиса. Правдајући то обавезама које проистичу из Шенгенског споразума, Симитисова влада је предложила нацрт нових докумената који предвиђа да се из личних карата бришу подаци о вероисповести. То је изазвало жестоку реакцију Грчке Цркве, која је у једном тренутку организовала велике демонстрације у Атини у коју се слило више од милион верника из свих крајева Грчке. Кренуло се с потписивањем петиције против увођења нових докумената на који ставило потпис више од милион православних Грка. У једном од својих саопштења, посвећеном спору са световним властима, Свети синод Православне Цркве у Грчкој најпре истиче да је „Грчкој Цркви страна и остаће страна свака световна власт као што јој налаже предање“, те да се „не заноси нити помишља да заузме њено место“. Али Црква упозорава и „сматра да је уношење вероисповести на добровољној основи у личне карте непосредно повезано с грчкоправославним идентитетом наше Нације, који представља полазну основу нашег националног очувања и неопходну подршку Народа без омаловажавања било ког грађанина друге вере или верског убеђења, чију верску различитост Црква апсолутно поштује“. Многи православни верници у новим идентификационим бројевима с бар-кодом видели су испуњење догађаја из књиге „Апокалипсе“ где је речено да ће у последњим временима антихрист стављати људима свој печат – „печат звери“.

У саопштењу из 1998. године, које је посвећено спровођењу „одредби Шенгенског споразума на територији Грчке“ о увођењу нових докумената каже се да „осим тих момената, који у великој мери ограничавају слободу људске личности и њена права, нарочито за нас, православне Грке, појављује се и други разлог за узнемиреност у вези са шенгенским споразумом. У новом „идеалном поретку“ који се сада ствара, православним људима прети опасност да се претворе у одређену контролисану мањину, која ће постати плен у рукама антиправославних снага. Уједно, први кораци на реализацији тог споразума показали су да се њиме одвајамо од народа Балкана, који је исте вере с нама“.

Али, неупоредиво веће узнемирење у Грчкој је изазвала најава да ће нове електронске легитимације имати број 666, што је по тексту Апокалипсе број антихриста. „Дати споразум је у директној вези с процесом издавања електронских легитимација и с коришћењем броја 666 на њима, који представља број антихриста, сходно тексту Апокалипсе, а не неки случајан број, како многи тврде. Свети Синод је у својој претходној посланици од 7. априла 1997. године указао на мистично значење броја 666 и замолио да се он „не прихвата у својству кодног броја у државним компјутерским системима заштите човека“, а такође да се „не користи број 666 као кодни број у новим грчким легитимацијама, где се обавезно ставља рубрика вероисповест. Како се показало у пракси, та молба Цркве није била услышена. Ако се, пак, испостави да се у новим пасошима користи као кодни, злослутни и за нас неприхватљиви број 666, Свети Синод ће то третирати као насиље над слободом савести православних људи и препоручиће им да одбију да прихвате нове легитимације“, каже се, између осталог, у саопштењу Грчке Православне Цркве. И у другој великој православној земљи, Русији, увођење тема идентификационих бројева изазвало је доста узнемирености, полемика и наравно и реакцију Светог синода Руске православне цркве. „У последње време власти у Русији и низу других земаља Заједнице независних држава настоје да организују прику-

пљање информација о грађанима, који ће се чувати у државним компјутерским системима. То се објашњава нужношћу довођења у ред пореских наплата, као и жељом да се олакшају финансијски међусобни односи између грађанина и административних структура. Између осталог, житељима појединих места почеле су се непосредно издавати електронске картице, помоћу којих ће се вршити обрачун с локалним органима управљања и који ће постати основ за пружање социјалне и медицинске помоћи, односно враћања средстава, која се грађани дали држави у виду пореза.

Дата новина је изазвала узнемиреност код верујућих људи; они се прибојавају тоталне контроле власти над приватним и друштвеним животом човека, као и одсуства било какве друштвене контроле над информацијама које се могу налазити на тим картицама. Сваком радном човеку ће, на његову молбу, бити додељен индивидуални порески код. Многи хришћани који као светињу поштују име добијено приликом крштења, сматрају да је недостојно да траже од државе да им она додели неко ново „име“ у виду броја. Друго прилично значајно питање, поводом кога нам се обраћају верници, јесте проблем симболике, која се користи приликом регистрације грађана. У појединим документима се налази или ће се налазити бар-код – приказ бројки у облику линија разне дебљине. Сваки од тих кодова садржи у себи три раставне линије, графички подударне са симболом који је адекватан броју 6. На тај начин, у бар-кодovima, одлуком творца међународног система њиховог обележавања, садржан је приказ броја 666, који се помиње у Књизи Откровења Светог Јована Богослова као број антихриста (Откр. 13, 16-18), а због тога га користе сатанистичке секте ради вређања Цркве и хришћана“. Синод Руске Православне Цркве поводом новонасталог проблема обратио се познатим стручњацима из области компјутера и електронике. „Многи стручњаци који раде с компјутерима нас уверавају: за употребу ознаке за бројку 6 у својству раставне линије није постојала никаква нужност. Из тога се може извести закључак: свесно или несвесно, људи који су разрађивали глобални систем бар-кода данас широко примењиваног у статистици, трговини, евиденцији кретања робе и у многим другим сферама – изабрали су симбол који је увредљив и узнемирујући за хришћане, што, у најмању руку, изгледа као дрско подсмевање. Забринутост због датог проблема већ су изражавале многе православне заједнице у свету, између осталих, и Грчка Црква. Увиђајући сву сложеност проблема, Свети синод, упркос томе, обраћа се пастирима и пастви с апелом да сачувају хришћански трезвени начин мишљења. Упозорењима световним властима да буду обазриве у проблематици идентификационих бројева Руској Цркви се придружила и Украјинска Православна Црква Московске Патријаршије. У саопштењу Украјинске Православне Цркве тим поводом се каже:

„С пуном пастирском одговорношћу пред Богом за душе које су нам поверене истичемо да савремена цивилизација не само да се муњевито секуларизује, него се често и руководи у свом развоју идејама, које су супротне божанским и које су богоборне. Савремени западни свет, и поред сталних прича о слободи и слободном развоју, у стварности својим начином живота чини човека апсолутним робом страсти и греховних жеља. Трули антихришћански дух све активније продире у наш свакодневни живот посредством упорног наметања западних вредности: идола комфорног живота, самоуверености, дозвољености свега итд. Сада код многих верника, припадника Украјинске Православне Цркве, велику узнемиреност изазива намера руководећих

структура Украјине да у земљу уведу свеопшту кодификацију, сходно одлуци кабинета министара Украјине „О мерама у вези с увођењем идентификационих бројева за физичка лица“, од 6. новембра 1997. године.

Прилично велики број хришћана склон је (и не без разлога!) да у томе види испуњење апокалиптичног пророчанства, повезаног с печатом антихриста и да доживљава идентификационе бројеве као „број звери“ на који је указао Свети Апостол и Јеванђелиста Јован Богослов (Откр.13,17-18). Већ сада није тешко замислити могуће последице кодификације целокупног становништва земље. Јер, услед кодификације и даљег стварања банке информација о својим грађанима, доћи ће до колосалног пораста контроле сваке личности појединачно узете. А касније обједињевање компјутеризованих система контроле на међународном нивоу створиће све услове за настанак наддржавних руководећих структура које могу да прерасту у пророчанством предвиђену 'светску владу'.“ Очекивана и одлучна реакције у овом проблему стигла је и из монашке државе – Свете Горе. У обраћању Светог Протата Свете Горе поводом закона „О заштити човека од прикупљања и коришћења податак личне природе“, а поводом Европског информационог система „Шенген“, као и ратификацији и почетка ступања на снагу шенгенског споразума у Грчкој се, између осталог, каже: „С чисто православне тачке гледишта, постоји озбиљна узнемиреност и страховање поводом могуће повреде религиозних слобода и вређања хришћанских осећања, што се, на истоветан начин, већ десило с бескомпромисним наметањем кодирања производа (УПЦ) нашој земљи уз кориштење злогласног броја из Апокалипсе – 666. Сходно једном ауторитетном мишљењу, опасност скорије појаве сличног европског, а касније и светског информационог система типа „Шенген“, уопште не представља плод ничије маште, уосталом, као и могућност његовог коришћења од стране антихришћанских снага с циљем да се касније наметне јединствена светска политичко-економска, а затим и духовна диктатура као што се то описује у 13. глави Апокалипсе. Напротив, савремени напредак у погледу информационих технологија, заједно с наметањем међународног Информационог система, чини сасвим разумљивим и реално остварљивим ове алармантне редове из Апокалипсе Јеванђелисте Јована Богослова. С обзиром на то да су горе наведене информације и упозорења веродостојни, ми објављујемо наше потпуно и јасно супротстављање прихватању датог нацрта закона. Православна Црква се човекољубиво брине о спасењу и личној слободи човека, без које он не може уситину да се сједини с Црквом и да се спасе. Управо зато је Црква увек о стајала на челу националне борбе за слободу. Монаштво Атоса, као духовна предстража Цркве и као чувар Светог предања православног народа, принуђена је да обавести народ о својој великој забринутости поводом очигледне опасности од система свеопште електронске евиденције, који се уводи, са свим горе наведеним негативним последицама по Богом дату слободу људске личности и њеног спасења у Христу“, каже се у обраћању највишег тела Свете Горе. Најаве о увођењу нових електронских картица с бар-кодом, као и полемике изазване тим поводом произвело је узнемиреност, конфузију и страх код обичних верника.

Многи верници, који су поистоветили бар-код с „печатом звери“, почели су да живе у апокалиптичној атмосфери. Црквене власти биле су принуђене да реагују и да умире уплашене вернике.

У саопштењу Руске Православне Цркве се каже: „Узнемиреност, коју код вас изазивају поступци власти, с вама дели и црквена јерархија, јер, на

крају крајева, ради се о заштити права верујућих људи да живе у складу са својим сопственим религиозним убеђењима. Уједно, ми при томе желимо јасно да дамо на знање: не треба се бојати спољних симбола и знакова, јер никаква саблазан непријатеља људских душа није у стању да надвлада благодат Божју, која се у изобиљу налази у Светој Цркви. Ништа и нико не може да пољуља веру човека који уситину пребива с Христом и који се причешћује Тајнама црквеним. Свети Апостол Петар пише: „И ко може да вама наудити ако будете ревнитељи добра? Него ако и страдате правде ради, блажени сте. А страха се њихова не бојте, нити се плашите. Но Господа Бога освећујте у срцима својим, свагда спремни са кротошћу и страхом на одговор свакоме, који тражи од вас разлог ваше наде“ (1Пет. 3.13-15). Поједини су пастири својевољно уврстили питање прихватање пореског броја у круг питања која се постављају на исповести, док се одбијање пореске регистрације поставили као услов за приступање Светом Причешћу. Оне, који покушавају да повежу идентификационе бројеве с печатом антихриста, подсећамо да су у предању светих отаца такав печат схватао као знак, који потврђује свесно одрицање од Христа. Према речима Иполита Римског, тај печат ће да гласи: „Одричем се Творца неба и земље, одричем се од Крштења; одричем се од свог служења Богу и пристајем уз Тебе и Теби верујем“. Исто то показује и преподобни Нил Мироточиви: „На печату ће бити написано следеће: 'Ја сам твој' – 'Да, ти си мој'“. Упркос тој традицији, људи понекад тврде да технолошко дејство може, тобоже, да само по себи учини заокрет у најскривенијим дубинама људске душе, доводећи је до заборављања Христа.

Такво сујеверје се разилази с православним тумачењем Откровења Светог Јована Богослова, сходно коме се „печат звери“ ставља на оне који свесно поверују у њега „једино ради лажних његових чуда“ (Светитељ Јован Златоуст). Никакав спољни знак не ремети духовно здравље човека, ако не постане последица свесне издаје Христа и исмевање вере. Изрекавши ово у име наше пастве, истовремено се обраћамо властима, напомињући све наведене разлоге за забринутост и недоумице“. Разматрајући могућност за разрешење овог проблема, Свети Синод Руске Православне Цркве затражио је да се створи алтернативни електронски језик:

„Апелујемо да власти Русије и других земаља ЗНД, где је доминантан број православног становништва – да се поставим питање отклањања светогрдних симбола из бар-кода путем измене у међународном систему исписивања одговарајућих знакова. Ако то тако не буде могуће урадити, сматрамо да је неопходно створити алтернативни национални електронски језик. Постоји још једна битна околност. Ускоро људи који немају порески код или пластичну картицу могу да се нађу у ситуацији да им је практично ускраћена могућност да добијају социјалну или чак медицинску помоћ. Ако се нешто слично деси, појавиће се сви могући основи за сумњу у принципе равноправности грађана и слободе савести – принципе, које тако активно пропагира савремена цивилизација“.

Иако су Православне Цркве и верници готово сви сумњичави према увођењу нових електронских докумената с идентификационим бројевима, ипак код свих не постоји до краја јасан и искристалисан став према овој проблематици. Изнећемо два умногоме супротна мишљења која деле два руска црквенослужитеља – јерођакон Авељ Семјонов и Архимандрит Јован Крестјанкин. Јерођакон Авељ Семјонов, аутор књиге „Црква глобализација, и идентификациони број“ сумира ову проблематику овако: „Идентификациони број

је праслика печата антихриста и нарушава Богом дату слободу личности и њено право избора и представља најважнији чинилац глобализације, јер уводи човека у систем тоталне светске компјутерске контроле. Мере законодавног и извршног карактера, које Влада Русије спроводи, не служе за оптимизацију и олакшавање наплате пореза, већ за усавршавање управљања друштвом, јачања власти и контроле над њим, за формирање социјалног система новог типа, у коме се човек упрошћава до елемента, који не представља личност, већ само користи и производи материјална добра.

Идентификациони број је легитимација, као и електронски пасош, то је доживотни и посмртни лични број (име изражено у цифрама) и с пријављивањем пореској инспекцији човек га добровољно прима. Зато тврђење да ни идентификациони бројеви, ни пасоши, ни чипови не могу да утичу на духовни живот је неосновано. За сваког човека појединачно идентификациони број је документ припадности антихристовом систему Новог светског поретка“.

Јерођакон Авел Семјонов закључује:

„Увлачење Цркве и њених чеда у глобални компјутерски систем тзв. Новог светског поретка је пут прилагођавања и комформизма и сачуваће само спољашњи облик њене активности, који се манифестује у Св. Тајнама, обредима, богослужењима, чиновима, док ће се њен унутрашњи садржај – Дух Божији – изгубити. Црква ће постати апостазијска. Од Цркве ће остати само празан омотач насупрот оном малом стаду, које је одбацило безумну идеологију, о коме говори Господ: „И на томе камену сазидаће Цркву своју и врата пакла је неће надвладати“ (Мат.16,18), тј. на камену вере у Христа који ће доћи с Небеса, а не у 'глобални рај' са Светском владом“.

Архимандрит Јован Крестјанкин у својој беседи коју је изрекао на Божић 2001. године изражава мишљење да никаква технолошка средства не могу утицати на душу човекову: „Драги моји! Како смо се само препустили паници да ћемо изгубити своје хришћанско име, мењајући га за број? Зар ће нам Господ по томе судити? Зар ће неко у Чаши Живота заборавити себе и свога Небеског Заштитника кога смо добили у тренутку Крштења? Сетимо се само оних свештенослужитеља, хришћана, који су током дугих периода живота (у концлогорима) морали да забораве своја имена, презимена и заменили их бројем, а многи су се преселили у вечност с бројем. А Господ их је примио у свој Очински загрљај као Свештеномученике и Мученике и беле победничке одежде су покриле робијашке бројеве. Није било имена, али Бог је био поред њих и Његова рука је водила заточеног верника посред сенке смрти сваки дан. За Господа човек никада не може бити број, бројеви су потребни само савременој рачунарској техници, за Господа нема ничег дражег од људске душе“ ...Говорећи о доласку задњих времена, Архимандрит Јован Крестјанкин каже:

„О временима и роковима зна само Господ Бог – Отац, и ни најмоћнија рука није у стању да заустави или измени Промисао Божији. И ми не можемо ни да приближимо то време, нити да спречимо Његов долазак. А треба живети сада и данас у Господу“. Тема нових докумената често је присутна и међу верницима Српске Православне Цркве. Али, осим подршке Грчкој Православној Цркви у спору с властима око личних карата, Синод и Сабор СПЦ се нису прецизније изјашњавали о идентификационим бројевима и новим документима.

Уколико увођење нових докумената буде ишло у роковима које су најавили државни органи, Српска Православна Црква ће морати да се одреди према овој проблематици.

Геолошката 14/2004

ОПАСНОСТИ ПРЕБАЦИВАЊА ИНФОРМАЦИЈА У БАЗЕ ТОТАЛИТАРНИХ СЕКТИ

Једна од најопаснијих тоталитарних секти данашњег света, сајентологија, ужива заштиту Владе САД. Године 1993. америчка Служба унутрашњих прихода (IRS) признала је сајентологији, познатој по ставу свог оснивача Рона Хабарда: „Правите паре, паре, још више пара!“, статус религије и ослободила је плаћања пореза. Ова служба је то учинила после 25 година борбе сајентолога за статус религиозне организације. Секта је само 1997. издвојила 725 хиљада долара за лобирање у Сенату и конгресу. Сајентолози су повезани са исто тако опасном сектом муноваца, чији газда, велечасни Мун, има огромну имовину: од фабрика до новина какве су „Вашингтон Пост“. Обе ове организације координирају своју делатност у Источној Европи.

Сајентологија већ, одавно продире у земље бившег комунистичког Истока и иза себе оставља опасне трагове. У Албанији, за време владе Салија Берише, низ министара био је у сајентолошкој секти, која је основала систем пирамидалних банака, чији је слом довео до колапса албанске привреде. У Русији су сајентолози поставили мрежу предузећа заснованих на тзв. „хабард-технологији“, убацили се на Новинарски факултет Московског државног универзитета, продрли у металску индустрију, банке, саветодавне центар – чак 300 руских фирми плаћа порез од 16% сајентолошком WISE - центру у Америци. И у Грчкој је било опасних скандала са сектом. Грчка полиција је у њиховом атинском штабу нашла досијее на хиљаде грађана који су, овако или онако, били занимљиви секти, а вођа домаћих сајентолога је ухапшен када је откривен списак људи за ликвидацију. Сви су, на челу са познатим сектологом, свештеником Антонијем Алевизопулосом, били проглашени „непријатељима“ секте.

Сајентолози су велику шпијунску аферу имали кад су покушали да продру у америчке тајне службе. Због тога је својевремено Мери Сју, Хабардова жена, била на робији. Али, нагодба је, очито, постигнута. Сада су сајентолози „заштићена врста“.

Какве ово везе има са нашим новим личним картама? Има, и то велике. Реч је о безбедности података која је код нас на веома ниском нивоу. Подаци о свим грађанима Србије стајаће у компјутерским базама, а не на полицама. А то значи да ће лако бити доступне крађи. Зашто? Између осталог, зато што је челник „Мајкрософта“, Бил Гејтс, пословно повезан са сајентолозима. Његов званични биограф, Дејвид Ајчбаја, је сајентолог; један од главних огранака „Мајкрософт империје“, „EXECUTIVE SOFTWARE“ је сајентолошког усмерања. Зато многе озбиљне европске државе у администрацији не користе програме „Мајкрософта“. И зато што је неопходно бити опрезан кад су у питању компјутерске базе података, поготову ако се зна коме и због чега требају. Какав је ниво наше безбедносне културе, знамо сви.

Владимир Димитријевић
КОНЦЛОГОР СРБИЈА

Милорад Ивановић, амбасадор координатор за Шенген при Генералној дирекцији за конзуларне послове и дијаспору Министарства спољних послова СЦГ, изјавио је да нове личне карте подразумевају следеће: „Ући ћемо у специјалну кабину, у МУП-у, односно у дипломатско-конзуларним представништвима, где ће нас снимити специјална дигитална камера. Тим путем ће бити узети биометрични подаци о лицу. Затим ћемо, на једној металној површини, оставити отиске прстију, колико знам још постоји дилема да ли само једног или свих пет, и на тој истој површини потписати се, остављајући тако електронски запис свог потписа. Попунићемо захтев за издавање и на основу свега тога добићемо личну карту“ („Вечерње новости“, 10.08.2005.).

Ко год је читао Домановићеву „Дангу“, рекао би: сточну карту. Пророк Домановић као да је видео наше власти 2005, на путу за „Шенген“, ако праве личне карте у којима ће бити наши подаци на чипу.

А то није никакав услов за стављање на „белу шенгенску листу“, која подразумева слободно путовање земаља Европске уније. Услов за то стављање је измена политичког односа према Србији и Црној Гори, чега, у догледно време, поготову после пресуда у Хагу (геноцид, и томе слично), неће бити. Уз то, „Шенген“ не тражи личне карте с чиповима. Он тражи већу безбедност ПАСОША, а не личних карти, возачких дозвола, здравствених књижица и сличних докумената. Није реч о томе. Реч је о томе да Срби носе „вирус који треба уништити“ (Дејвид Гомперт, RAND корпорација, члан Савета за иностране односе, тамо негде 1994.) Треба наметнути личне карте које, после милионских демонстрација, нису прошле у Грчкој, којих нема нигде у земљама бивше СФРЈ, које није прихватила британска јавност. Срби су парије у Европи и зато их треба жигосати, зар не?

Од сада вас полиција фотографише, и фотографи, који су купили опрему за дигиталне фотографије вредну и по 80.000 евра, остају без посла. Председник Удружења фотографа Михаило Таталовић најављује да ће тако без прихода остати око 4.000 породица. У Хрватској, Мађарској, Немачкој и Словачкој фотографи и даље израђују слике, а МУП их само скенира. Али, код нас ће то бити НАЈНАПРЕДНИЈЕ У ЕВРОПИ! Јесте да имамо афрички стандард, али имамо свемирску полицијску опрему. Нема везе, г. Таталовићу, што ће хиљаде запослених фотографа остати на улици („Блиц“, 20. април 2005.). Важно је да полиција има шта да фотографише. Ускоро би могли да преузму и посао вађења наше крви (отпуштања у здравству) и наставу у школама (идеја министра просвете о „школском полицајцу“). А за „Шенген“ ћемо се начекати. Горан Свилановић нам га је обећавао до 2005, а Милорад Ивановић до 2007. („Новости“, 6. август 2005.). Све у оквиру евро-пројекта „Не липши, магарче, до зелене траве“.

Личне карте у свету

Немају све земље света обавезне личне карте. Оне које их немају су Аустралија, Канада, Индија, Ирска, Нови Зеланд, САД, Велика Британија (сада су опционе). Имају их, између осталих, Белгија, Египат, Француска, Немачка, Грчка, Малезија и Јужна Африка. Последњих година постоји тежња да се

направи јединствена идентификациона карта с чипом, у којој би били спојени подаци из здравствене, социјалне и криминално-полицијске базе података. Ово је довело до многобројних судских процеса у одбрану људског права на приватност. Године 1991. Уставни суд Мађарске донео је закон по коме је употреба вишенаменског идентификационог броја грађанина забрањена; године 1997. Устав Португалије је забранио насртај на приватност следећим чланом: Грађанима се не сме додељивати вишенаменски државни идентификациони број“.

Покушај увођења ИД карте 1987. у Аустралији довео је до масовних протеста, и власти су план повукле. Јужна Кореја и Тајван су повукле пројекат због огромног неслагања јавности. План увођења државне возачке дозволе у САД као начина масовне идентификације грађана је, због протеста низа група за заштиту људских права, повучен. Подвлачимо: САД ни данас немају личне карте!

Ниједна земља бивше СФРЈ нема личне карте са биочипом у коме су скен рожњаче и отисци пет прстију! То се планира само у Србији. Словенци су, на државном нивоу, одбили увођење таквих документаа.

Биометрика

Биометрика је идентификација или верификација нечијег идентитета на основу његових психолошких или бихејвиоралних особина. Она подразумева поређење раније ускладиштених биометријских података са онима које појединац накнадно да је лицу задуженом за идентификацију/верификацију. Нове биометријске технологије имају за циљ аутоматизацију поступка идентификације, путем претварања човекових података у компјутерски читљив алгоритам. Ово често води погрешним идентификацијама и заменама, које у данашњем друштву могу имати кобне последице. Најпопуларније форме биометрије су отисци прстију, скен рожњаче, геометрија длана, препознавање гласа, и дигитализоване слике. Критичари, у име људских права, истичу да такви процеси укидају право на приватност, стављајући човека под власт државе.

Највећа опасност у тој области састоји се од (могућег) принудног узимања ДНК отиска од људи. Својевремено је градоначелник Њујорка Ђулијани тражио да се ДНК – отисак узима од свих новорођених и смешта у полицијске базе података. За сада, међутим, ово није широко прихваћена пракса.

У САД је, на добровољној бази, почело уграђивање микрочипова под људску кожу – из разлога безбедности или здравствених (рецимо, код оболелих од Алцхајмерове болести, да се не би изгубили). Ови чипови шаљу радио сигнале и могуће их је сателитски пратити. Министарство САД за храну и лекове одобрило је употребу таквих чипова („Блиц“, 21. октобар 2004.). Људи који страхују од орвеловске будућности веома су забринути тим поводом.

Незаконити посљубак

Буџетска инспекција Министарства финансија поднела је три кривичне и три прекршајне пријаве против некад одговорних лица у МУП-у Србије због кршења Закона о буџетском систему и Закона о јавним набавкама, у септембру 2004. („Блиц“, 30 септембар 2004.). Весна Ковач секретар Министарства финансија, обавестила је о томе новинаре. Вест да је све рађено далеко од

очију јавности, с намером антидемократског прикривања чињенице да се крше основна људска права. Касније су ове кривичне пријаве повучене – не зна се због чега. У Црној Гори је предлог закона о личним картама на сајту тамошње владе био смештен годину дана, управо да би се водила јавна расправа. Никаква опрема пре тога није набављана.

Зашто се полицији дају толика овлашћења? Зашто је полиција изузета од Закона о јавним набавкама „Уредбом о средствима за посебне намене“ (Службени гласник Републике Србије, 1.април 2005.)? У члану 5. ове уредбе, под „средствима посебне намене“, налазе се и „средства везе и телекомуникације“ и „опрема крипто-заштите“, као и „хардвер и софтвер посебне намене“! Да ли се под тим подразумева све оно што се тиче нових личних карти?

Зар се нисмо уморили од живота под влашћу Титове ОЗНЕ и УДБЕ? Зар нам је потребан нови тоталитаризам?

Електронски здравствени карџони

За сада, у игри су само рецепти са баркодом. Али, и они се евидентирају у централној бази података државног здравственог осигурања. А кад уведу електронске здравствене књижице, подаци о болестима и лечењу сваког грађанина налазиће се у централној бази компјутера. А колико су те информације осетљиве! Било је случајева да родитељи одбијају да им деца иду у одељење у коме је неки дечак или девојчица, по несрећи, ХИВ позитиван – вест је „процурела“ од лекара. А шта ће тек бити кад подаци „процуре“ из компјутера? Колико могућности уцене, лажи, подметања! Мисли ли ко о томе?

Безбедност наших њогаџака

Каква је заштићеност података у нас?

Почетком маја 2004. године почело је прво суђење у Србији за крађу компјутерске базе података. Двоје радника једне фирме за продају некретнина оптужени су за крађу банке података дотичне фирме, што је учињено за свега две године (1997-1999). База је настајала од 1992. године и садржала 11 хиљада података о становима, њиховој локацији, цени и изгледу, а тужена страна је тврдила да јој је нанета штета од 500 хиљада евра. Човек који је тужио своје бивше сараднике је, скоро у очају, изјављивао: „За наше правосуђе је дело ако им доведеш и покажеш шлепер или краву тешку 500 кила, па се лепо израчуна колико она даје млека и на основу тога установи кривица и висина настале штете. Све што је мање од краве излази из њиховог видокруга. Четири године чекам да се очигледна крађа назове тим именом, па стичем утисак да треба чекати да изумре садашња генерација судија да би се могло квалитетно судити за софистицираније облике криминала“ (Ревизија 92, 15. јун 2004.).

Године 2002. десио се случај који је, сасвим на домаћи начин, заташкан у потпуности. Из Економског бироа у Београду, основаног још далеке 1952. који је у време најжешће тајкунске транзиције под влашћу ДОС-а био партнер Владе Србије и њене Агенције за приватизацију, у два маха, однети су комплетни подаци о фирмама спремни за продају. Како је то урађено? У ноћи између 26. и 27. децембра 2002, неко (ах, неко!) је ушао у зграду у Улици краља Милана бр. 4 (само срце Београда!) попео се у просторије Економског бироа, узео хард-дискове (то јест, све податке о предузећима), ништа друго није

пишно и – отишао... У ноћи између 10. и 11. јануара 2003. десило се то исто. Директор Економског бироа Весна Петревски је рекла да је полиција ову крађу окарактерисала као „крађу техничких уређаја – рачунара“. Полицајци су саопштили да нема сврхе обезбеђивати просторије решеткима, јер ће их лопови већ савладати. Она каже и следеће: „Интересовали су их само компјутери напуњени подацима“ (15. јануар 2003, „Недељни телеграф“).

Шта ће бити кад се сви подаци, веома осетљиви – **БИОМЕТРИЈСКИ** – нађу у једном једином, полицијском супер-компјутеру? Ко ће бити сигуран да они неће бити доступни не само тајним обавештајним службама (којима су појединци из власти спремни да нас продају у свако доба, ради „евроатланских интеграција“), него и сектама и криминалцима свих врста? Ако је могуће да хакери упадну у израелске никлеарне програме и шпијунирају их („Вечерње новости“, 12. јун 2004.), шта је тек могуће у јадној Србији?

А кад се подаци украду, шта је тек онда могуће? Какве све злоупотребе?

Случај Кузмановић

Године 2005. је у Првом општинском суду у Београду завршен процес у коме је војни музичар Дејан Кузмановић тужио државу због невиђеног насиља над својом личношћу почињеном у току фамозне операције „Сабља“ у пролеће 2003. Шта се десило? Те, 2003, неко из МУП-а Србије је извукао Кузмановићеву фотографију из возачке дозволе дотичног, и објавио је као слику убице премијера Зорана Ђинђића. Кузмановићев адвокат Арсеније Катанић изјавио је, пошто је суд пресудио да дотични није убица и да држава мора да му плати 730 000 динара одштете: „Та назови-грешка Дејану Кузмановићу и његовој породици нанела је тешке последице које, очигледно, више није могуће исправити. Сви људи у овој земљи памте његов лик као човека који је учествовао у убиству, а једва да има неког ко зна данас да он с тим није имао никакве везе. Дејану је због свега страдало и здравље, он је буквално оседео преко ноћи... По савету лекара, он више о овоме неће говорити у јавности, а исто важи и за мене“ („Глас јавности“, 7. април 2005.).

Замислимо сада шта ће се дешавати у држави Србији кад наши дигитални подаци буду у компјутеру! Колико ће бити грешака, немарних и намерних! Колико ће људских живота бити угрожено немаром разних позорника, инспектора, и сличних. Ево шта је својевремено Кузмановић изјавио о паклу кроз који је прошао: „Данима сам био најтраженији бегунац, слушао у полицијској станици како држава организује хајку на мене, како упозоравају да сам осумњичен, убица или шта већ...“ Чим је чуо да га траже, Кузмановић је отишао у полицијску станицу у Улици 29. новембар и пријавио се, али му је речено да то није он. Али, док је седео у канцеларији, кренула је слика на ТВ-у: „Одједном сам видео себе на ТВ-у и министра Михаиловића који показује моју слику из возачке дозволе“. У полицијској станици је био и сутрадан: „Цело поподне сам провео у СУП док је Србија позивана да ме тражи. Није ми било ни до чега, ни до јела, ни до пића. Само сам чекао да се већ једном заврши. На крају, у полицији сам био најсигурнији. Не дај Боже да сам изашао на улицу – раксомадали би ме истог момента/.../ Увече је дошао државни тужилац и рекао ми да сам слободан. Потписао сам документ и, као, ником ништа. Питао сам зашто су ми то урадили, измалтретирали ме, направили целу фрку, а ја сам из сасвим друге приче – војно лице и музичар.

Један инспектор ми је рекао: „То је компликовано. Немој да ти објашњавамо, да замараш мозак. Слободан си, иди кући и потруди се да не личиш на себе“. Док није оптужен Звездан Јовановић, Дејан Кузмановић је живео затворен у својој соби, у огромном страху. Шта је све преживела његова породица? Ево шта: „Моју бившу супругу су тада вратили са службеног пута и била је испитивана и проверавана. Срећом, дете ми је било код њених родитеља. Мали је видео фотографију на ТВ, али на кратко, па су га убеђивали да то нисам ја. Међутим, препознао ме је по наочарима, никако нису могли да га убеде у супротно. Тада је имао пет и по година. Хтели су да га истерају из вртића, а супруга је добила петицију са захтевом да се исели из стана. Моја мајка је доживела нервни напад, чекала је сваке вести, а ја нисам могао да се јавим јер су ми узели телефон“. („Недељни телеграф“, 12. мај 2004.).

То се зове погрешна идентификација, зар не?

✧ ✧ ✧

БАЗЕ ПОДАТАКА У СРБИЈИ: ОД СТОКЕ ДО ЉУДИ

Однедавно, краву у Србији не можеш ни купити, ни продати, ако нема маркицу у увету и ако није уведена у централну, „крављу“ базу података. Однедавно, кућним љубимцима у тело треба уграђивати био-чипове, да се не би изгубили. Однедавно, Србија је на путу у ON LINE тоталитаризам, све под видом борбе против криминала и превара. (Сетимо се да свака радњица у Србији мора да има GPS уређај за сателитско читавање стања у каси. За то има пара, а за запошљавање 30% незапосленог радно способног становништва, нема).

Добро, краве су краве. Али шта је са људима?

СЛУЧАЈ „CHOICE POINT“

Закон САД забрањује да држава сабира и чува податке о грађанима.

Али, и за то има решења: држава склапа уговоре са приватним фирмама које сабирају податке о људима, а затим их продају владиним агенцијама. Једна од највећих америчких фирми за сабирање персоналних информација је „Choice Point“, чији је центар у Џорџији. Она послодавце снабдева обавештењима о потенцијалним намештеницима, осигуравајуће заводе о различитости нових клијената, а полицију и тајне службе подацима о осумњиченима. Од 1997., „Choice Point“ је купио 58 компанија. Амерички борац за људска права, Ричард О’Хароу, аутор књиге „Немаш где да се сакријеш“ (2005.), у интервјуу за сајт www.demosgagnow.org истиче да „Choice Point“ поседује базе ДНК података, биометрије, отисака прстију, укупно 19 милијарди разних врста записа о људима.

Хароу каже: „Ако је неко забринут за то, он види да ми идемо ка „друштву жигосаних“, у коме ће човек бити обележен због онога што је учинио као млад и луд деветнаестогодишњак“. Јер, – сви подаци о свима доступни су онима који плате.

Међутим, у базе података „Choice Point“ упали су криминалци – хакери, и дошли до имена, адреса, бројева социјалног осигурања и кредитних извештаја 144778 људи.

Тако је у САД. А како ће бити у убојој Србији?

Александар Павић

ЗА ЖИВОТ БЕЗ ЖИГА

ОТВОРЕНО ПИСМО СВИМА СЛОБОДНИМА У СРБИЈИ

Дошло је време за повлачење црте и животно иступање против највећег насртаја на саму основу људске слободе у историји ових простора.

Како се већ више пута током последње две године најављивало преко разних средстава информисања, власт у Србији намерава да започне издавање нових личних докумената, који у себи садрже биометријске чипове, тј. компјутерске меморијске записе отисака прстију, потпис и дигиталне фотографије сваког становника Србије. За почетак. Нико не зна који ће се све лични подаци касније додавати – попут генетских записа, интимних животних детаља, полицијских досијеа и слично. Међутим, када се једном тим путем крене, повратка нема.

Чипове на тим новим личним картама – који су произведени у иностранству и, дакле, засигурно под неком врстом стране контроле – моћи ће да читавају једино читачи у поседу државних органа, попут полиције и пашошке контроле, али и државне бирократије у свим државним секторима, као и - полицијских и обавештајних органа других држава! Једино власник личног документа неће никад више са сигурношћу моћи да зна шта садржи чип који га огољава пред домаћим и страним органима репресије, као и пред било којим другим приватним и државним организацијама које, путем куповине или разних облика „међудржавне сарадње“ могу доћи у посед његових или њених најосетљивијих, најличнијих података. Али то је само почетак.

Модерна технологија већ сада омогућава стално праћење разних врста чипова путем апарата невидљивих голим оком, или постављених на не приметна места. Штавише, сваки пут када будете легитимисани било којим поводом или будете употребили личну карту за било коју сврху, траг о томе биће неминовно похрањен у централизовану базу података. Што значи да се припрема терен да сваки ваш корак, свака ваша акција, куповина, одлазак у болницу, на аеродром или било где другде буде под надзором и буде за сва времена „мапирана“. И да се стално додају нови подаци на ваш чип и у вашу јединствену базу података без вашег знања.

Са становишта националне безбедности, па и безбедности свих нас као појединаца, замисао да лични подаци свих држављана Србије стоје на једном месту у електронском облику, да „лична карта“ нације буде као на длану потенцијалним непријатељима, хакерима или криминалцима – у потпуности је сулуда.

Опрема која је за ову сврху наручена још пре четири године, коштала је, по признању самог министра полиције, Драгана Јочића, скоро 100 милиона евра пореског новца, без икаквог одобрења од стране житеља Србије, без њиховог знања, без конкурса, без законског основа - јер нови закон о личним

документима тада још није био ни близу појављивања пред Скупштином Србије. Очигледно да је неко рачунао да ће тај закон сигурно бити усвојен. Тај неко је дебело профитирао од овог посла, за који смо сви платили, показујући највећи могући цинизам и презир према житељима Србије. Тај неко ће наставити да профитира, пошто овакви системи по дефиницији захтевају сталну набавку нове и савременије опреме. И тај неко о истом трошку мисли да за сва времена прода људску слободу свих нас.

Покажимо овога пута да се државна мафија прерачунала. То је сада већ питање живота - и нас и будућих генерација.

Да ли ћемо им оставити свет у којем носе жиг, попут рогате стоке, од рођења до смрти? Да ли ћемо их оставити као роботе, којима се сваки корак зна и контролише?

Ко има право да третира људе као стоку? Нико у Европи још нема овако „напредне“ личне документе какве садашња власт намерава да уведе у Србији. Истина је да многе власти у Европи и свету овако нешто, или слично, покушавају да уведу. Међутим, то ће се десити само ако им људи то буду дозволили. Још увек не постоји никаква „међународна обавеза“ да се личне карте са биометријским чипом, везане за централизовану базу података, прихвате. А, чак и да је то цена за „прикључак свету“ – да ли је то свет у којем желимо да живимо? Није ли боље да Србија буде једна од ретких оаза слободе, у коју ће долазити бегунци од новог глобалног тоталитаризма?

Живот је само један. Ко има право да нам га унизи, да га учини нечовечним, чак и зарад неког „вишег интереса“? Нико.

Прикључимо се овој акцији која живот значи – у његовом најдубљем смислу. Рецимо НЕ новом жигосању путем микрочипованих личних докумената. Рецимо ДА Животу Без Жига.

Време је сад. Сутра ће бити касно.

Не прихватамо нове личне карте са чипом ни по коју цену.

Боримо се да се закон промени – сада или у следећем сазиву Скупштине.

Излазимо из тоталитарног matrix-а који нам се намеће, и градимо јасну алтернативу Живота достојног Слободног Човека.

И за Србију и за свет.

Истинско, духовно племство овакво обележавање никада не може прихватити.

А племство обавезује.

По овом питању нема компромиса.

Оливер Сувотић,
излагање на Жичком симпозиону, 26. марта 2005. године.

ИНТЕГРАЛНА КРИТИКА ПРОЈЕКТА БИОМЕТРИЈСКИХ ЛИЧНИХ КАРТИ НА НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ

Предмет дискусије овог стручног скупа је проблем који је актуелан не само код нас, већ и на светском нивоу. Иако је споља гледано у питању технолошка проблематика, суштински је реч о проблематици *јравне* и *еџичке* природе. Слична искушења су свагда била саставни део светске историје, но оно што разликује данашњицу од давних времена јесте софистицирана технологија која прожима све поре друштва. Управо тај невиђени технолошки замањ је омогућио да се проблем нарушавања приватности и безбедности појединца размахне до неслућених граница. У случају Србије, тај вид нарушавања су биометријска лична документа чије је увођење најављено од надлежних органа још за време владавине ДОС-а. За разлику од већине земаља у којима су слични пројекти одмах по предлагању парламента или надлежног министарства излагани жестокој критици целокупне заједнице и јавности, у Србији су за сада ретки гласови критике по овом питању, вероватно стога што економска криза намеће друге проблеме као примарне или из разлога суштинске необавештености. Нећу зато погрешити ако кажем да је улога Епархије жичке по том питању од историјског значаја јер је то јединствен случај у свету да прва званична критика дође од научног скупа организованог са благословом једног епископа и у организацији једне епископије – у свету су прве реакције тог типа долазиле или од стране академских установа или од стране организација које се боре за људска права.

Одмах на почетку је корисно навести неке чињенице у вези са биометријом.

Биометријске методе идентификације темеље се на особеностима које су различите за сваког човека. Примера ради, такве особине су отисак и облик прстију, распоред вена, гласовне компоненте, динамика и облик потписа, мрежњача ока и слично. Ове методе су у свом рудиментарном облику коришћене још у доба египатских фараона када су узимане физичке мере поданика. Последњих деценија су изражене тежње, пре свега од стране великих корпорација, да се комбинацијом најмодерније дигиталне технологије и биометријских података уведе нов принцип идентификације службеника. На нивоу фирми и корпорација то није велики проблем, уколико су радници пре примања на посао информисани о бази података која ће се о њима водити и начину идентификације у оквиру саме фирме јер се тиме уважава њихова слободна воља да пристану или не пристану на такве услове рада. Проблем настаје при покушају да се биометријски дигитални систем уведе на националном нивоу као општеобавезан и искључив систем идентификације. Неколико земаља у свету, углавном далекоисточних, је увело такав систем на националном нивоу као замену за класичну личну карту, а неке се стидљиво спремају због јаког отпора јавности, но велика већина земаља не разматра ту опцију. Било је и случајева, попут Канаде, у којима је државни апарат закључио да нема подршку шире популације за такав систем те је одустао на неодређено време. За нас су тренутно најбитнија два најскорија примера по овом питању.

Први је Словенија, која је од скоро постала чланица Европске Уније. Словенци су имали могућност увођења паметних тзв. *smart* личних карти, међутим, одустали су од те опције и увели обичне пластичне личне карте са вишим нивоом заштите од фалсификовања. Ово је веома битно истаћи јер ће сигурно бити оних који ће правдати увођење биометријских личних карти као део обавезне хармонизације нашег друштвеног система са европским што, као што смо видели на овом примеру, уопште није релевантно.

Други пример који је неопходно истаћи је пример Велике Британије где већ месецима трају жучне дебате у парламенту и медијима око увођења биометријских докумената. Влада Тонија Блера се суочава са изричитим противљењем Горњег дома, опозиције, организација за заштиту људских права и дела стручне јавности, тако да без добијања новог мандата не може успети да спроведе овај пројекат. Осим тога, владин *Заједнички комитет* за људска права је у јануарском извештају објавио да би најављени закон о биометријским личним картама потенцијално угрожавао европску *Конвенцију о људским правима*. Са друге стране, подаци студије изводљивости која је наручена управо од стране владе говоре да овај систем не пружа стопроцентну поузданост и аутентичност што је императив код овакве сврхе. Пре неколико дана, преко стотину професора и стручних сарадника познате *Лондонске школе економије и политичких наука* су упутили стручни извештај са захтевом министрима да зауставе пројекат биометријских карти због угрожавања људских права и безбедоносних опасности које он са собом носи.

Било како било, у свим земљама развијене демократије по овом питању се итекако воде јавне расправе и дебате, док код нас није испоштована ни основна правна процедура за скупштинско већање, а о даљем и да не говоримо. Иако на овом скупу присуствујем као информатичар, дужан сам да опет нагласим да је ово превасходно правни проблем, а не информациони. Поред тога што је пројекат просто најављен без икакве правне процедуре и тендера, са модерног демократског становишта овај пројекат је *шошалићаран* јер у листу демократских права спада и право грађанина да од државе захтева скупљање само оних података за које је дата масовна грађанска сагласност. Други значајан проблем јесте директно угрожавање *права на приватност*, једног од елементарних права у демократским земљама јер се количина и тип информација које држава скупља о појединцу драстично повећава. Потенцијално би овај пројекат могао водити и ка креирању шифрираних тајних досијеа као и повећавању опсега надзора државе над појединцем.

Информатичко-безбедоносни пропусти су на следећем месту приоритета у даљој критици. Иако се коришћењем ове технологије неки послови значајно убрзавају, то може да има двоструке реперкусије. Пре свега, *бирокрашији* се даје огромна моћ располагања великом количином централизованих података који у случају корумпираних службеника могу завршити у рукама разних интересних група. Случајне или намерне грешке у централизованим системима попут овог могу бити егзистенцијално кобне по онога на кога се односе. Посебна прича јесте феномен цурења података. Наиме, *Motorola* је аутор целокупног пројекта и треба одмах рећи да је та компанија позната по квалитетном кадру и решењима, али и по томе што ради пројекте за америчку владу и војску. Узевши у обзир негативна искуства по питању оперативног система *Windows* као и скорашњу бруку око откривања америчког шпијун-

ског сателитског система *Echelon* којим је шпијунирана скоро цела савезничка Европа, ко може својом личном одговорношћу да гарантује да овај систем нема позадинска врата која омогућавају преузимање података од стране неке стране службе? Посебно питање су хакерски упади с обзиром на чињеницу да је за тестирање сигурности оваквог система потребно да прође бар неколико година.

Лично мислим да је ово прелазно решење на коме се опипава пулс људи широм света за увођење далеко тоталитарнијих концепата. Да не бих ишао сувише у ширину, навешћу само два будућа пројекта која би нас вероватно чекала уколико би овакви пројекти били некритички усвојени и имплементирани.

Наиме, после извесног периода сигурно би дошло до предлога за интеграцију свих докумената у један супер-документ који би између осталог омогућио и аутоматизацију новчаних токова. Прва последица тог приступа било би *укидање анонимности* токова новца јер би папирни новац био потпуно ликвидан и користиле би се само електронске финансијске трансакције. То би довело до великог добитка у брзини и до исто толиког губитка у приватности јер би постојала база података о купљеној роби, времену, месту и осталим осетљивим подацима. Човек који би се уклопио у куповни профил терористе или који би читао литературу неподобну по владајући режим би ризиковао да буде изложен директној дискриминацији, праћењу и тортури.

Други корак будућности би био *крајња минијатуризација* целог система у виду једног чипа који би се носио уграђен у неки део одела или би био практично истетовиран под кожом. Већ данас у свету такве радио-фреквентне чипове добровољно носе на хиљаде људи ради идентификације и праћења, а у случају особља тужилаштва Мексико Ситија, такав чип под кожом руке је и обавезан. У децембру месецу, америчка *Управа за храну и лекове* је дозволила добровољну уградњу сличних чипова под кожу пацијента, уколико он жели да тиме замени здравствени картон. Иначе, уградњом ових чипова изузетно је лако пратити појединца било где да се исти налази. Поред неприхватљивости овог концепта са чисто антрополошког аспекта, важно је нагласити и да цела прича неодољиво подсећа на злокобна предвиђања из Јовановог Откровења и да лако може унети *разгор* међу хришћане широм света који би имали различит став по овом питању. Ова појава захтева посебну дискусију и формирање заједничког става.

Због свих ових и многих других разлога који могу бити обухваћени само опсежном студијом, веома је битно да се политички чиниоци и јавно мњење Србије коначно укључи у плодну расправу. Пропусти и опасности пројекта биометријских личних карти су сувише велики да би могли бити потиснути јер ће испливати на површину у тренутку када то најмање будемо очекивали и тада ће за реакцију можда бити прекасно. Још увек није касно да се овај пројекат, ако не обустави, а оно преусмери као вид интерног и ограниченог решења или да се постави на добровољну, а не обавезујућу основу. Приговор савести, као у случају цивилног служења војног рока, је крајња граница у којој су колико-толико испоштована права грађана. Остаје ми само да као савестан грађанин овог друштва изразим наду да ће духовне, интелектуалне и политичке елите бити свесне проблема који је пред нама и његово решавање започети одмах.

КОРАК БЛИЖЕ ОРВЕЛОВСКОЈ СРБИЈИ?

Са изласком овог броја вероватно ће бити завршено гласање о владином предлогу за увођење биометријских личних карти односно замењивању старих докумената новим. „Православље“ је у више наврата детаљно писало о том пројекту пре свега истичући његову незаконитост, потпуни правни волунтаризам који га прати и тоталитарни амбијент који се њиме отвара. Тиме се редакција „Православља“ придружила светској академској јавности која се бори против тоталитарних пројеката. Нећемо понављати оно што је до сада већ речено, већ ћемо навести неке од примера који потврђују наш став.

Марта месеца прошле године је преко сто професора и стручних сарадника престижне Лондонске школе економије и политичких наука потписало петицију против увођења биометријских личних карти. У Великој Британији се иначе месецима воде жестоке парламентарне дебате о том питању, а Дом Лордова је равно 12 (!) пута враћао закон на дораду. Када је значајно промењена верзија закона прошла парламентарну процедуру, Конзервативна партија је најавила да ће по доласку на власт укинути тај закон. Са друге стране, истраживање ВВС-а је показало да пројекат увођења биометријских личних карти има веома мало упориште у бирачком телу, јер је 83% становништва против тога, тако да су изгледи за његову законску примену у будућности мали.

Чувени аустралијски професор компјутерског права, др Роџер Кларк, је тако темељно критиковао концепт централизоване базе података од стране државних служби, да је то имало огромног утицаја да Аустралија и Нови Зеланд одбаце такав предлог због отпора јавности.

Сличан предлог од стране канадске владе је одбачен пре три године на начин који треба да буде пример свим земљама које претендују на префикс „демократске“. Наиме, канадски парламентарци су, као сваки културни и цивилизовани људи, пре свега испитали поменути пројекат тако што су оформили специјалну комисију која је имала за задатак да детаљно проучи предлог за увођење биометријских личних карти. После темељног истраживања, које је обухватило и обилазак земаља које имају такве исправе, комисија је 8. октобра 2003. готово једногласно усвојила закључак (Report of the Standing committee on citizenship and immigration) да предложени пројекат израде биометријских личних карти представља беспотребно губљење времена и ресурса, те да не доприносе повећању безбедности, што су разлози због којих је канадска влада одустала од то пројекта на неодређено време.

У неким земљама реагују надлежни судови. У Јапану, технолошки најразвијенијој земљи, не постоје обавезне личне карте. Постоји само систем под именом JukiNet, који представља електронски систем идентификације, али на добровољној бази и који има веома мали број корисника у односу на број становника. Међутим, и поред тога што је пројекат на добровољној бази, неколико префектура је донело судске одлуке да је пројекат неуставан јер се коси са чланом 13. Устава те земље који гарантује приватност грађана. Суд Kanazawa District-а је 30. маја 2005 године наредио управи да мора да врати грађанима овако скупљене податке. Слично се десило и у Тајвану, само на нивоу Врховног суда, јер је 22. јуна 2005. године тај суд стопирао биометријски

пројекат који је развила тајванска влада, јер је оценио да би пројекат прикупљања дигиталних отиска прстију и стварања националне базе истих могао бити неуставан, што би довело до беспотребног трошења новца за опрему.

И на крају, веома је занимљиво да у најразвијенијој земљи света, САД, не постоје нити обичне нити биометријске личне карте.

Српске њриче

Гледајући парламентарну расправу о овом питању, упућен човек не може а да се не запита ко нас све то представља у парламенту и на који начин се све брани овај волунтаристички и тоталитарни пројекат. Аргументи за одбрану владиног предлога су се сводили на то да је у питању модернизација управе и повећање продуктивности и безбедности, док су се потпуно превиђали примери најразвијенијих земаља света које такве карте уопште немају.

Уз то, на државној телевизији је на дан парламентарне дебате једна новинарка у разговору са министром унутрашњих послова изнела податак да биометријске личне карте поседују готово све земље ЕУ, те да је то услов за улазак у Унију (министар је није демантовао). Као савесни грађанин овог друштва, који редовно плаћа порез и телевизијску претплату, захтевам од поменуте телевизије званичан деманти обе информације.

Прво, управо велика већина земаља како ЕУ, тако Европе уопште, не поседује електронске биометријске личне карте, ни на обавезујућој ни на добровољној бази. њак би могли рећи да их не поседују управо најразвијеније земље Европе, тј. оне које имају највиши стандард. С обзиром да се електронске биометријске личне карте у Србији рекламирају као нешто без чега се висок цивилизацијски стандард не може замислити, питам се какав је парадокс у питању?

Друго, апсолутна је лаж да је услов за улазак у ЕУ увођење електронских биометријских личних карти – услов је увођење вишег степена заштите докумената, што се веома лако и много јефтиније ради са обичним пластичним картицама без чипа. Најбољи пример за то је Словенија, која је далеко испред Србије по свим економским аспектима, али која није увела електронске биометријске личне карте, већ обичне пластифициране са вишим нивоом заштите. Притом је веома битно истаћи да је у Словенији постојала могућност увођења биометријских личних карти, али да су их Словенци одбили. Свака част Словенцима, од којих треба пуно да учимо када је економичност и поштовање грађанских права и слобода у питању!

Неки електронски медији су пласирали дезинформацију да је Хрватска увела електронске биометријске личне карте, што је такође обмана јавности, јер су уведене пластифициране карте са машински читљивим подацима, али без електронског чипа (то се лако да проверити простим увидом у хрватски закон о особној исказници, члан 7., као и у закону о изменама и допунама истог).

Узевши у обзир све наведено, не смемо помислити какви би се тек аргументи користили против мислећих људи у Србији када би заиста било онако како се у овим дезинформацијама тврди.

Борба за грађанска њрава

Оно што треба отворено и недвосмислено рећи јесте да се грађани Србије, попут оних који су се окупили 8. јуна 2006. на Машинском факултету на триби-

ни под називом „Електронске личне карте – дигитални тоталитаризам?“ не боре против законске обавезе, већ напротив, бране законе и устројство ове државе од незаконитих и нелегитимних пројеката. Господин Александар Павић, председник невладине организације „За живот без жига“ (за сада једине невладине организације која се бори против овог тоталитарног пројекта и која је експлицитно изнела своје ставове о овом питању) је рекао да се та организација обратила посланичким клубовима ради решавања овог питања, али да је у случају владајућих партија остала без одговора. Уколико се у Парламенту изгласа решење о увођењу ових личних карти без амандмана који би се односили на спорна места, онда, по речима председника овог удружења, следи обраћање председнику државе. Ако председник државе ипак верификује својим потписом евентуални парламентарни акт, онда следи оспоравање пред надлежним судовима, као што се то ради свуда у цивилизованом свету. На поменутој трибини (коју је медијски пропратила телевизија „Логос“ и „Глас јавности“) је речено да је минимум који се захтева могућност необавезне замене личних карти по принципу приговора савести.

Акценат је, дакле, на законском оспоравању пројекта који је од почетка био незаконит. С тим у вези, удружење „Двери српске“ су издале посебан документ у једанаест тачака које су у ствари разрађене тачке Жичког симпозиона од пре годину дана, првог научног симпозиона у Србији који је са различитих аспеката проучио овај проблем.

Као савесни грађанин овог друштва могу само да изразим наду да ћемо нашим потомцима сутра оставити државу у којој ће њихово право на приватност и слободу бити очувано. А ако нам деца буду живела у орвеловској Србији, које оправдање ћемо им дати?

Др Слободан Антонић

У ПОТРАЗИ ЗА СРПСКИ ТОРООМ

Иза огледала: нове личне карте као повог

Главни разлог за страх јесте нетранспарентност. Ви са собом морате да носите документ у коме уопште не знате шта пише. Али, зар не верујете сопственој држави? Наравно да не верујемо!

„То од нас тражи ЕУ“. „Сви у Европи то већ имају“. Са ове две реченице у Србију можете увести било коју глупост. Рецимо, да деца не смеју да седну на клацкалицу без заштитног шлема за главу. Или да, пре но што узберете воћку, морате дрвету да убризгате анестетик.

Последњи пример су нове личне карте. Тврдило се да су електронске личне карте услов за укидање виза Србији и да већ све земље у окружењу то имају. Онда су неке религиозне групе и радикали показали да ништа од тога није тачно. Нико не везује укидање виза Србији са стављањем чипа на личне карте, а земље у окружењу имају пластификоване, али не и електронске исказнице.

Сада се, међутим, вели да је ово сјајна прилика да Србија буде прва у модернизацији и да се само мрачне и ретроградне снаге боје овог унапређења – као што су се некада бојале железнице или радија. Полако, господо, ствари

нису баш тако једноставне. Да су електронске личне карте толико сјајна и непроблематична ствар, како нам се сада представља, не би се чекало на Србију да их прва уведе. Железница и радио су се тицали добре воље појединаца, а овде држава уводи обавезу сваког ко је старији од 16 година да са собом носи чип, из кога, опет, само полицајац или неки државни службеник може да ишчита одређене податке. И то онда више није страшило само за религиозне групе и радикале, то је нешто што диже косу на глави и сваком искреном либералу.

Главни разлог за страх јесте нетранспарентност. Ви са собом морате да носите документ у коме уопште не знате шта пише. Али, зар не верујете сопственој држави? Наравно да не верујемо! Прво, свако од нас је био сведок грешака администрације. Те грешке су макар биле белодане, и човек је некако могао да тражи да се исправе. Како сада да знате да се у вашем чипу неће поткрасти нека грешка – рецимо, податак да сте вишеструки убица?

Треба ли да вас десет полицајаца, који су вас легитимисали, измалтретира да бисте тек онда схватили да нешто са вашом личном картом није реду?

Али, такви подаци неће ни стајати на чипу. Неће? Како то можемо да знамо? Зато што ће тако писати у закону? Ма хајдете, молим вас! Можда садашња власт искрено верује да ће се држати закона и на чип стављати само оно чега већ има у постојећим личним картама. Али, свако коме памћење досеже даље од прекјуче зна да нема ствари коју овде власт није злоупотребила – само ако је то могла. Српска историја је пуна пустолова, честољубаца, грабежљиваца и неурастеника, који су се домогли државне власти и од ње направили злочин. Шта нам јамчи да буквално већ сутра неко од таквих неће поново завладати Србијом? Погледајте само све оне политичке десперадосе који, испуњени мржњом и манијом величине, стоје на улазу у наше политичке установе и отворено прете својим „гвозденим метлама”? Па зар мислите да ће се они моћи уздржати? И да нам неће, необуздани јавношћу и транспарентношћу, у чип ставити и нешто више од ЈМБГ и отиска прста – нешто што ће нам бескрајно отежати и затровати сваки додир са државом и администрацијом?

Ако неко о томе има било каквих илузија, то је његова ствар.

Али, не може све остале терати да учествују у његовим илузијама. Ко воли такве, „модерне” личне карте нека их слободно узме. Али, нека не тера и оне који их се плаше да их морају имати. Ако и за одлазак у војску постоји алтернатива, не видим зашто се и овде она не би могла дозволити? Зато што је неко, пре три године, без тендера и закона набавио опрему вредну 100 милиона долара, па је сада полицији жао да толика опрема стоји неискоришћена? Нека стоји, то је мања штета од страха грађана да је поново на помолу тоталитарна држава – само овога пута технички много напреднија и моћнија.

А ако се у садашњем облику овај закон ипак усвоји, неће нам преостати ништа друго до да се сетимо старог либералног хероја Дејвида Тороа. Он је сматрао да је лична слобода толико неприкосновена, да је боље отићи у затвор него ли се покорити закону који је угрожава. И отишао је у затвор. Тако је настао појам грађанске непослушности. Овдашњи квазилиберали често су махали тим појмом. Али, наравно, у затвор нису одлазили. Сада је ред на истинске либерале. Неко мора да оде у затвор да би ово друштво схватило суштину либерализма. Ко ће бити српски Дејвид Торо?

Политика, 13.06. 2006

ВАСИЛИЈЕ МИШКОВИЋ

ДИГИТАЛНО „ЖИГОСАЊЕ“ ГРАЂАНА СРБИЈЕ

Дошло доба да се и чип проба: кроз домаћу јавност се, тек у тренутку када се (кажу дуго спреман и одлаган) законски предлог нашао пред скупштином, проломила вест да ће грађани Србије од следеће године добити нове, електронске личне документе базиране на технологији много примењиваних „smart“ картица које ће обезбедити брзу и поуздану идентификацију појединаца. Нова документа су, наводно, урађена по важећим међународним стандардима и захтевима (sic!) и представљају предуслов уласка у шенгенску зону по којој ће и возачке и саобраћајне, као и дозволе за ношење оружја бити у облику картице са чипом у коме су смештени неопходни лични подаци. Сви подаци са електронских исправа биће унесени у нови информативни систем чији је произвођач „Motorola“. Тај систем, који је већ делом инсталиран, и који обухвата складиштење биометријских података (отисака прстију и дланова, фотографије, потписа) у 1200 радних станица у просторијама МУП-а широм Србије, представља хваљену иновацију јер, по његовим заговорницима, доприноси расветљавању најтежих кривичних дела и спречава потенцијалну инфилтрацију терориста пошто због брзине обраде дигитализованих података повећава степен идентификације појединаца и смањује могућност фалсификовања или постојања дуплих исправа.

Да грађани Србије одавно не подозревају да живе у једном модернизованом отелотворењу Домановићевске Данге или Страдије, хармонична прича око замене досадашњих личних карти и добијања нових електронских докумената заиста би звучала идилично. Довољно је било само мало слушати поједине припаднике владајуће коалиције као скупштинске агитаторе па да се човеку душа озари од толико бриге у бар неко „модернизацијско улагање“, које ће не бити само сигурније и јефтиније, него ће и побољшати безбедност свих грађана. Већ се осећао, макар само путем достизања понеких нових и виших стандарда, предукус уласка у „обећану Европску земљу“, да су људи готово превидели да су и овде, као и много пута у задњих пет година, похвале предложеном закону највероватније пристигле као део пакета додатних услуга за богате напојнице добијене од стране оних којима ће такво улагање, све на основу закона, донети велику материјалну корист. А онда су „озлоглашени радикали“ поново почели да терају контру законском предлогу, док су се у жутој штампи појавиле бизарне и добрано параноичне-апокалиптичне тврдње о жигосању грађана поткрепљене библијским цитатима које су личиле на школски пример „теорије завере“...

Убрзо су на ове „уврнуте“ тврдње стигла не само разуверавања, већ и додатне хвале које би требало да убеду грађане да је увођење електронских личних исправа „са биометријским подацима“ (термин кога 90% овдашњих грађана не разуме) не само цивилизацијско достигнуће, већ и уштеда времена. Више се грађани неће морати о свом трошку сликати, неће се прљати прсти при узимању отисака, а нове исправе ће се добијати за рекордних десет минута. Грађанин ће само једном доћи да затражи документ који ће му бити потом испоручен на кућну адресу, а једном узети подаци за идентификацију ће после бити коришћени и за друга документа за чије издавање поднесе захтев.

Жиџ на сџрани миџ

Увођење електронских личних карти није једина дигитализација личних података која се одвија у Србији. У режији Министарства просвете, а по пројекту Светске Банке, већ се увелико врши прикупљање података о просветним радницима, ученицима и њиховим родитељима, а чији је циљ према саопштењу министарства „формирање јединственог информационог система који треба да олакша анализу и помогне свакој појединачној школи и њеним ученицима“. Просветни преглед (од 16.02.2006) преноси податке о бурном реаговању родитеља на задирање просвете у њихову интиму, јер су међу траженим подацима били и они о томе да ли су родитељи школараца разведени или нпр. да ли је очух признао дете као своје. И у области здравства се поступно одвија електронско складиштење постојећих података, тако да се сви подаци о здравственом осигурању уводе у електронску евиденцију, а у плану су и нове електронске здравствене књижице. Жељени циљ је да у централној бази података ускоро стоје здравствени подаци о свим грађанима Србије до којих ће се моћи доћи кликом миша за свега неколико секунди.

Све ове активности, које се правдају већом ефикасношћу због брзине приступа дигитализованим подацима, код нас се на пречац уводе као „пожељан преседан“ у правцу свеопштег прогреса. При томе се нигде не наводе начини заштите оваквих поверљивих података, нити се унапред законски регулише начин спречавања могућности њихове злоупотребе, која је, обзиром на стање наших државних служби и корупције у администрацији, огромна. Напротив, од стране власти се само потписују поједини уговори са међународним организацијама којима се наше базе података, још у самом формирању, дају „на извол’те“. Упозорења због могућег одлива и потоњег обједињавања дигитализованих информација, било од стране наших државних служби, било страних држава или компанија, од заговорника ових подухвата у редовима владајуће коалиције посматра се као параноја и злурадост и проглашава за покушај да се предупреди оно што је неизбежно.

Управо зато је у медијској кампањи у прилог усвајања законског предлога о личним исправама непрестано понављано да се оно спроводи у складу са међународним обавезама и стандардима, да се у неколико земаља већ примењују електронске личне карте док је код других процес увођења у току, те се апострофирају земље које су наводно отишле далеко у развоју ове технологије (Белгија, Естонија, Финска, Италија, Макао, Малезија, Британија и делимично САД). При томе се не каже где су овакве личне исправе већ усвојене, а где ће и када ће то тек да буду, као и где се то само отишло далеко у технологији производње оваквих докумената, али се исти не примењују у пракси.

Данџа Reloaded

Тврдње о међународним обавезама и стандардима су, наравно, потпуно лажне. У технолошким најразвијенијим земљама попут САД, Велике Британије или Канаде не постоји институција класичних личних карти (у Британији не постоје никакве исправе те врсте) које су иначе историјски продукт совјетског тоталитаризма и специфичних окупационих режима у прошлости који су потенцирали израду оваквих докумената да би повећали контролу и репресију над својим грађанима. Друго, не постоје међународни стандарди који обавезују државе потписнице да израде овакве исправе, већ само добро-

вољно преузете обавезе појединих држава и њених министарстава да размењују само поједине податке о појединим особама са појединим међународним организацијама, као што је нпр. Интерпол. Већина европских држава уопште нема, чак ни у перспективи, план о увођењу оваквих докумената. Напротив, процес увођења дигитализованих личних исправа дешава се само у урушеним државама и банама републикама, док слични пројекти у озбиљним државама са слободарском традицијом и снажним јавним мњењем не могу да прођу постојећу скупштинску процедуру.

Тако је, на пример, британски министар Дејвид Блакент под притиском јавности (која му је дала надимак Велики Брат) био принуђен да поднесе оставку јер је заговарао увођење електронских личних карти на које су Британци, као људи изузетно поносни и осетљиви на своју приватност, одбацили. У Канади, која се код нас наводи као пример „земље у процедури“ дигитализације личних докумената, реакција јавности на овакве најаве била је толико јака да су њихови заговорници морали да се повуку. Иста прича се поновила и у Јапану, док су у нама у сваком погледу блиској Грчкој грађани у масовним милионским демонстрацијама спречили увођење електронских исправа која су више пута на мала врата пролазиле кроз скупштинску процедуру.

У Америци, где „Motorola“ (која треба да нама да лиценцу за електронске личне исправе) исте картице производи и за Mondex-ове „паметне картице“ (smartcard), оваква технологија се свакодневно примењује, додуше не за лична документа, већ за друге намене. Mondex-ов „smartcard“ је претеча за за имплантат VeriChip који се увелико производи (милијарду комада годишње) и користи само на лични захтев, понајвише за лоцирање и идентификацију изгубљених кућних љубимаца којима је хируршким путем уграђен овај имплантат. Оригиналном намењен пацијентима са уграђеним песмејкером јер омогућава слање информација о здравственом стању пацијента болничком особљу, овај имплантат који је производ компаније „Applied Digital Solutions“, од недавно има и друге примене: недавно су три јужноамеричке државе које имају проблеме са проналажењем отетих особа (у Колумбији, која је светски рекордер, годишње буде киднаповано 3.000 људи) од ове америчке компаније затражили контингент VeriChip-ова, док се имплантати у Мексику уграђују јавним тужиоцима и агентима на тајном задатку да би се ови лако пронашли у случају њиховог нестанка.

У комбинацији са системом „Digital Angel“ који комбинује GPS технологију и систем за надзор и праћење, ови чипови омогућавају не само откриће позиционирања особе било где на планети, већ и утврђивање његовог тренутног здравственог стања. Недавно су тако у Америци велики публицитет добили припадници породице Џејкобс са Флориде, добровољци којима је компанија „Applied Digital Solutions“ уградила имплантате да би непрестано пратила њихово здравствено стање.

Параноја са добрим разлогом

Електронске личне карте, наравно, нису VeriChip и не омогућавају даноноћно праћење кретања његовог носиоца, али су пут ка обједињавању свих дигиталних података о грађанима, и први корак ка њиховом навикавању грађана на ношење чипова. Обзиром на озлоглашеност Србије и Срба који у глобалним медијима слове за „геноцидан“ и „непослушан елемент“ који мо-

ра бити стално надзиран и држан под контролом, бојазан да ће неко покушати да уз помоћ чипова контролише кретање грађана или манипулише њиховим личним подацима уопште није неприродна ни неоснована.

Сама дигитализација личних података као нови технолошки приступ несумњиво не представља ништа само по себи лоше, већ само замењује оно што се некад у исправе уносило штампаним путем. Оно што је овде лоше је то што појединци неће бити у могућности да имају приступ личним информацијама које ће садржавати „смарт“ картица, јер ће се ове исправе читати уз помоћ посебних терминала недоступних грађанима. То значи и да ће неко ко контролише и управља софтвером моћи да преузима, обједињује, дописује или преправља податке у централној бази податка, а да грађанин то не зна, као што неће знати да ли се ти преправљени или додатни подаци читавају приликом каснијих контрола идентитета на терминалима.

У случају да се у овај чип угради примопредајник (као што круже непроверене гласине за нове бугарске пасоше), те да се приликом узимања биометријских података узима и узорак ткива ради утврђивања ДНК-а, онда би се могло говорити о најтежем облику кршења основних права и слобода грађана која отварају простор за најгоре облике злоупотреба. Као што је могуће праћење сваког носиоца мобилног телефона на основу картице и напона из батерије, тако је могуће и праћење појединаца који савесно носе личне карте са чипом као примопредајником. Без тога, ради се „само“ о задирању у приватност грађана, која би даљим обједињавањем ових и других дигитализованих података (банковних, здравствених и сл.), било од стране државе било приватних компанија, могле да послужи бројним манипулацијама и дискриминацији грађана, односно протежирању једних а прогону других, неподобних појединаца. Могуће злоупотребе су бројне, поготово што је личне податке у Србији данас тешко сачувати и од политичких злоупотреба (нарочито по питању изборног права, односно манипулацијама бирачким списком) и од насртаја маркетиншких кампањи (честа слања формулара за проблематичне наградне игре поштом).

Оправдања за „деприватизацију“ грађана ради борбе против криминала или тероризма не стоје, јер као што су криминалци усавршили методе фалсификовања и злоупотребе платних картица, тако ће врло брзо развити и методе изигравања електронске провере личног идентитета. У целој причи о безбедности на крају ће бити на губитку огромна већина савесних грађана чије ће право на приватност бити погажено. Ово право спада у једно од основних права грађана (и као такво је одређено чл. 8 Европске Конвенције о људским правима), у кога држава не може да дира када и колико хоће, осим у посебним случајевима који су предвиђени законом, а и тада само до тачке докле је то разложно. Проширивањем базе личних података и на биометријске (у законом предвиђеном обиму) задирање у приватност грађана се значајно проширује, и то без основа и претходне грађанске сагласности; да не спомињемо то да немогућност напредног приступа грађана информацијама које се о њима похрањују у „smart“ картице могу да воде креирању тајних електронских база података и њиховој даљој злоупотреби од стране државне управе или трећих лица.

Иштежрација података је опасност за људску слободу

Опасности од електронског бележења личних података неупредиво су веће од предности које пружа примена нове технологије. Брзина обраде ди-

гиталних података јесте неупоредиво већа од класичних мера обраде само када систем ради, али када је он у квару (као при недавном паду умрежених рачунара британске владе) нефункционалност је тотална; да не спомињемо то да је лакше упасти у базу електронских података и кривотворити их од физичког упадања и фалсификовања података унесених у класичну полицијску картотеку. Дакле, у овом случају се очигледним показује да брже на значи и безбедније.

Ипак, треба рећи да највећа опасност, далеко већа од саме израде електронских личних карти и злоупотребе њених податка, прети од спајања свих дигиталних личних података, односно стварања супер – документа који би ујединио све остале, а који би био и лична карта, и здравствена књижица, и возачка дозвола и обједињена платежна картица. Уз помоћ оваквог документа носиоци власти би били у могућности да лако контролишу све релевантне податке о било ком појединцу. На тај начин би, последично, из употребе био избачен не само готов новац, већ би гашењем његових готовинских, анонимних токова под контролу дошао и сав промет робе и новца који врше грађани. Тако би се за сваког грађанина у року од пар секунди могло утврдити и где је и шта то купује. Људи који иду на спорне интернет сајтове, који купују критичке књиге и часописе, сумњиве предмете или на било који „проблематичан“ начин троше (или пак не троше) свој безготовински новац, би могли бити сврстани у тајне категорије од стране оних који их надзиру и потом подвргавани различитим облицима дискриминације, и то све тако да ови никако не би могли да докажу ни да су надзирани, ни да им се многи потоњи проблеми који им се јављају у животу (нпр. губитак посла, одбијања на конкурсима и сл.) не дешавају сасвим случајно.

Зато је потребно не само законом ограничити скупљање, обраду и пренос оваквих података, већ и омогућити свим грађанима увид у сопствене податке, са могућностима њихових исправки и брисања. Оним грађанима који то не желе, треба обезбедити да, попут приговора савести код служења војног рока, и надаље имају право на класичне личне карте, наравно са свим оним подацима које предвиђа закон. Најжалоснија је чињеница (која никога нисмо не чуди) та што код нас ниједна од претходних мера заштите приватних слобода није спроведена, већ се одмах пожурило са „модерним“ законским предлогом. То само показује да Србија, као и много пута до сада, „трчи као ждребе пред руду“ за стварима које су крајње проблематичне, а веома могуће и погубне.

Ако у многим питањима наша земља и заостаје за неким од својих „савремених узора“, зашто би по овом питању она требала да буде авангарда и покусни кунић великих мултинационалки – произвођача дигиталне опреме и софтвера? Зашто, уместо да се угледа на чланице ЕУ, она постаје огледно добро и преседан уз помоћ којег ће се сутра витлати и присиљавати друге да крену стопама Србије, када путеви овакве „дигиталне транзиције“ неодољиво подсећају на тоталитарне антиутопије за које смо, како изгледа прерано, закључили да су остале за нама? Од надлежних одговоре на ова питања не треба очекивати, већ се за очување приватност и треба сам изборити.

Нова српска политичка мисао

http://www.nspm.org.yu/koment%202006/2006_vasilje_digitalno2.htm

ИСКУШЕЊА ТЕХНОЛОГИЈЕ ТОТАЛИТАРИЗМА: ПРИМЕРИ

Однедавно је у „Југословенском аеротранспорту“ уведено идентификовање радника путем биометрије прста и укуцавање личног идентификационог броја. Запослени који су протестовали против ових мера рекли су да само полиција има право да узима отиске прстију, и написали су писмо Законодавном одбору Скупштине Србије, тражећи заштиту приватности. Из врха фирме је одговорено да је то „један безбедан, заштитни систем који је дошао из света, као што и све нове технологије стижу и не нарушавају ничију приватност“. На примедбу да је биометрија непотребна, јер је поуздан начин идентификације употреба идентификационе картице, речено је да је нови метод једноставнији, јер „не морате да отворате торбу, новчаник и да тражите своју идентификациону картицу. (Резија 92, 7. фебруар 2006).

Веома убедљиво, зар не?

***

Однедавно је почело скупљање података и о ђацима и њиховим родитељима, а у име Министарства просвете. Иза сабирања података о просветним радницима, ученицима и родитељима, стоји Светска банка. Циљ, по званичном саопштењу Министарства просвете: „Већ годину дана у Србији се уносе подаци о ученицима и запосленима у основним и средњим школама да се формира јединствени информациони систем који треба да олакша анализу и помогне свакој појединачној школи и њеним ученицима“. Према писању Просветног прегледа, „родитељи су понекад реаговали бурно јер су сматрали да им просветне власти задиру у интиму. Рецимо, било је случајева кад нису желели да саопште име оца детета или да обелодане чињеницу да су разведени или да је очух признао дете као своје“. (Просветни преглед, 16. фебруар 2006).

Међу постављеним питањима, било је, између осталих, и оно да ли деца иду на веронауку.

***

Неће нас електронски надзор података мимоићи ни у области здравства. Сви подаци о осигураницима биће унети у јединствену електронску евиденцију, како то најављује Светлана Вукајловић, директор Републичког завода за здравствено осигурање. Циљеви (наравно) „смањење злоупотреба, бољи квалитет услуге“, преглед планско-аналитичких извештаја за неколико секунди (а раније је требало неколико дана). Од јуна месеца мењају се здравствене књижице да би биле уведене нове, са бар-кодом... Хоће ли то смањити администрацију? Не, јер је, по писању Вечерњих новости (23. март 2006), потребно обучити више од хиљаду људи за прикупљање, обраду и евиденцију осигураника. У централној бази података стајаће подаци о свим грађанима Срби-

је и њиховом здравственом стању, а то су најинтимније личне информације... И овај пројекат су помогле међународне финансијске организације...

Не само да је роба у трговини бар-кодирана, и ми ћемо бити под бар-кодом кад одемо код лекара.

❖ ❖ ❖

Према новом Закону о кривичном поступку, биће уведен „кућни притвор“, то јест мера забране кретања окривљеног. По речима Бранислава Бјелице, „истражни судија ће моћи да наложи електронски надзор ради контроле поштовања забране, кроз фиксирање уређаја за лоцирање окривљеног на зглоб руке или ноге“ (*Вечерње новости*, 12.март 2006).

❖ ❖ ❖

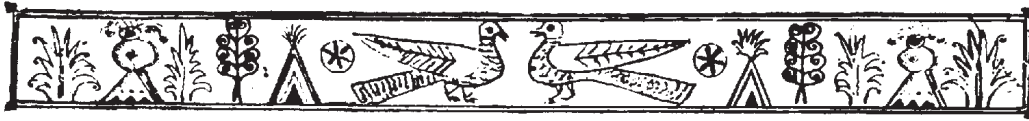
Чувени професор Аустралијског универзитета, Роџер Кларк, један од врхунских стручњака из области компјутерског права и права на приватност, каже да ће држава остварити тотални надзор над својим грађанима ако створи низ база података за разне сврхе, повеже те базе података јединственом мрежом и идентификује их на конзистентан начин.

Дакле, већ имамо „сточну“ базу података, имамо просветну базу података, а имаћемо и здравствену базу података. Уз полицијску базу података и нове, најављене, електронске личне карте, речи Роџера Кларка ће се испуни-ти. А да је то и планирано, читамо у књизи др Слободана Р. Петровића „Полицијска информатика“ (*Полицијска академија, Београд 2003*). Тамо дословно пише:

„Неопходна је интеграција података, преко заједничке базе података, следећих субјеката: МУП-а, Републичког завода за статистику, правосудних органа, Републичког геодетског завода, Министарства за рад, борачка и социјална питања, Републичке управе јавних прихода, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Републичког завода за тржиште рада, Завода за обрачун и плаћања, општине.

Сетимо се шта може да настане ако неко недобронамеран продре у базу података и, за неколико минута, сазна све о сваком од нас. Има ли ко то у виду? Или све сводимо на роботску? Хоћемо ли сви бити роботи који раде на „дугме“?

Из живоша наше Епархије

**ПАСТИРСКЕ ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ
Г. ХРИСОСТОМА**

у периоду од 02/15. марта до 15/28. јуна 2006. године од Христовог Рођења

02/15. март (Свети свештеномученик Теодор Киринејски)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештеника жичког и студеничког намесништва у Јошаничкој Бањи.

04/17. март (Преподобни Герсим Јордански)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештенства трстеничког и жупског намесништва у Врњачкој Бањи.

05/18. март (Свети мученик Конан)

На дан престављења Светог Владике Николаја (50. годишњица) Владика је служио Литургију Светог Јована Златоустог, јерејским чином, у параклису Св. Владике Николаја у Краљеву, а потом пререзао славски колач.

06/19. март (Света 42 мученика Аморејска)

Свету Архиј. Литургију Светог Василија Великог Епископ је служио у Саборном храму у Краљеву. У чин ђакона рукоположио је господина Благоја Видаковића.

08/21. март (Свети Теофилакт Исповедник)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештеника намесништава качерког, грузанског и таковског, у Книћу.

09/22. март (Светих 40 мученика Севестијских – Младенци)

Литургију Пређеосвећених Дарова, Владика је служио у Манастиру Жича.

11/24. март (Свети Софоније Јерусалински)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештеника намесништава ужичког и рачанског у Бајиној Башти.

13/26. март (Пренос моштију Светог Никифора Цариградског)

Света Архијерејска Литургија Епископ је служио у Храму Светог Саве у Краљеву.

16/29. март (Свети апостол Аристовул)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештеника намесништава моравичког, пожешког и црногорског у Косјерићу.

18/31. март (Свети Кирило Јерусалимски)

Владика је присуствовао Литургији Пређеосвећених Дарова и братском састанку свештеника намесништава драгачевског, љубичког и трнавског у Горачићима.

02. март/20. април (Преподобни оци поубијани у манастиру Св. Саве Освећеног, недеља четврта поста-средопосна)

Св. Архијерејска Литургија у манастиру Жича.

25. март/07. април (Благовести)

Св. Архијерејска Литургија Св. Јована Златоуста са вечерњом, Владика служио у манастиру Трнави.

27. март/09. април (Света Матрона Солунска, недеља пета поста - глупна)

Св. Архијерејска Литургија у новом храму у Пожеги.

30. март/12. април-13/26. април

Владика је боравио у Светој Земљи, где је служио на Врбицу у Витанији, на Цвети и Велику Суботу у храму Васкрсења Господњег, а на празник Пасхе у Гробу Господњем.

15/28. април (Свети апостоли Аристарх, Пуд и Трофим – Источни петак)

Литургија јерејским чином и освећење воде у манастиру Жича.

17/30. април (Преподобни Симеон Персијски)

Света Архијерејска Литургија у Манастиру Жича.

20. априла /03. маја (Свети Николај Жички)

Св. Архијерејска Литургија у спомен на дан преноса моштију Светог Владике Николаја у ман. Жича.

22. април/05. мај (Преподобни Теодор Сикеот)

Владика служио вечерње у манастиру Јовање. У чин велике схиме замонашио игуманију Екатерину.

23. април/06. мај (Свети великомученик Георгије)

Св. Архијерејска Литургија у манастиру Враћевшница.

24. април/07. мај (Свети мученик Сава Стратилат)

Св. Архијерејска Литургија у Ушћу. Освећен нови парохијски дом.

25.април/08. мај (Свети апостол и јеванђелист Марко)

Епископ осветио и положио мошти у свети престо храма светог Марка у Ужицу, а потом служио Св. Архијерејску Литургију.

26.април/09. мај (Свештеномученик Василије Амасијски)

У манастиру Ваведењу Владика је замонашио искушеницу Весну Ђоковић као монахињу Теодосију.

27. април/10. мај (Спаљивање моштију Светог Саве на Врачару)

Св. Архијерејска Литургија у храму Св. Саве у Краљеву. Епископ присуствовао слави храма и пререзао славски колач.

28. април /11. мај (Свет апостоли Јасон и Сосипатр)

У Манастиру Вољавча у чин мале схиме Епископ замонашио искушенице Милијану Чукановић, Наташу Станијевић и Јбиљану Бошковић као монахиње Макрину, Теодору и Анастасију.

29.април/12.мај (Свети Василије Острошки)

Св. Архијерејска Литургија у храму Св. Василија Острошког на Кованлуку. Епископ пререзао славски колачи присуствовао слави храма.

- 30.април/13. мај (Св. Апостол Јаков Зеведејев)
Св. архијерејска Литургија (друга по реду) одслужена у обновљеном манастиру Рујну. Том приликом Епископ је осветио новосаграђени манастирски конак.
- 01/14.мај(Свети пророк Јеремија)
Св. Архијерејска Литургија и освећење новог храма у Мршинцима уз саслужење Епископа канадског господина Георгија који је у чин презвитера рукоположио ђакона Алексу Милинковића, клирика средњеевропске епархије.
- 08/21. мај (Свети апостол и јеванђелист Јован Богослов)
Св. Архијерејска Литургија у храму Св. Тројице у Трстенику. Епископ пре-резао славски колач и присуствовао слави православне телевизије „Логос“.
- 09/22.мај (Пренос моштију светог Николаја)
Св. Архијерејска Литургија у обновљеном манастиру Жежевица. За игу-мана манастира именован монах Герман (Авакумовић).
- 11/24. мај (Свети Кирило и Методије)
Епископ жички Г.Хрисостом дочекао Његову Светост Патријарха Пав-ла са Епископима окупљеним на Св. Архијерејском сабору у манастиру Сту-деница, одакле су отпутовали у Пећку Патријаршију где је служена Св. Ар-хијерејска Литургија.
- 15/28. мај (Преподобни Пахомије Велики)
Св. Архијерејска Литургија у Манастиру Студеница, а у склопу литурги-је Владика је извршио и чин крштења.
- 19мај/01.јун (Вазнесење Господње – Спасовдан)
Света Архијерејска Литургија и Литија градом у граду Чачку.
- 20.мај/02.јун (Свети мученик Талалеј)
Монашење у Манастиру Враћевшница. Замонашене искушенице Софија Вешковац и Весна Филиповић као монахиње Харитина и Марта.
- 21.мај/03.јун (Свети цар Константин и царица Јелена)
Св. Архијерејска Литургија у храму Св. Цара Константина и Царице Је-лене у Ивањици. Епископ потом обишао манастир Ковиље. На вечерњу истог дана у манастиру Сретење Преосвећени је замонашио искушеницу Миросла-ву Богдановић као манахињу Анастасију.
- 22.мај/04.јун (Свети мученик Јован Владимир, кнез српски)
Св. Архијерејска Литургија у варошици Рудник на истоименој планини. Епископ освештао крстове и звона за новоподигнути храм. У повратку је обишао храмове у селима Јарменовци, Шилопај и Савинац.
- 28.мај/10.јун (Преподобни Никита Исповедник – задушнице)
Литургија јерејским чином и помен свим упокојеним православним хри-шћанима у Манастиру Жича.
- 29.мај/11. јун (Силазак Светог Духа на апостоле – Духови)
Св. Архијерејска Литургија у Саборном храму Св. Тројице у Краљеву и слава града. Епископ предводио Литију градом и пресекао славски колач. Вечерњу са молитвама предвиђеним службом Епископ такође служио у ис-том храму.

30.мај/12.јун (Духовски понедељак)

Св. Архијерејска Литургија у манастиру Преображење у Овчар Бањи. На литургији је замонашен искушеник Предраг Васиљевић као монах Урош, у чин презвитера рукоположен је јерођакон Димитрије, сабрат манастира, а у чин ђакон Богдан Митровић.

31.мај/13.јун (Духовски уторак)

Епископ је присуствовао Литургији у храму Светог Саве у Краљеву.

02/15.јун (Свети Никифор)

Епископ извршио освећење Управне зграде касарне у Рибници.

04/17.јун (Миросице Марта и Марија)

На рушевинама Манастира Стара Павлица служена је Света Архијерејска Литургија на којој је у чин презвитера рукоположен ђакон Богдан Митровић.

05/18.јун (Свештеномученик Доротеј)

Епископ боравио у Зајечару и саслуживао са Епископом Григоријем Херцеговачким на освећењу темеља новог храма Вазнесења Господњег и постављању камена темеља и на Св. Архијерејској Литургији епископу тимочком Господину Јустину.

11/24. јун (Свети Апостоли Вартоломеј и Варнава)

Св. Архијерејска Литургија у обновљеном Манастиру Жежевица. У чин јерођакон рукоположио је игумана Германа (Авакумовића).

12/25.јун (Преподобни Онуфрије Велики и преподобни Петар Атонски)

Св. Архијерејска Литургија у манастиру Жежевица. У чин јеромонаха рукоположио игумана манастира Германа (Авакумовића), а у чин чтеца рукопроизвео Мирољуба Попадића, студента.

15/28.јун (Св. Амос, Св. великомученик Кнез Лазар и Свети српски мученици – Видовдан). Св. Архијерејска Литургија у храму Светог Кнеза Лазара у Матарушкој Бањи.

ЗАШТО НЕ МОЖЕМО ПРИСТАТИ НА НОВА ИДЕНТИФИКАЦИОНА ДОКУМЕНТА

ЗАТО ШТО:

1. ОНЕ СЛУЖЕ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈУ, КАО СРЕДСТВО ПРЕДРАСУДА И МРЖЊЕ КОЈА ЋЕ БИТИ ПРИМЕЊИВАНА ПРЕМА СВИМА ШТО НЕ ЖЕЛЕ ДА СЕ ОДРЕКНУ СВОЈЕ СЛОВОДЕ;
2. УНИШТАВАЈУ ПРИВАТНОСТ, ОМОГУЋАВАЈУЋИ СКУПЉАЊЕ ОГРОМНОГ БРОЈА ПОДАТАКА У ПОЛИЦИЈСКИМ КОМПЈУТЕРИМА О НАШЕМ ЖИВОТУ И ДЕЛАЊУ;
3. РАЗАРАЈУ ДРЖАВНИ СУВЕРЕНИТЕТ, ЈЕР ОДЛУКА О УВОЂЕЊУ ИСТИХ НИЈЕ ДОНЕТА СЛОБОДНОМ РАСПРАВОМ У ДЕМОКРАТСКОЈ СРБИЈИ, НЕГО У НЕКОМ ОД МЕЂУНАРОДНИХ ЦЕНТАРА МОЋИ КОЈИ ИМА ПРЕДРАСУДЕ И НЕГАТИВНЕ СТЕРЕОТИПЕ О НАШИМ ГРАЂАНИМА;
4. ПОСТАЈУ УНУТРАШЊИ ПАСОШИ БЕЗ КОЈИХ СЕ НИГДЕ НЕ СМЕМО КРЕТАТИ;
5. ГУБИТАК ИЛИ КРАЂА ЛЕГИТИМАЦИЈА ВОДЕ ЧОВЕКА У ОЗБИЈНЕ ПРОБЛЕМЕ, А ДРЖАВНЕ БАЗЕ ПОДАТАКА СУ НЕСИГУРНЕ;
6. НЕСАВЕСНИ НАДЗОРНИЦИ БАЗА ПОДАТАКА МОГУ ИХ ПРОДАВАТИ ОНИМ КОЈИ СУ ЗА ТО ЗАИНТЕРЕСОВАНИ (У КОМЕРЦИЈАЛНЕ И ДРУГЕ СВРХЕ);
7. СТРАНЕ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ И НЕДОБРОНАМЕРНИ МОГУ ДОЋИ ДО НАШИХ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА;
8. СТВАРА СЕ ПРЕДУСЛОВ ЗА ТОТАЛИТАРНУ ДРЖАВУ КОЈА ЋЕ ПРАТИТИ СВАКИ КОРАК СВОЈИХ ГРАЂАНА;
9. УЗИМАЊЕ ОТИСКА ПРСТА НАСРЕД УЛИЦЕ ИЛИ НА ЈАВНОМ МЕСТУ НЕОДОЉИВО ПОДСЕЋА НА ПРОВЕРУ СТОЧНОГ ЖИГА КАО ОСНОВНЕ ГРАЂАНСКЕ ВРЛИНЕ ОПИСАНЕ У ДОМАНОВИЋЕВОЈ САТИРИ „ДАНГА“;
10. ДВЕСТА ГОДИНА ПОСЛЕ КАРАЂОРЂА, НЕКО ОД НАС ПОНОВО ХОЋЕ ДА НАПРАВИ РАЈУ. ЗАШТО???

*Излази с блаґословом
Њеґовоґ Преосвеиенсџва Еџискоџа жичкоґ
Госџодина ХРИСОСТОМА*

САДРЖАЈ:

Жички апел

ГЛАСОВИ ПОМЕСНИХ ЦРКАВА

Документи Атинске архиепископије

Документи Московске Патријаршије

Обраћање Протата Свете Горе Атоске

Радоје Домановић **ДАНГА**

Новински написи

о проблему електронских

идентификационих

докумената

ГЛАСОВИ ИЗ СВЕТА

Проф. др Роџер Кларк

**ЕЛЕКТРОНСКА ИДЕНТИФИКАЦИЈА:
ИЗАЗОВИ И ОПАСНОСТИ**

Глас протеста из Велике Британије

Јером. Христодул Светогорац

ШТА ЗНАЧЕ „ИНТЕГРИСАНИ ПОДАЦИ“?

ГЛАСОВИ ИЗ СРБИЈЕ

Електронски конц-логор

Посмртни лични број

Владимир Димитријевић

КОНЦ-ЛОГОР СРБИЈА

Оливер Суботић

ИНТЕГРАЛНА КРИТИКА ID ДОКУМЕНАТА

КОРАК БЛИЖЕ ОРВЕЛОВОЈ СРБИЈИ

Слободан Антонић

У ПОТРАЗИ ЗА СРПСКИМ ТОРООМ

Василије Мишковић

ДИГИТАЛНО ЖИГОСАЊЕ ГРАЂАНА СРБИЈЕ

Александар Павић

ОБРАЋАЊЕ СЛОБОДНИМ

ГРАЂАНИМА СРБИЈЕ

Искушења технологије тоталитаризма

На корици:

Редакцијски одбор: протођакон Радош М. Младеновић (одговорни уредник), протојереј Томислав Милинковић, протојереј Љубинко Костић, протојереј Дмитар Луковић, протојереј Ненад М. Михајловић, проф. Владимир Димитријевић

Издавач: ЕУО Епархије жичке, Краљево, Трг Светог Саве 4

Слог, прелом и графичко уређење: Братство Св. Симеона Мироточивог

Тираж 5.000